

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра англійської і німецької філології та перекладу
імені професора І.В. Корунця

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства

**на тему: «Фігури експресивного синтаксису у текстах англійськомовного
політичного дискурсу: функціонально-комунікативний і перекладознавчий
аспекти»**

Студентки групи МПа 51-19
факультету перекладознавства
освітньо-професійної програми
Перекладознавство: професійно-
орієнтований переклад (англійська мова і
друга іноземна мова)
за спеціальністю 035 Філологія
Сенько Марії Павлівни

Допущена до захисту
« ____ » _____ 2020 року

Науковий керівник:
доктор філологічних наук,
професор Ніконова В.Г.

Завідувач кафедри англійської і німецької
філології та перекладу імені професора
І. В. Корунця

_____ проф. Ніконова В.Г.
(підпис) (ПІБ)

Національна шкала
Кількість балів:
Оцінка:ЄКТС

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Korunets Department of English and German Philology and Translation

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: “Figures of expressive syntax in the texts of English political discourse: functional, communicative and translation aspects”

Group MPa 51-19
School of translation studies
Educational Programme Translation
Studies: Specialized Translation (English
and Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Mariia P. Senko

Research supervisor:
V.G. Nikonova
Doctor of Philology,
Full Professor

Kyiv – 2020

Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської і німецької філології та перекладу
імені професора І. В. Корунця

Затверджую:

Завідувач кафедри англійської і німецької філології
та перекладу імені професора І.В. Корунця
_____ (підпис)
д.ф.н., проф. Ніконова В.Г.
“10” вересня 2019 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства

студента(ки) 2 курсу МПа 51-19 групи факультету перекладознавства КНЛУ
Сенько Марії Павлівни

(ПІБ студента)

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)**

Тема роботи Фігури експресивного синтаксису у текстах англійськомовного політичного дискурсу: функціонально-комунікативний і перекладознавчий аспекти

Науковий керівник доктор філологічних наук, професор Ніконова В.Г.

Дата видачі завдання “10” вересня 2019р.

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2019 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2019 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)	Грудень 2019 р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2020 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2020 р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2020 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру	07 жовтня 2020 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2020 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2020 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)

Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) 2 курсу групи МПа 51-19 факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Сенько Марії Павлівни

(ПІБ студента)

за темою Фігури експресивного синтаксису у текстах англійськомовного політичного дискурсу: функціонально-комунікативний і перекладознавчий аспекти

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити √ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	<input type="checkbox"/> усі компоненти присутні , <input type="checkbox"/> один компонент відсутній <input type="checkbox"/> декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	<input type="checkbox"/> повна відповідність <input type="checkbox"/> незначні помилки в оформленні <input type="checkbox"/> оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	<input type="checkbox"/> повна відповідність <input type="checkbox"/> відповідність неповна <input type="checkbox"/> не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	<input type="checkbox"/> повна відповідність <input type="checkbox"/> відповідність неповна <input type="checkbox"/> не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	<input type="checkbox"/> повна відповідність <input type="checkbox"/> відповідність неповна <input type="checkbox"/> не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	<input type="checkbox"/> повна відповідність <input type="checkbox"/> відповідність неповна <input type="checkbox"/> не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	<input type="checkbox"/> повна відповідність <input type="checkbox"/> відповідність неповна <input type="checkbox"/> не відповідає вимогам

Особиста думка керівника _____

Кваліфікаційна робота Сенько Марії Павлівни може бути (не може бути)
(ПІБ студента)

рекомендована до захисту

_____ (підпис керівника)

(_____) (ПІБ керівника)

” ” _____ 2020 рік

**РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) 2 курсу групи Мна 51-19 факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми** Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Сенько Марії Павлівни

(ПІБ студента)

за темою Фігури експресивного синтаксису у текстах англійськомовного політичного дискурсу: функціонально-комунікативний і перекладознавчий аспекти

	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — загалом 10 балів (усі компоненти присутні – 10 , один компонент відсутній – 5 , декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи у форматуванні – 8 , незначні помилки в оформленні – 6 , значні помилки в оформленні – 4 , оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки у формулюваннях – 6 , суттєві помилки у формулюваннях – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві помилки у формулюваннях – 8 , недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6 , відсутній критичний аналіз наукових праць – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , неповне висвітлення результатів дослідження – 6 , часткове висвітлення результатів дослідження – 4 , не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

(ПІБ рецензента)

(підпис рецензента)

” ” _____ 2020 р

ЗМІСТ

ВСТУП	2
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКСПРЕСИВНОГО СИНТАКСИСУ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ У МОВОЗНАВСТВІ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ	5
1.1 Фігури експресивного синтаксису як стилістичні фігури та основні підходи до їх класифікації	5
1.2 Способи перекладу фігур експресивного синтаксису	11
1.3 Політичний дискурс та його основні характеристики	19
1.3.1 Специфіка політичного дискурсу	19
1.3.2 Політична промова як об'єкт лінгвістичного дослідження	28
Висновки до Розділу 1	34
РОЗДІЛ 2	
АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІГУР ЕКСПРЕСИВНОГО СИНТАКСИСУ У ТЕКСТАХ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ	37
2.1. Риторичні прийоми	37
2.2 Фігури, засновані на повторах	41
2.3. Фігури, засновані на семантичному дробленні речення	45
2.4. Фігури, засновані на структурному та семантичному паралелізмі	48
2.5. Фігури, засновані на структурній та семантичній неповноті	49
2.6 Фігури, засновані на порядку слів у реченні	52
2.7 Інші фігури	54
Висновки до Розділу 2	58
РОЗДІЛ 3	
АНАЛІЗ СПОСОБІВ ВІДТВОРЕННЯ ФІГУР ЕКСПРЕСИВНОГО СИНТАКСИСУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ	61
3.1 Використання граматичних трансформацій для відтворення фігур експресивного синтаксису	61
3.2 Використання лексико-граматичних трансформацій для відтворення фігур експресивного синтаксису	69
Висновки до Розділу 3	74
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ	88
ДОДАТОК	90
РЕЗЮМЕ	107

ВСТУП

Актуальність теми кваліфікаційної роботи магістра зумовлена зростаючим інтересом лінгвістичних студій до політичного дискурсу та особливостям функціонування в ньому фігур експресивного синтаксису. Політичний дискурс, у свою чергу, включає виступ учасників політичного спілкування. Отже, виступи британських та американських політиків представляють зріз мовного та культурного стану суспільства, оскільки за своєю природою вони відображають як мовний, так і культурний його статус-кво. Розуміючи, що політичний дискурс різноманітний, об'єктом дослідження цієї роботи є публічний політичний дискурс, який розуміється як сукупність виступів політиків, пов'язаних із політичною сферою суспільства.

Експресивні мовні засоби досліджували Н. Аванесова, Р. Вафеев, О. Галкіна-Федорук та ін.

Стилістичні фігури були предметом дослідження Н. Василькової, О. Волкова, В. Москвіна, В. Полухіної, М. Румянцевої та ін.

Фігури експресивного синтаксису аналізували О. Александрова, О. Волков, Н. Денисенко, Л. Домилівська, О. Зарецька, А. Понікарьова, Г. Почепцов, І. Смузінська, Т. Хазагеров та ін.

Дискурс як феномен був предметом досліджень таких вчених, як О. Андріанова, Л. Безугла, А. Белова, К. Бондаренко, В. Бурбело, Т. ван Дейк, В. Карасик: Плотнікова та ін.

Специфіку політичного дискурсу вивчали О. Алексієвець, А. Баранов, О. Гайкова, О. Кирилов, Е. Лассан, В. Маслова, М. Нарійчук, В. Петренко, Т. Пода, Г. Солганік, І. Ткачова, О. Чудінов, Є. Шейгал та ін.

Публічний політичний дискурс, виступи політиків досліджувалися у працях П. Анікіної, А. Баранов, Н. Вербич, О. Волков, И. Воронцова, О. Горіна, М. Мілова: Романюк, Л. Стрій, М. Трічик, А. Федосєєв, А. Філінський, О. Ханіна та ін. Особливості мовних засобів англomовних промов характеризували Е. Будаєв, О. Васютіна, Л. Завальська, В. Маслова, О. Опаріна, М. Трічик та ін.

Особливості перекладу текстів вивчали Л. Бархударов, О. Валченко, М. Зарицький, В. Комісаров, І. Корунець, С. Максимов, І. Сіняговська та ін.

В той же час проблема відтворення фігур експресивного синтаксису у текстах англійськомовного політичного дискурсу у функціонально-комунікативному та перекладацькому аспектах недостатньо вивчена у вітчизняному перекладознавстві, що обумовлює актуальність та доцільність обраної теми дипломної роботи.

Об'єкт дослідження – фігури експресивного синтаксису у текстах англійськомовного політичного дискурсу.

Предмет дослідження – функціонально-комунікативний і перекладацький аспекти.

Мета дослідження – теоретично дослідити та практично проаналізувати фігури експресивного синтаксису у текстах англійськомовного політичного дискурсу у функціонально-комунікативному та перекладацькому аспектах.

Завдання дослідження:

1. Дослідити теоретичні аспекти фігур експресивного синтаксису в політичному дискурсі у мовознавстві та перекладознавстві.
2. Здійснити аналіз особливостей функціонування фігур експресивного синтаксису у політичному дискурсі.
3. Проаналізувати засоби відтворення фігур експресивного синтаксису в політичних промовах при перекладі з англійської на українську мову.

Матеріалом дослідження слугували промови політиків США та Великобританії.

Методи дослідження – *аналіз* використовувався при вивченні наукової літератури, *лінгвістичний аналіз* використовувався для дослідження фігур експресивного синтаксису, *компаративістський аналіз* та *контрастивний аналіз* було використано при порівнянні засобів мовної експресії в англійській та українській мовах, *перекладацький аналіз* застосовувався при дослідженні способів відтворення фігур експресивного синтаксису українською мовою, *синтез* використовувався для узагальнення висновків вчених та наших власних

результатів дослідження, *класифікацією* послуговувалися при визначенні основних груп фігур експресивного синтаксису та перекладацьких трансформацій, *квантитативний аналіз* було використано для підрахунку одержаних даних, *графічні методи* використовувалися для унаочнення отриманих результатів дослідження.

Теоретична значущість роботи полягає в тому, що проблеми відтворення фігур експресивного синтаксису у сучасних політичних промовах при перекладі з англійської мови на українську одержали подальший розвиток, і їх вивчення дозволило зробити відповідні наукові висновки.

Практична значущість дослідження – результати кваліфікаційної роботи магістра можуть бути застосовані у перекладознавчих студіях.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається із вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел, списку джерел ілюстративного матеріалу та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКСПРЕСИВНОГО СИНТАКСИСУ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ У МОВОЗНАВСТВІ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ

1.1 Фігури експресивного синтаксису як стилістичні фігури та основні підходи до їх класифікації

Комунікативно-орієнтована лінгвістика розглядає експресивний фактор в мові як один з «найбільш людських» факторів [77: 637]. Експресивність є однією з найважливіших рушійних сил у розвитку мови, бо сприяє створенню нових засобів, які в свою чергу, слугують для найбільш ємної передачі думок і почуттів мовця. Поряд з іншими категоріями, експресивність служить не тільки для ефективної реалізації намірів мовця, а й втіленням в мовленні його особистості, що особливо важливо для політичної промови.

В загальному розумінні, експресивність – це все те, що робить мовлення яскравішим, більш впливаючим, глибоко вражаючим [29: 107]. Вона діє через механізми мови, а ефект її виявляється тільки в мовленні (тексті). Звідси випливає, що експресивність має двоїсту природу: мовну і мовленнєву [3: 6]. В цілому ж експресивність можна визначити як відношення суб'єкта до висловлюваного, що крім власне експресивності, передбачає наявність у змісті таких факторів, як емоційність і оцінковість.

На думку В. Шаховського, Р. Вафєєва та ін., категорії емоційності і експресивності тісно переплітаються [77: 677; 22: 179]. Розмежування експресивного і емоційного в мові було введено О. Галкіною-Федорук, яка відзначала, що експресія проявляється не тільки в мовленні, а й у жесті, міміці, загалом поведінці. Тому експресивність набагато ширше емоційності в мові, вона слугує посиленню виразності, образотворчості, збільшенню впливу: «емоційні засоби мовлення завжди експресивні, але експресивні засоби можуть і не бути емоційними» [29: 107].

Експресивність включає в себе фонетичні, лексичні, морфологічні та синтаксичні одиниці мови. Згідно з завданнями нашої роботи, найбільший інтерес для нас представляють саме синтаксичні.

Наразі існують два основні підходи до розуміння експресивного в синтаксисі. Перший напрямок пов'язує експресивне з поняттям суб'єктивної модальності [67]. В цьому випадку, йдеться про зовнішньо-синтаксичну структуру речення, постійними компонентами якої є синтаксична модальність і часова віднесеність [33]. Другий напрямок в розробці поняття експресивного синтаксису пов'язано з поняттям суб'єктивно-експресивних форм синтаксису як засобів експресивної зображувальності, яка розуміється, як певний художній прийом, виражений на формально-синтаксичному рівні.

Експресивні конструкції або фігури експресивного синтаксису – синтаксичні конструкції, розраховані на надання впливу на читача. Вони відносяться до стилістичних фігур, тобто форм мови (на відміну від тропів – форм думки) [17: 289]. Визначення стилістичної фігури М. Брандес дає так: «фігура визначається двояко: по-перше, як будь-яка форма, в якій виражена думка, по-друге, фігура в точному сенсі слова визначається як свідоме відхилення в думці від повсякденної і простої форми» [17: 289]. О.А. Волков під стилістичною фігурою розуміє відтворений «прийом словесного оформлення думки, за допомогою якого ритор показує аудиторії своє ставлення до її змісту і значущості» [24: 365]. В. Москвін під стилістичною фігурою розуміє акт використання або утворення номінативної одиниці з метою посилення виразності мовлення [49: 4]. Г. Хазагєров стилістичними фігурами вважає особливі способи організації висловлювань [74: 217-219].

Фігури експресивного синтаксису відносяться до стилістичних фігур як частина до цілого. Вони утворюють відкритий ряд. Найчастіше до них належать такі явища, як парцеляція, багатосполучниковість (полісиндетон), безсполучниковість (асиндетон) замовчування, зюгма, синтаксичний паралелізм, антитеза, епіфора, анафора, хіазм, еліпсис, інверсія, градація, синтаксична неузгодженість членів речення (анаколуф), риторичні звернення, риторичні

вигуки, риторичні питання, композиційний стик та ін. Однак велике розмаїття синтаксичних фігур і їх функцій втілило в життя і безліч їх класифікацій. Авторами існуючих на сьогоднішній день класифікацій побудовано безліч різних теорій щодо підстав класифікації, але майже всі вони виявлялися змушені виключити з розгляду ті чи інші фігури, що не уклалися в визначення. Очевидним залишається і той факт, що єдиної підстави для класифікації синтаксичних фігур, як і в цілому образних засобів, як зазначає Є.Румянцева, знайти важко [63].

Систематизація образних засобів за певною формальною, зовнішньою ознакою ускладнюється ще й тим, що така ознака не відображає онтологію системи, є найчастіше несуттєвою або випадковою. Так, до таких ознак можна віднести спосіб утворення, належність до певного мовного рівня, кількісний склад, наявність або відсутність плану змісту і т.п. Вони, по-перше, не мають пояснювальної сили, по-друге, не охоплюють всієї різноманітності образних засобів. Тому в усіх існуючих класифікаціях ці засоби групуються зовсім по-різному.

Так, беручи до уваги те, що образні засоби виникають у сфері семантики, але отримують мовне вираження в формі конкретних граматичних структур, В. Полухіна користується синтактико-граматичним методом їх класифікації як найбільш об'єктивним, на її погляд. В.Полухіна вважає, що при всій різноманітності граматичних конструкцій, здатних брати участь в утворенні стилістичних фігур, їх структурні схеми шикуються в певні моделі, чисельно обмежені. Так, способи синтаксичної реалізації стилістичних фігур можна редукувати до семи позицій: суб'єкта, предиката, об'єкта, атрибута, адверба, додатка і звернення. Граматичні ж структури стилістичної фігури всередині цих позицій детерміновані природою мови» [56: 106—126].

Розглянемо місце фігур експресивного синтаксису у класифікації М. Брандес. Дослідниця, беручи до уваги техніку створення тропів і стилістичних фігур, називає їх «фігурами заміщення» і «фігурами суміщення» відповідно, а синтаксичні фігури відносить до фігур суміщення (Рис. 1.2).

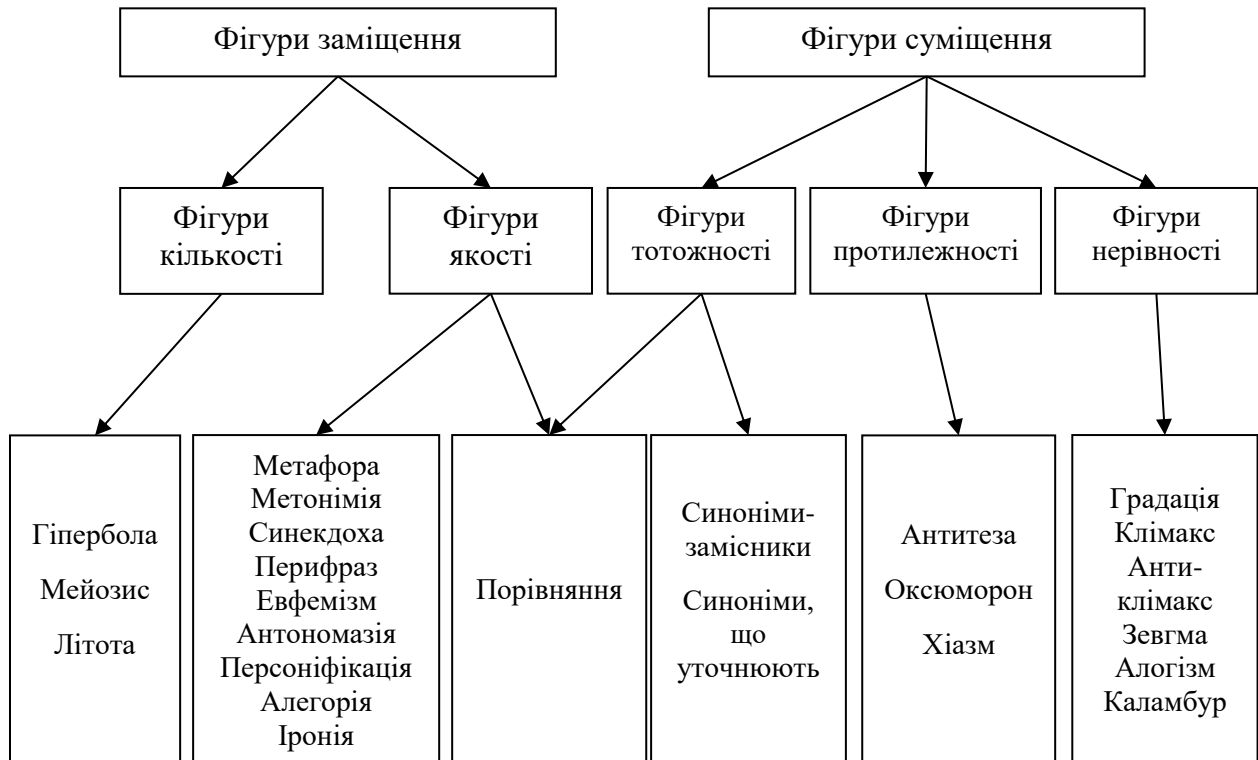


Рис. 1.2. Місце фігур експресивного синтаксису в класифікації М.Брандес [17: 300; 63]

Фігури суміщення – це стилістичні засоби поєднання значень одиниць одного або різних рівнів, в тому числі і їх образних значень. Фігури суміщення, в свою чергу, діляться на три підгрупи: фігури тотожності, фігури протилежності і фігури нерівності. Як бачимо, фігури експресивного синтаксису в класифікації М. Брандес відносяться у межах фігур суміщення як до фігур протилежності (антитеза, хіазм), так і до фігур нерівності (градація, клімакс, анти клімакс, зевгма). При цьому дослідниця не відокремлює синтаксичні фігури, а розглядає їх поряд з лексичними (семантичними) фігурами.

Г.Г. Хазагеров поділяє всі образні засоби не на дві, а на три групи: тропи, фігури і ампліфікації. Стилiстичні фігури він вважає явищами на рівні групи слів. Тропи і фігури не протиставлені один одному абсолютно, вони утворюють пересічні безлічі. Основне явище, яке утворює третю групу засобів посилення зображальності і знаходиться на перетині тропів і фігур, отримало назву ампліфікації (рисунок 1.2).

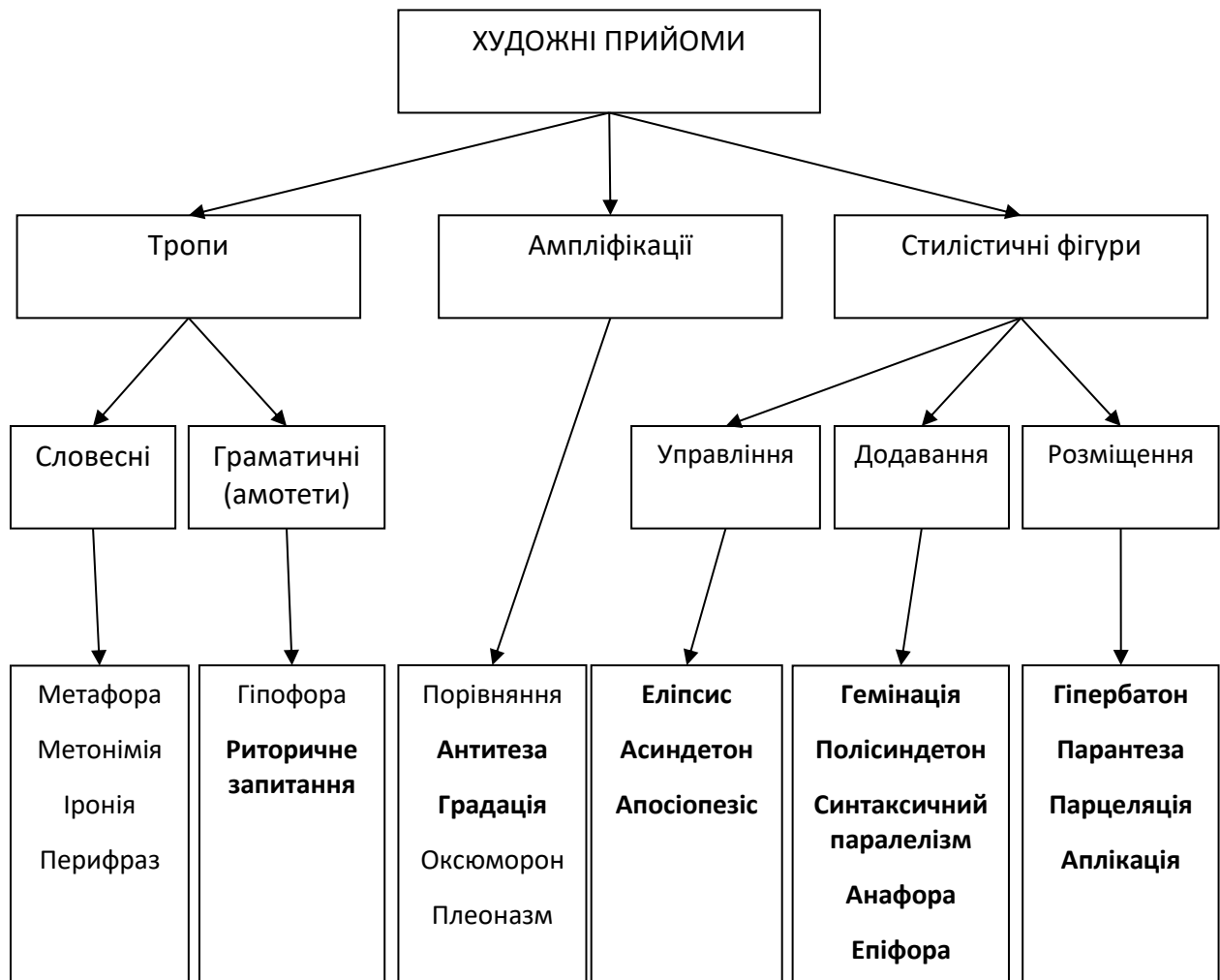


Рис. 1.2. Класифікація художніх прийомів Г.Г.Хаззгерова [74; 63]

Ампліфікації мають риси, які зближують їх як з тропами, так і з фігурами, хоча цих рис і недостатньо для того, щоб визначити приналежність ампліфікації однозначно. З фігурами їх зближує те, що ампліфікації є особливими зворотами, а отже, не збігаються зі словом. У той же час вони мають щось спільне і з тропами: так само, як і в тропях, в ампліфікації є як мінімум два означальника, які співвідносяться з одним і тим самим об'єктом. Якщо в тропях пряме значення витісняється непрямим, то в ампліфікації ці позначення, як правило, виражені явно. Якщо проаналізувати класифікацію Г. Хаззгерова, то можна побачити, що фігури експресивного синтаксису він переважно відносить до стилістичних фігур. Зокрема, до стилістичних фігур управління відносяться еліпсис, асиндетон та ін., до фігур додавання – полісиндетон, синтаксичний паралелізм та ін., до фігур розміщення – гіпербатон, парцеляція та ін. В той же час, деякі

засоби, які традиційно вважаються синтаксичними фігурами, він відносить не до стилістичних фігур, а до фігур ампліфікації (антитеза, градація) або навіть до граматичних тропів (риторичні питання).

Отже, попри те, що фігури експресивного синтаксису традиційно залучаються до стилістичних фігур, в деяких класифікаціях певні синтаксичні фігури можуть розглядатися і поза ними.

Інша проблема класифікації полягає у питанні, які саме фігури слід відносити до синтаксичних. Так, наприклад, З. Хованська [75] В. Полухіна [56] О. Волков [24] вважають, що в порівняннях значення слів не зазнають змін, тому відносять порівняння до синтаксичних фігур. Зокрема, З. Хованська вважає, що «постійною властивістю порівняння є його конструктивні характеристики (компаративні конструкції з компаративними зв'язками або сполучниками) дозволяють віднести його до числа стилістичних прийомів синтаксичного типу» [75: 300—301].

Аналіз наукових робіт дозволив узагальнити підходи до визначення фігур експресивного синтаксису та розробити їх класифікацію (рис. 1.3).

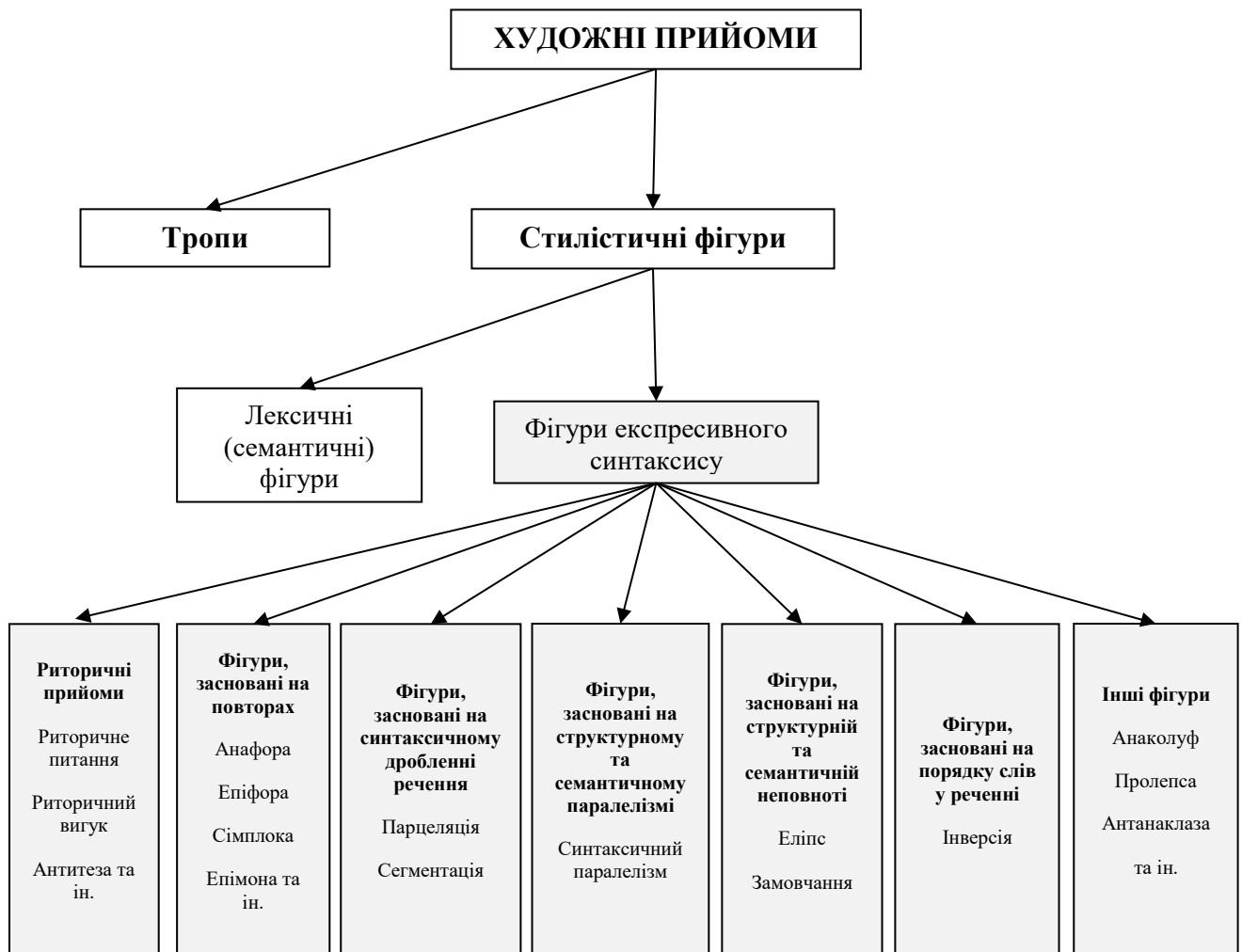


Рис. 1.3. Класифікація фігур експресивного синтаксису

Отже, фігури експресивного синтаксису відносяться до стилістичних фігур і їх можна поділити на такі групи: 1) риторичні прийоми; 2) фігури, засновані на повторях; 3) фігури, засновані на синтаксичному дробленні речення; 4) фігури, засновані на структурному та семантичному паралелізмі; 5) фігури, засновані на структурній та семантичній неповноті; 6) фігури, засновані на порядку слів у реченні; 7) інші фігури. Підставою для класифікації слугували явища, що організують синтаксичний прийом.

1.2 Способи перекладу фігур експресивного синтаксису

Виявлення прихованого змісту й початкового задуму автора висловлення нашо́вхує перекладачів на пошук неординарних підходів до перекладу фігур експресивного синтаксису.

Особливі синтаксичні структури (повтор, еліпсис, інверсія тощо) надають експресивності висловлюванню, яку важливо зберегти при перекладі. В українській мові експресивні засоби не такі різноманітні, як в англійській, аналітичність якої дає змогу акцентувати увагу читача не тільки лексичним способом, як це переважно відбувається в українській мові, але й синтаксичним, завдяки чому розсуваються межі дистрибутивних комбінацій і, у свою чергу, розширюється діапазон емпітизаторів. Наприклад, така експресивна синтаксична фігура як інверсія, є переважно англійською, аломорфність якої у перекладі компенсується за допомогою лексичних трансформацій, додавання або контекстуальної заміни.

Аналіз наукових робіт показав, що специфічних засобів для відтворення тієї або тієї фігури українською мовою дослідники пропонують небагато. Так, наприклад, Н. Денисенко рекомендує відтворювати інверсію лексико-фразеологічними відповідниками або перестановкою членів речення, а риторичні питання – риторичними питаннями та констативами із запереченням пресупозиції риторичного питання [32: 62]. Але переважно при відтворенні досліджуваних фігур використовуються граматичні та синтаксичні трансформації.

Грамматична трансформація – це перекладацька заміна, у результаті якої при перекладі змінюється порядок слів або словосполучень у реченні. Синтаксичні трансформації – це заміна одного типу синтаксичної конструкції на інший. Всі види синтаксичних трансформацій при перекладі можна поділити на чотири типи, а саме: нульову трансформацію, перестановку, заміну і трансформації синтаксичних конструкцій.

Засоби перекладу залежать від структури, значення та мовного рівня змістових одиниць. Оскільки переклад є лінгвістичним предметом і він

будується на значенні мовних одиниць, то перекладач орієнтується у рівнях цих мовних одиниць. І. В. Корунець виділяє:

- надсинтаксичний рівень (*super syntactic level*) – на якому відбувається відтворення текстів цілком або абзаців;

- синтаксичний рівень (*syntactic level*) – на якому відбувається відтворення словосполучень та речень;

- лексичний рівень (*lexical level*) – на якому відбувається відтворення значень слів, деяких словосполучень, ідіом;

- морфологічний рівень (*morphological level*) – на якому відбувається відтворення складових морфологічних елементів лексеми, цей рівень також допомагає відтворити й лексичне значення слова;

- фонетичний рівень (*phonetic level*) – на якому відбувається відтворення звуків фонетики: більшість термінів, географічних та власних назв, реалій суспільно-політичного життя відтворюються саме на фонетичному рівні [40: 179].

Для досягнення семантичної еквівалентності потрібні трансформації або заміни. На рівні компонентної еквівалентності в основному використовуються трансформації, що стосуються граматичної структури висловлення. У межах трансформаційної теорії процес перекладу розглядається як процес трансформації та перетворення одиниць і структур з мови оригіналу на мову перекладу. Під час здійснення трансформаційних процедур диференціюють власне трансформації та еквіваленти [42: 23—28].

Перекладацькі трансформації або заміни відбуваються через неповну спільність або розходження у лексичній та граматичній структурах англійської і української мов. Певна спільність між граматичними властивостями зазначених мов обумовлена загальною їх приналежністю до індоєвропейської родини і виявляється в тому, що наявні спільні граматичні значення, категорії і функції, наприклад: обидві мови мають категорії числа у іменників, категорії ступенів порівняння у прикметників, категорії часу дієслів, функціональну значимість порядку слів тощо.

Існує кілька визначень перекладацьких трансформацій. Так, на думку дослідника Р. Міньяр-Белоручева, перекладацька трансформація полягає у зміні формальних (при лексичних і граматичних трансформаціях) або семантичних (при семантичних трансформаціях) компонентів вихідного тексту при збереженні їхньої формації, призначеної для передачі [46: 188]. М. Зарицький вважає, що трансформація — це відтворення змісту мовної одиниці чужомовного тексту засобами власної мови, якою здійснюється переклад [35: 32].

Єдиним, хто спробував виокремити поняття «трансформації» є Я. Рецкер: на його думку лексичними трансформаціями є такі способи логічного мислення, за допомогою яких перекладач, зокрема, при лексичних трансформаціях розкриває значення в контексті іншомовного слова та знаходить йому відповідник в мові перекладу, який не співпадає зі словниковим, а при граматичних – здійснює в процесі перекладу перетворення структури речення відповідно до норм мови перекладача [61: 45].

А. Швейцер підкреслював, що сам термін «трансформація» в перекладознавстві використовується в метафоричному змісті. Насправді перекладацькі трансформації є власне кажучи міжмовними операціями «перевираження» змісту [78: 21]. За визначенням В. Щетинкіна, перекладацькою трансформацією є перебудова певного елемента вихідного тексту, необхідна для збереження в перекладі специфіки значення, яка виражається цим елементом, і тим самим перекладач має можливість одержати в мові перекладу повноцінний змістовний еквівалент. У Л. Латишева перекладацькими трансформаціями називається особливий вид перефразовування, тобто міжмовне перефразовування [42: 180]. В. Комісаров вважає міжмовні перекладацькі трансформації перетвореннями, які допомагають здійснити перехід від перекладацьких одиниць оригіналу до перекладацьких одиниць перекладу [39: 143]. Трансформаціям, на думку вченого, притаманний формально-семантичний характер, вони преутворюють і форму, і значення вихідних одиниць іноземної мови. Тобто В. Комісаров вважає перекладацькі трансформації способами перекладу, які перекладач

може використовувати при відтворенні різних оригіналів у тих випадках, якщо словникова відповідність відсутня взагалі або якщо не може бути використана в даний час за умовами контексту [39: 143]. В. Гак під перекладацькими трансформаціями розуміє «відхід від використання ізоморфних засобів» [28: 22], які, на його думку, можуть бути наявні в обох мовах.

Відомий перекладознавець Л. Бархударов розумів під трансформацією певні відносини між двома одиницями перекладу, серед яких одна є вихідною одиницею, а інша вже створюється саме на основі першої. А власне перекладацькими трансформаціями дослідник називав саме ті численні і різноманітні якісно міжмовні перетворення, які здійснюються перекладачем для досягнення адекватності перекладу, тобто перекладацької еквівалентності, попри наявні розбіжності у семантичних і формальних системах двох мов [12: 49]. У сучасному перекладознавстві прийнято вважати, що саме це визначення Л. Бархударова є таким, що найточніше відбиває сутність питання, оскільки саме цей дослідник відзначає у своїх роботах, що:

1) не можна розуміти буквально сам термін «трансформація», адже текст оригіналу насправді не «перетворюється» у тій змісті, що сам по собі він не змінюється;

2) текст оригіналу дійсно залишається незмінним, проте на основі його створюється текст на іншій мові саме за допомогою перекладацьких трансформацій;

3) переклад в цілому і є міжмовною трансформацією [12: 49].

Трансформаційний підхід передбачає особливості перекладу згідно з трьома рівнями: морфологічним, лексичним та синтаксичним [42: 28—31, 252—261]. Під час перекладу одиниць морфологічного рівня морфеми мови оригіналу трансформуються в морфеми мови перекладу. На лексичному рівні слова та словосполучення мови оригіналу трансформуються у слова та словосполучення мови перекладу [42: 252—261].

На синтаксичному рівні структури мови оригіналу трансформуються у синтаксичні структури мови перекладу. Синтаксичні трансформації включають

в себе значні зміни в тексті мови перекладу, починаючи із зміни порядку слів у реченні та закінчуючи розділенням одного речення на два й більше [93: 42].

Підхід, заснований на структурній еквівалентності одиниць синтаксичного рівня, є найбільш розповсюдженим [93: 42—43]. Перекладацькі трансформації є складними, дуже часто на різних рівнях мови. Цей тип трансформації особливо часто зустрічається, коли процес перекладу охоплює аналітичну та синтетичну мови – англійську та українську, як і проілюстровано прикладом.

В нашому дослідженні буде використано трансформаційний підхід для перекладу фігур експресивного синтаксису. Розглянемо докладніше особливості саме граматичних і синтаксичних трансформацій.

Багато розбіжностей у дослідників викликає питання класифікацій трансформацій у перекладі. Що стосується поділу трансформацій на види, існує безліч різних точок зору, однак більшість лінгвістів погоджуються, що всі перекладацькі трансформації можна поділити на лексичні, граматичні та змішані (комплексні).

А. Фітерман і Т. Левицька не виділяють окремо синтаксичні трансформації, а об'єднують синтаксичні і граматичні у загальну групу граматичних (містять перестановку, опущення, додавання, перебудову і заміну речень).

А. Паршин виділяє такі основні типи трансформацій, що застосовуються в процесі перекладу речень:

1. Граматичні:

а) синтаксичне уподібнення (тобто дослівний переклад);

б) членування речення;

в) об'єднання речень;

г) граматичні заміни, до яких відносять заміну форми слова, заміну частини мови або заміну члена речення.

2. Лексико-граматичні:

а) антонімічний переклад;

б) експлікація (якою А. Паршин вважає описовий переклад);

в) компенсація [53: 49].

Н. Гарбовський, узагальнюючи класифікації перекладацьких трансформацій, виконаних Я. Рецкер, Л. Бархударовим, В. Комісаровим та ін. виділяє вісім видів трансформацій: адаптація, антонімічний переклад, генералізація, еквіваленція, конктертизація, метафорична диференціація, стилістична нейтралізація, цілісне перетворення.

Цілісне перетворення – прийом, в процесі якого перетворюється внутрішня форма будь-якого відрізка мовного ланцюга, здійснюється в рамках перехрещення, адекватність забезпечує віднесення вихідної і перетвореної одиниці перекладу до одного і того ж відрізка дійсності [31: 420].

Трансформації починаються на синтаксичному рівні, коли міняється, наприклад, порядок слів при перекладі. Заміни на інших рівнях вважаються еквівалентами, коли замість слів мови оригіналу вживаються непрямі відповідники цільової мови.

О. Швейцер, пропонує поділяти трансформації на чотири групи, в залежності від рівня семантичної валентності [78: 21].

1. На компонентному рівні семантичної валентності трансформації передбачають застосування заміни (заміну морфологічних засобів лексичними засобами, іншими морфологічними засобами, синтаксичними або фразеологічними засобами та ін).

2. На прагматичному рівні трансформації включають перекладацькі компенсації, заміну тих або тих стилістичних засобів іншими, заміну реалій аналогами; інтерпретуючий переклад і перекладацькі компенсації.

3. На референційному рівні трансформації включають конкретизацію (або гипонімічну трансформацію), генералізацію (гиперонімічну трансформацію), заміну реалій (інтергипонімічну трансформацію), реметафоризацію (синекдохичну трансформацію, заміну однієї метафори іншою), метонимичну трансформацію, деметафоризацію (заміну метафори неметафорою); ті або ті комбінації названих трансформацій і комплексні трансформації.

4. На стилістичному рівні трансформації включають компресію та розширення. Під компресією розуміють еліпсис, семантичне стягнення, опущення надлишкових елементів та лексичне згортання.

Я. Рецкер до граматичних трансформацій відносить заміни частин мови або членів речення [61: 37].

Р. Міньяр-Белоручев черед граматичних трансформацій називає прийоми пасивізації, заміни частин мови та членів речення, об'єднання речень або, навпаки, їхнє членування; до третього виду – метафоричні та синонімічні заміни, логічний розвиток понять, а також антонімічний переклад і компенсацію [46: 188].

На основі найпоширенішої класифікації, викладеної в працях В.Комісарова, можна визначити, що граматичні трансформації включають в себе дослівний переклад, членування або, навпаки, об'єднання речень, а також граматичні заміни, до яких відносять заміну граматичної категорії, заміну частини мови (транспозицію), заміну члена речення, заміну речення певного типу реченням іншого типу та ін.

3. Лексико-граматичні включають в себе антонімічний переклад, описовий переклад і компенсацію [39: 159].

Український дослідник С. Максимов надає широку характеристику граматичних трансформацій, зокрема:

1. Дослівне відтворення синтаксичної структури («нульова трансформація»).
2. Транспозиція (заміна порядку слів у реченні).
3. Перестановки.
 - 3.1. Морфологічні заміни (заміна частин мови).
 - 3.2. Синтаксичні заміни (заміни синтаксичних конструкцій).
 - 3.3. Граматичні заміни (заміни граматичних категорій) [43: 92].
4. Додавання повнозначних лексем або граматиалізованих одиниць.
5. Опущення повнозначних лексем або граматиалізованих одиниць.

Саме класифікація С. Максимова буде взята за основу в нашому дослідженні. В той же час, на нашу думку, для досягнення мети курсового дослідження слід докладніше розглянути синтаксичні заміни. О. Волченко зазначає, що такі заміни можуть бути декількох типів [25: 91–92]:

1. Членування або заміна простого речення в оригіналі на складне в перекладі.

2. Об'єднання речень або заміна двох речень оригіналу одним реченням мовою перекладу.

3. Зміна типу зв'язку між реченнями або частинами речення в оригіналі та перекладі

3.1 Синтаксична заміна складнопідрядного речення на складносурядне);

3.2. Заміна безсполучникового типу зв'язку на сполучниковий.

4. Заміна англійського підмета українським додатком.

5. Заміна пасивної конструкції на активну та навпаки.

Отже, такі типи синтаксичних трансформацій можуть зустрічатися в текстах перекладів у різних комбінаціях. Їхнє здійснення й поєднання є безперервним процесом, кінцевим результатом якого є досягнення еквівалентності між оригіналом і перекладом.

В цілому, спектр експресивних синтаксичних засобів у системі сучасної англійської мови більш різноманітний, ширший, ніж відповідний спектр у системі української мови. Вужчий діапазон синтаксичних засобів вираження експресії українською мовою компенсується інтонаційно та/або більшою семантичною (конотативною) місткістю одиниць. Однак інколи перекладачі ігнорують експресивний компонент вихідного повідомлення, що призводить до нейтралізації в перекладі.

Отже, експресивність тексту в цілому передбачає вплив останнього на читача, а експресивний синтаксис допомагає виразити авторське ставлення до подій, які описуються не в усьому тексті, а в конкретному вислові або реченні. Завданням перекладача є адекватно донести зміст оригіналу до читача, зберігаючи експресивність оригіналу.

1.3 Політичний дискурс та його основні характеристики

1.3.1 Специфіка політичного дискурсу. Дискурс як поєднання процесу та результату, єдності тексту та контексту подається у двох формах: монологічній та діалогічній, в останній найбільш повно реалізовано у інтерактивному характері мовленнєвої взаємодії.

Т. А. Ван Дейк був одним із перших фахівців із західноєвропейської лінгвістики, який провів досить чітку межу між поняттями «текст» і «дискурс»: «Дискурс – це певний текст, а «текст» – абстрактна граматична структура висловлювання . Дискурс – це поняття мови, тоді як «текст» – це поняття, що стосується системи мови або формального мовного знання, лінгвістичної компетентності» [88: 127]. У контексті цього дослідження важливо дослідити визначення дискурсу, надане Т. Ван Дейком. Він визначає дискурс як певний комунікативний феномен, як складну єдність мови, знань та дій, як події, інтерпретація яких виходить далеко за рамки буквального розуміння самого висловлювання. Т. ван Дейк визначив дискурс не просто як зв'язний текст, а як складне комунікативне явище, що включає соціальний контекст, яке дає уявлення як про учасників спілкування (їхні характеристики), так і про процеси розвитку та сприйняття повідомлень [88]. Дослідник вважає, що дискурс відображає складну ієрархію знань, необхідних як для його створення, так і для сприйняття. Отже, дискурс відображає залежність створеного мовного виробництва від великої кількості обставин – уявлень про світ, суджень, думок, переконань та конкретних цілей предмета.

До кінця 80-х років 20 століття під дискурсом розуміють складне комунікативне явище, складну систему ієрархії знань, яка включає, крім тексту, також позалінгвістичні фактори (пізнання світу, думок, вірувань, цілі ідеології тощо) необхідні для розуміння тексту.

Мовне розуміння дискурсу в зарубіжних студіях неоднозначне. Наприклад, П.Серіо виділяє вісім значень терміна «дискурс» [64: 26—27]:

- еквівалент поняттю «мовлення», тобто будь-яке конкретне висловлювання;
- одиниця, більша за фразу

- вплив висловлювання на його реципієнта з урахуванням ситуації висловлювання (в рамках прагматики);
- бесіда як основна ситуація висловлювання;
- використання одиниць мови, їх мовне оновлення;
- соціально або ідеологічно обмежені типи висловлень, наприклад, феміністичний дискурс, адміністративний дискурс;
- теоретична конструкція, призначена для вивчення умов виробництва тексту.

Проблеми диверсифікації дискурсу та його мінливості є найважливішими теоретичними питаннями сьогодення і в зарубіжному, і в українському мовознавстві [16: 12]. Так, В. Бурбело виділяє типи дискурсів у домінуючому комунікативному режимі та відповідні мовні та функціональні особливості. Тож вони представляють різні побутові, пізнавальні, настановні та художні дискурси, що мають історично визначені різновиди [19: 82].

А. Белова запропонувала класифікацію дискурсів з урахуванням таких двох основних факторів як сфери функціонування та характер спілкування [16: 12]. У сферах спілкування виділяють такі типи дискурсу: академічний, діловий дискурс, дипломатичний, ергодичний, Інтернет-дискурс переговорний, політичний, педагогічний, рекламний, релігійний, риторичний, сімейного спілкування, медичний, психотерапевтичний, юридичний тощо. За характером спілкування – стихійний, підготовлений, офіційний, неформальний, чоловічий, жіночий, дитячий, дискурс підлітків, літніх людей, аргументований, конфліктний, авторитарний та ін.

З точки зору соціолінгвістики, В. Карасік виділяє два основних типи дискурсу: особистий (особистісно орієнтований) та інституційний [37]. У першому випадку мовець виступає як людина з її багатим внутрішнім світом, у другому випадку – як представник тієї чи тієї соціальної групи. Особистий дискурс поділяється на два різновиди: повсякденне та екзистенційне спілкування. Специфіка повсякденного спілкування детально відображається в мовних дослідженнях розмовного стилю. В екзистенційному дискурсі

спілкування переважно монологічне і представлене творами художньої літератури. Інституційний дискурс – це спілкування в заданих рамках політичних відносин і виділяється на основі двох ознак: цілей та учасників спілкування. Щодо сучасного суспільства, В. Карасик виділяє такі основні типи інституціонального дискурсу: політичний, дипломатичний, адміністративний, правовий, військовий, педагогічний, релігійний, містичний, медичний, діловий, рекламний, спортивний, науковий, сценічний та масово-інформаційний [37].

Само собою зрозуміло, що цей список можна продовжувати або змінювати, оскільки державні установи суттєво відрізняються одне від одного і не можуть розглядатися як однорідні явища. Крім того, вони історично нестабільні, можуть зливатися між собою і виникли як різновид у межах певного типу. Соціальний інститут зникає як особлива культурна система і, відповідно, дискурс розчиняється у близьких сусідніх типах дискурсу.

Більшість українських дослідників приходять до висновку, що дискурс є формою вживання мови (мовою, що використовується), «мовним корелятом відповідної сфери комунікативно-мовленнєвої діяльності, людської свідомості і практики» [14: 105].

Отже, розглянувши поняття «дискурс», ми детальніше зупинимось на понятті «політичний дискурс». Було визначено, що, дискурс – це явище, в якому мовлення існує як абстрактна система. Але не може бути абстрактного спілкування; воно завжди відбувається в певній сфері людської діяльності, у певному соціальному просторі. Тому в лінгвістичній літературі аналізується не дискурс загалом, а окремий тип дискурсу. Термін «дискурс» має властиві агенту або родові визначення: медіадискурс, дискурс влади, опозиційний дискурс, феміністичний дискурс або політичний, судовий, релігійний, педагогічний. Відповідно до теми роботи ми зупинимось на вивченні політичного дискурсу.

Політична мова – це в першу чергу інструмент, що використовується в боротьбі за владу і статус. Функція його застосування особливо виражена під час виборчих кампаній. Водночас політичну мову можна продуктивно представити як своєрідний діалог між «партією влади» та опозицією, діалог, який час від часу

переходить у поєдинок. Елементи гри, спорту, словесної війни, переплітаючись між собою, створюють ефект конкуренції. У той самий час прогнозування здійснюється як у минулому (осмислення досвіду та уроків використовується як аргументований метод), так і в майбутньому (прогнозування наслідків вибору поєднується з конкретними обіцянками політиків). Мовознавці розглядають політичну мову як одну з професійних підтем – варіантів національної мови. У семіотиці вона представлена, як корпус знаків, що складають семантичний простір політичного дискурсу. Основна функція політичної мови – регулятивна; вона здатна пробудити волю до дії (а також гальмувати або дестабілізувати процес) [68].

Феномен політичного дискурсу є важливою складовою суспільно-політичного буття. У сучасному демократичному суспільстві мова стала основним засобом політичного впливу. Це одночасно інструмент для опису подій та частини політичного життя, формування його значення. Політизація громадських мас, а саме політичний дискурс, стала невід’ємною складовою інформаційного життя людини.

Під політичним дискурсом розуміється сукупність усіх словесних продуктів або мовленнєвих актів учасників політичного процесу, усіх видів публічного, інституційного та приватного спілкування з політичних питань, що використовуються в політичних дискусіях та ситуаціях, тематична мережа політичних текстів, що циркулюють у суспільстві, лексико-стилістичні мовні засоби, використання яких у публічній риториці впливає на систему суспільних відносин [11: 6; 45: 12].

Особливою ознакою політичного дискурсу вважається головна комунікативна мета – боротьба за владу. Сферою її реалізації вважається соціально-політична сфера суспільства. Соціально-рольові та ситуативно-рольові характеристики учасників політичного дискурсу мають такі конфігурації:

- суб’єкт влади (адресант, виробник дискурсу) → суспільство (адресат, споживач дискурсу);

- представник компанії (адресант) → суб'єкт владних повноважень (адресат);

- суб'єкт влади → суб'єкт влади [86; 79; 57].

Між політичним дискурсом і реальністю існує нерозривний зв'язок. Дискурс включає всі компоненти політичної реальності, знання про структуру та функції політики, адресантів та адресатів, весь політичний процес. У ньому формується і структурується мовна картина політичного світу.

Подібно до того, як дискурс визначається через поняття тексту, при інтерпретації політичного дискурсу також посилаються на цей термін, з тією особливістю, що ці тексти визначаються ситуацією політичної комунікації та відображають політичну та ідеологічну практику певної держави, окремі партії та рухи в певну епоху [47: 40]. Політичний текст як мовленнєвий продукт влади надзвичайно впливає на суспільну свідомість. Він нав'язує розуміння соціальної ситуації, визначає світогляд особистості і тим самим контролює її, служить інструментом позитивних соціальних перетворень та засобом соціального впливу [23: 140—141].

Когнітивно-комунікативна парадигма передбачає розуміння політичного дискурсу як мовленнєвої дії, спрямованої на зміну уявлень про політичний світ у свідомості адресата. [76; 94]. Як форма дії вона систематизована у шести сферах реальності: 1) законодавчий процес; 2) внутрішні рішення партійної політики; 3) створення суспільно-політичної думки, 4) політична пропаганда; 5) управління 6) контроль.

Поряд із терміном «політичний дискурс» у сучасній лінгвістиці часто вживаються тісні, синоніми як «політична мова», «політичне мовлення» [76: 11; 45: 97—98; 90: 196; 97: 54], «політична комунікація» [95], «політичний наратив» [79; 38], «політичний текст» [47; 23], що вказує на різні способи інтерпретації цього складного соціального явища та різні підходи до його аналізу.

Під політичною мовою розуміють особливу підсистему національної мови, призначену для політичного спілкування: для просування певних ідей, для заохочення громадян до політичних дій, для досягнення громадського

консенсусу, прийняття та обґрунтування соціальних та політичних рішень перед множинністю поглядів у суспільстві [76: 11]. Мова політики фіксує соціально-політичні явища та процеси та передає інформацію про політичне життя суспільства у всіх його проявах.

Важливим є той факт, що вчені розрізняють «висловлювання в політиці» та «висловлювання про політику» [97]. У першому випадку ми говоримо про мову в політичних інститутах, її інституційний вимір, тексти, які лунають від політиків. А «висловлювання про політику» описують політичні події.

До сфери політичного дискурсу вчені включають словесні знаки (соціально-політична лексика, терміни, антропоніми), риторичну політичної діяльності та невербальні знаки) політичні символи), весь спектр проблем, пов'язаних з політичною коректністю та боротьбою за чистоту мови [79]. Тобто, мова політики створює відносно незалежну сферу всередині літературної мови, з якою вона взаємодіє і на яку впливає.

Деякі лінгвісти вважають, що дискурс визначається як політичний не через його зміст, а через обставини, за яких передається інформація [90: 18]. На думку О. Шейгал, факт висловлювання постає важливішим у політичній комунікації [79: 8].

Зазвичай, розкриваючи публічну мету політичного дискурсу, вчені відводять роль політичного об'єкта адресату соціальної маси [91], який має бути переконаний в правильності ідей, висунутих політиками. Для цього необхідно формувати когнітивні установки, сприятливі для політика. Доцільно пробудити у громадян певні наміри, регулювати їх світогляд та поведінку, спонукати до дії.

Однак факт очевидний, що політична мова не є власністю та прерогативою лише професійних політиків чи урядовців. Це ресурс, відкритий для всіх членів мовної спільноти. Політичний дискурс – це мовленнєва діяльність політичних акторів у сфері їх інституціональної комунікації з урахуванням певних соціальних практик; конкретний прояв політичної комунікації, що включає оновлення політичного тексту в комунікативному акті взаємодії між політичним суб'єктом (політиком, політичною силою, владою) та політичним об'єктом

(аудиторією, електоратом, виборцем) [73: 24]. Політичний дискурс відображає менталітет політичних акторів і є їх словесною інформаційно-комунікаційною взаємодією щодо політичних ідей, ідеологій, принципів, оцінок, думок.

Таким чином, аналіз специфіки мовленнєвої взаємодії в соціально-політичному просторі відноситься до завдань політичної комунікації. Але широке поле вивчення політичної дійсності, враховуючи всіх її учасників, їх соціальний статус, комунікативну роль, напрямок комунікаційної лінії, забезпечує феномен політичного дискурсу.

В цій роботі політичний дискурс розглядатиметься як словесний продукт суспільних відносин у політичній сфері, який визначається психічними установками всіх суб'єктів спілкування, конкретними цінностями та соціальними нормами, конвенціями та соціальною практикою в атмосфері різноманітних поглядів у суспільстві.

Оскільки тема роботи припускає аналіз промов політиків, то слід окремо зосередитися на особливостях політичного публічного дискурсу.

Існують різні підходи до визначення публічного дискурсу. Загалом, він розуміється як дискурс, орієнтований на масового адресата [26]. Параметрами публічного дискурсу є такі: 1) масова адресація; 2) адресат – особа, що промовляє, з певним соціальним статусом, який дає «право на слово»; 3) соціально значуща тематична спрямованість; 4) термінологізована, але зрозуміла для широкої аудиторії мова [5].

До основних видів публічної комунікації, спрямованої на забезпечення ефективного функціонування державного управління, належать: освітня комунікація, публічні виступи та дебати, публічні заходи, PR-компанії та реклама, політичні ток-шоу. Усі ці різновиди спрямовані на встановлення діалогічних відносин між органами державної влади та громадськістю на принципах взаємної довіри та управління громадською думкою.

Політичний публічний дискурс є частиною політичного, який, як ми розглядали вище, розуміється в широкому розумінні як використання мови в соціально-політичній сфері, тобто це виловлювання про політику, система

суджень, наповнених політичним змістом, у вузькому сенсі – це лише дискурс політиків, він складається з урядових дискусій, парламентських дебатів, партійних програм, передвиборчих дебатів, публічних виступів та заяв [87]. Політична комунікація – це процес передачі політичної інформації, за допомогою якої вона циркулює від однієї частини політичної системи до іншої, між політичною системою та соціальною системою; постійний процес обміну інформацією між людьми та групами на всіх рівнях. Політичний дискурс формується в контексті функціонування політичних інститутів (засідання уряду, засідання парламенту, з'їзд партії тощо) і є політичним, якщо супроводжує політичний акт у відповідній інституційній атмосфері [87].

Спілкування між політиками та виборцями може бути офіційним (приватні розмови) та неформальним (публічні виступи). Але щоразу виступ політиків повинен бути дуже переконливим. Дійсно, сутність політики зводиться до розмов, до необхідності переконати протилежну сторону [89: 17]. Зі сказаного випливає, що політичний дискурс має багато спільних рис із публічним, зокрема: 1) інформування суспільства, тобто «передача інформації, що зачіпає суспільні інтереси, одночасно надання йому статусу публічного» [81]; 2) створення впливу на аудиторію. Кожен політик має на меті закликати, переконати, заманити слухача на свою сторону. Переконання можуть сформувати стосунки між політиком та виборцем. Ефективність спілкування політика залежить від його здатності взаємодіяти з іншими людьми, пристосовуватися до їх моделі світу та навичок поведінки, приєднуючись до них внутрішньо; 3) мають маніпулятивну функцію, реалізовану у формі пропаганди – засіб маніпулювання свідомістю людей за допомогою мови; 4) функціонально визначаються ідеологією певної групи, тобто вони доступні для розуміння (відповідно до цілей пропаганди) і орієнтовані на конкретну групу.

Таким чином, можна стверджувати, що політичний публічний дискурс є частиною політичного, тобто мисленнево-комунікативна діяльність вищого ешелону державного управління виступає як публічний політичний дискурс. З точки зору головного наміру боротьби за владу, основними жанрами публічного

політичного дискурсу є дебати, публічні виступи політиків, інавгураційне звернення президента, доповіді уряду в парламенті, затвердження або обговорення бюджету тощо. Аналіз публічного політичного дискурсу логічно визначає необхідність зосередитись у наступному параграфі на особливостях політичної риторики і, зокрема, мовних стратегіях і тактиках в сучасному англomовному політичному дискурсі.

1.3.2 Політична промова як об'єкт лінгвістичного дослідження.

Публічна мова як складне явище з давніх часів привертала увагу дослідників. Вже тоді інтерес до публічних виступів був досить серйозним. Творцем першої і найбільш узагальненої моделі публічного виступу був Арістотель, який писав у «Риториці», що для здійснення будь-якого акту людського спілкування необхідні принаймні три елементи: 1) людина, яка говорить (мовець); 2) повідомлення, висловлене цією особою; 3) людина, яка сприймає це повідомлення (слухач) [6]. Є. Ножин перефразовує цю тезу і зазначає, що «ораторське мистецтво втягує в єдиний процес мовця, його виступ (повідомлення) та аудиторію», визначаючи основні компоненти цього комунікативного жанру [51].

Теорія публічного мовлення – це розділ мовознавства, який вивчає властивості такого усного спілкування, під час якого доповідач передає інформацію значній кількості слухачів в офіційній обстановці [58: 23–25]. На різних етапах вивчення публічного виступу висувалися певні критерії, відповідно до яких формувались підходи до класифікації промов. Класифікація Арістотеля, відома як «ораторські жанри» [6], розподіляє промови відповідно до місця, часу та цілей реалізації. Арістотель виділяє три типи промов, а саме [6]: 1) епідемічна або демонстративна, що засуджує або підносить; 2) обміркована, співвіднесена зі своєю зустріччю оратора та аудиторії, 3) судовий виступ, який служив обвинуваченням або захистом певної тези чи ситуації. Наступним критерієм відокремлення є місце публічного виступу, згідно з яким ораторські жанри поділяються на ті, що промовляються на урочистих зборах та в суді [6].

З точки зору часового критерію, Є. Ножин наголошує, що публічна промова – це вид прямого спілкування, коли між оратором і аудиторією немає просторових чи часових перешкод [51]. Аналізуючи з цього приводу основні положення сучасної риторики, можна зробити висновок, що публічна мова – це різновид прямого спілкування, під час якого оратор має можливість особистого впливу на аудиторію.

Політичне мовлення має ряд специфічних властивостей, включаючи характерні екстралінгвістичні, посередницькі та, водночас, обумовлюючі використання словесно-невербальних комплексів. Вітчизняні та зарубіжні дослідники теорії публічного слова, наприклад: А. Потапова [58] та інші, в рамках таких позалінгвістичних параметрів справа розрізняє час, місце, роль та характеристики аудиторії, наприклад, виступи в парламенті, зустрічі з виборцями тощо. Крім того, політична промова передбачає квазіспонтанність якщо доповідач не покладається на написаний текст. Підготовленість виступу має лише тематичний характер і може розглядатися як виключно позалінгвістичний фактор, що визначається специфікою публічного виступу: надання точної та вичерпної інформації слухачеві.

За комунікативною формою публічні промови – це монолог; однак багато сучасних вчених серед основних ознак ораторського монологу відзначають елемент його діалогічності, що надзвичайно характерно для ораторського мистецтва. Перший і головний закон сучасної загальної риторики – закон гармонізуючого діалогу, – вказує на те, що аудиторія – це не пасивний об'єкт, до якого необхідно лише передати інформацію, а максимально активний, на який слід впливати. Ось чому завдання доповідача – «пробудити власне внутрішнє слово слухача, налагодити гармонійні двосторонні відносини з адресатом» [27], і тому доповідачі не лише впливають на аудиторію, а й взаємодіють з нею [54: 72–83]. Також зауважимо, що особливістю ораторського мистецтва є необхідність чітко та адекватно передати певне повідомлення, одночасно здійснюючи правильний вплив на слухача [34]. Побудова текстів політичних

промов у цьому випадку залежить від специфіки аудиторії, на яку потрібно впливати.

Аналіз наукових праць з досліджуваної проблеми дозволив на етапі теоретичного узагальнення виділити кілька груп лінгвістичних та культурних засобів, що використовуються в англійських політичних промовах. Це лексичні, фразеологічні, дериваційні та морфологічні, а також стилістично-синтаксичні засоби. Розглянемо їх детальніше.

Лексичні засоби. Наразі англійський політичний дискурс перетворилася на своєрідну систему, в якому можна простежити чітку організацію його лексичного складу. Цей словниковий запас має певне ядро, а саме, певну кількість домінуючих тематичних лексем, які організують та формують сучасний політичний дискурс Великої Британії. Серед них вчені найчастіше виділяють такі, як: *campaign, country, economy, employment / unemployment, promise, reforms, state* etc. [9; 70]. Пояснення такого тематичного ядра словникового запасу політичної риторики відображає особливості структури сучасного британського політичного дискурсу.

Можна виділити такі групи лексики, що використовуються в політичній риторіці: неологізми, включаючи варваризми; евфемізми та дисфемізми; застарілу лексику (архаїзми та історизми); лексику з прецедентних текстів, перш за все, біблеїзми тощо.

Фразеологічні одиниці. Фразеологічний фонд активно використовується в політичних промовах, перш за все, для надання яскравості та образності мовленню. Сучасні англійські політичні промови характеризуються використанням фразеологічних одиниць, що мають компонентну мінливість, трансформацію та модифікацію, а також багатозначність. Такі одиниці несуть виразне, емоційне та інформативне навантаження. Важливо також мотивувати справжнє значення фразеологічних одиниць у їх внутрішній формі, типових способах взаємодії внутрішнього значення структури та її фактичного значення.

Найчастіше використовується пареміологічний фонд англійської мови. Але, в той же час, у промовах політики, щоб підкреслити власну освіченість,

використовують крилаті вислови, зокрема з латини, афоризми, цитати з англійської та світової літератури, частини інших прецедентних текстів тощо. Досягається бажаний мовленнєвий ефект крізь призму тактик само репрезентації, дискредитації опонента, опори на авторитет. Остання тактика в основному полягає в цитуванні, оскільки точні цитати відомих політичних і державних діячів, діячів культури руйнують бар'єри для розуміння інформації, значно посилюють мовленнєвий ефект, що дозволяє досягти бажаної мети. Найчастіше політики цитують своїх видатних попередників, визнаних геніїв світової літератури, використовують латинські афоризми, а в контексті політкоректності, закликаючи до рівності та миру, вони часто цитують Коран, Талмуд та Біблію.

Словотвірні та морфологічні засоби. Спектром наукових інтересів низки сучасних вчених виявилися методи словотворення та способи збагачення мови [21]. Їхні дослідження показують, що сучасний процес словотворення в просторі англійських політичних промов характеризується деякими традиційно встановленими способами словотворення політичної лексики.

Префіксація. Особливе значення надається методу префіксації як загальноприйнятому методу утворення слів і термінів. Найпоширенішими префіксами, що використовуються для утворення нових слів, є: *anti* 'opposition', 'objection', наприклад, *antidote*; *bio* 'environmentally friendly', наприклад, *biofuels*, *co* 'common', наприклад, *coworkers*; *de, dis, il, im, in* 'negation', 'opposite', наприклад, *disability*; *in* 'receipt', наприклад, *income*; *inter* 'interchange', наприклад, *interactive*; *multi* 'polysemy', наприклад, *multivector*; *mis* 'the opposite', наприклад, *mismanagement*; *out* 'exclusivity', наприклад, *outcome*; *over* 'exaggeration', наприклад, *to overpay*; *re* 'reproduction', наприклад, *redistribution*; *un* 'failure', 'uselessness', наприклад, *unemployment*.

Серед методів скорочення, поширено власне *скорочення*, а також *усічення*, *телескопія*, *складання основ* тощо. Особливо часто зустрічаються *абревіатури*. Наприклад, терміни, назви груп та організацій: *PC* – *politically correct*. Телескопія, крім того, є продуктивним способом утворення неологізмів. Основні

різновиди словотворчих процесів у політичній риторичі доповнюють один одного і відображають мовну систему у всій її багатовимірності та різноманітності, сприяють стилістичній колоризації простору політичного дискурсу, є підсилювачами палітри стилістичних засобів.

Стилістично-синтаксичні засоби. Основними синтаксичними ознаками, характерними для політичних промов, називають: порядок слів у реченні, довжину речень, використання простих і складних речень та їх розташування в тексті, а також розташування особистих займенників у розповідних реченнях, конкретне застосування різних типів речень. Наприклад, щоб створити сприятливу атмосферу, налагодити контакт з аудиторією та чітко сформулювати мету повідомлення в сучасному просторі політичного дискурсу, у вступному комунікативному блоці промови використовуються прості речення.

Тропи. Результати дослідження наукової літератури вказують на те, що одним із ефективних способів вербалізації політичного дискурсу є використання стилістичних тропів, які розуміються як слова та фрази, що використовуються в переносному значенні для створення образу [7; 84; 66; 92; 96]. Вони включають метафору, метонімію та іноді порівняння (але існує також точка зору, що порівняння займає проміжне положення між тропами та стилістичними фігурами).

Метафора у політичних промовах виконує інформаційні та прагматичні функції, впливаючи на судження та ставлення аудиторії до тексту. Крім того, вчені відносять до основних функцій інформативну, мнемонічну, текстоформувальну, жанроутворювальну, пояснювальну, емоційно-оцінну, змову, гру та ритуальну [71; 72; 52; 18]. А. Зарецька також виділяє такі типи метафор: метафори розміру, метафори особистої переваги, метафори дистанції, метафори субординації та метафори вибору [34].

Метафори вибору домінують у політичних промовах, оскільки вони стосуються пошуку та альтернативи, а отже, і вибору, який пропонують політики. Метафора є образною, що робить її досить зручним та домінуючим способом спілкування.

Політичні промови характеризуються різними типами *метонімії*. Аналіз наукових праць дозволив виділити такі групи метонімічних моделей:

- використання назви держави, міста, вулиці для назви уряду та державних структур;
- назви визначних пам'яток, що номінують країну, місто, мешканців цієї країни або висувають конкретну сферу діяльності, характерну для регіону;
- слова на позначення політичних груп, які вживаються замість імен їх членів;
- назви організацій замість сукупності їх членів;
- одиниці, що номінують людину, його майстерність, результат, якого він досяг.

Стилістичні фігури. Стилістичні фігури – явища стилістичного синтаксису, що поєднують особливості синтаксичної структури, унікальність її лексичного змісту та спосіб інтонації; синтаксичні висловлювання орієнтовані на незвичне вживання слів, посилення емоційності, образного вираження, оздоблення мови [66]. Сучасний англomовний політичний дискурс характеризується агресивним типом мовленнєвої поведінки, що досягається за допомогою таких стилістичних фігур, як *іронія* та *сарказм*.

Дослідження доводять, що широке використання виразних засобів – різних стилістичних фігур – суттєво привертає увагу аудиторії та дозволяє виконувати основні функції та завдання політичної промови.

Стилістичні прийоми – це різні способи поєднання мовних одиниць одного рівня в одиницях найвищого рівня, засновані на синтагматичних зв'язках між стилістично позначеними та не позначеними одиницями в тексті промови [7; 30].

Серед стилістичних прийомів вчені приділяють особливе місце *каламбурам* та іншим типам *мовних ігор*. Переважаюча тенденція до впровадження елементів мовної гри в політичну сферу займає одне з найважливіших місць на тлі різних активних процесів, що відбуваються в сучасному політичному дискурсі, який має маніпулятивний напрямок [83]. Саме

маніпулятивність сприяє активному використанню ігрових прийомів, спрямованих на формування бажаних думок [69: 58—60].

Ярлики. Важливою та яскравою рисою англомовних політичних промов є так звані «ярлики». Сюди входять слова та фрази, які частково або повністю відображають поточну політичну ідею та використовуються у виступах політиків та президентів з метою тиску на аудиторію та формування громадської політичної думки. Політик використовує два типи ярликів: по-перше, набір усталених політичних ярликів, що відображають його імідж і відповідають «ідеям влади» (категорії влади), по-друге, ті політичні ярлики, які він вважає ефективними в конкретній ситуації і здатними працювати над досягненням його власних «надзавдань».

Перший тип ярликів – це основні політичні ярлики, які включають усі терміни, слова та фрази, що прямо чи опосередковано відображають національні ідеї. Другий тип ярликів можна визначити як «політичні ситуативні ярлики», що містять слова та вирази підвищеної частоти та створюють імідж лідера в певній ситуації. Ярлики, що відображають «образ уряду», «ідеї влади», можуть базуватися на словах і фразах, таких як: *Government, political, leadership*.

Політичні промови характеризуються також *театральністю*, яку вчені розглядають як стилістичний прийом [41; 80], що полягає у необхідності роботи політиків для громадськості, привернення уваги за допомогою політичного стилю мовлення та образу, особливо за допомогою цілеспрямованого поєднання виразних та наочних засобів на різних рівнях мовної системи.

Висновки до Розділу 1

Експресивність тексту в цілому передбачає вплив останнього на читача, а експресивний синтаксис допомагає виражати авторське ставлення до подій, які описуються не в усьому тексті, а в конкретному вислові або реченні. Фігури експресивного синтаксису – синтаксичні конструкції, розраховані на надання впливу на читача. Вони відносяться до стилістичних фігур, тобто прийомів

словесного оформлення думки, за допомогою яких мовець показує аудиторії своє ставлення до її змісту і значущості. В науковій літературі немає єдиного підходу щодо класифікації фігур експресивного синтаксису. В цій роботі ми ділимо їх на такі групи: 1) риторичні прийоми; 2) фігури, засновані на повторах; 3) фігури, засновані на синтаксичному дробленні речення; 4) фігури, засновані на структурному та семантичному паралелізмі; 5) фігури, засновані на структурній та семантичній неповноті; 6) фігури, засновані на порядку слів у реченні; 7) інші фігури. Підставою для класифікації слугували явища, що організують синтаксичний прийом.

Головні труднощі у перекладі фігур експресивного синтаксису полягають в тому, що спектр експресивних синтаксичних засобів у системі сучасної англійської мови більш різноманітний, ніж відповідний спектр у системі української мови. Вужчий діапазон синтаксичних засобів вираження експресії українською мовою компенсується інтонаційно та/або більшою семантичною (конотативною) місткістю одиниць. Завданням перекладача є адекватно донести зміст оригіналу до аудиторії, зберігаючи експресивність оригіналу. Перекладацькі способи відтворення фігур експресивного синтаксису полягають у застосуванні підходів, що здійснюються перекладачем у межах традицій певних перекладацьких шкіл і пов'язаних з ними нових тенденцій у перекладі. В якості перекладацьких способів відтворення одиниць розглянуто трансформаційний підхід. Трансформаційний підхід полягає у трансформації та перетворенні одиниць і структур з мови оригіналу на мову перекладу. Наразі існує різноманіття підходів до поділу перекладацьких трансформацій на види і типи і безліч класифікацій, запропонованих різними авторами. Але при перекладі речень найбільш частотними виявляються граматичні, серед яких деякі науковці виокремлюють синтаксичні.

Політичний дискурс – це вербальний продукт суспільних відносин у політичній сфері, що визначається психічними установками всіх суб'єктів спілкування, конкретними цінностями та соціальними нормами, умовами та соціальною практикою в атмосфері різноманітних поглядів у суспільстві.

Комунікативна діяльність вищих ешелонів влади виступає як публічний політичний дискурс. З точки зору головного наміру боротьби за владу, основними жанрами публічного політичного дискурсу є дебати, публічні виступи політиків, інавгураційне звернення президента, доповіді уряду в парламенті, затвердження або обговорення бюджету тощо.

Лінгвістичні особливості політичних промов включають такі групи мовних засобів, як лексичні, фразеологічні, дериваційні та морфологічні та стилістично-синтаксичні. Вищезазначені засоби мають значний стилістичний ресурс, якщо вони правильно підібрані та доцільно застосовані. Використання комплексу засобів є особливо ефективним. Наприклад, стилістичні прийоми як цілеспрямоване поєднання виразних та наочних засобів різних мовних рівнів з динамічною зміною їх функцій (театральність, мовна гра) можуть бути підтримані лексико-фразеологічними (евфемізм, афоризми, посилення на авторитет), стилістичними тропами та фігурами (метафора, порівняння метонімії, іронія). Це допомагає досягти у промові бажаного прагматичного ефекту.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІГУР ЕКСПРЕСИВНОГО СИНТАКСИСУ У ТЕКСТАХ АНГЛІЙСЬКОМОВНОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

2.1. Риторичні прийоми

Було проаналізовано фігури експресивного синтаксису у текстах англійськомовних політичних промов. Аналіз дозволив виділити такі групи фігур: риторичні прийоми; фігури, засновані на повторах; фігури, засновані на синтаксичному дробленні речення; фігури, засновані на структурному та семантичному паралелізмі; фігури, засновані на структурній та семантичній неповноті; фігури, засновані на порядку слів у реченні; інші фігури. Підставою для класифікації слугували явища, що організують синтаксичний прийом.

Риторичні прийоми склали 16 % від усіх досліджуваних фігур експресивного синтаксису. В аналізованому матеріалі зустрічалися такі прийоми, як риторичні звернення, риторичні питання та антитеза.

Риторичні звернення склали 12 % від усіх досліджуваних прикладів та 75 % від аналізованих риторичних прийомів. Риторичні звернення у політичних промовах мають переважно урочисту або патетичну, рідше – іронічну інтонацію. В досліджуваному матеріалі звернення мають різноманітні форми.

Так, політик може урочисто звертатися безпосередньо до громадян, наприклад: (70) *My fellow citizens: I stand here today humbled by the task before us, grateful for the trust you have bestowed, mindful of the sacrifices borne by our ancestors.* (BOIA: URL). (76) *My fellow Americans, the oath I have sworn before you today, like the one recited by others* (BOSIA: URL). (65) *My fellow Americans, we are made for this moment, and we will seize it – so long as we seize it together.* (BOSIA: URL). Форма звернення при цьому може бути неформальною, вона також може поєднуватися із питанням: (40) *And friends, you know what someone said about us recently?* (DCS: URL). Якщо промовець звертається до аудиторії не в перше, в

якості звернення може бути використаний займенник: (41) *You know, there is a golden thread of common humanity that across nations and faiths binds us together and it can light the darkest corners of the world* (GBLSB2007: URL). В деяких випадках промовець метонімічно звертається до країни, хоча на увазі маються громадяни цієї країни: (49) *But know this, America—they will be met.* (BOIA: URL). (51) *America, in the face of our common dangers, in this winter of our hardship, let us remember these timeless words.* (BOIA: URL). Крім того, політики можуть звертатися до третіх осіб від імені всієї країни: (58) *Today, America speaks anew to the peoples of the world: All who live in tyranny and hopelessness can know: the United States will not ignore your oppression, or excuse your oppressors. When you stand for your liberty, we will stand with you.* (GWBSIA: URL). Звернення може бути здійснено непрямо: (59) *Today, I also speak anew to my fellow citizens: From all of you, I have asked patience in the hard task of securing America.* (GWBSIA: URL).

Цікаву групу риторичних звернень становлять звернення, у яких політики звертаються до певних груп осіб. На початку таких звернень стоїть прийменник *to* і вони можуть сполучатися із еліпсисом або інверсією. У зверненні характеризується група осіб, до яких звертається промовець: (82) *To those leaders around the globe who seek to sow conflict, or blame their society's ills on the West—know that your people will judge you on what you can build, not what you destroy* (BOIA: URL). (83) *To those who cling to power through corruption and deceit and the silencing of dissent, know that you are on the wrong side of history; but that we will extend a hand if you are willing to unclench your fist.* (BOIA: URL). (67) *To the people of poor nations, we pledge to work alongside you to make your farms flourish and let clean waters flow; to nourish starved bodies and feed hungry minds.* (BOIA: URL). Як бачимо, особливості такого звернення полягають у тому, що форма звернення використовується в ньому не стільки для називання адресата (іншої особи або осіб), скільки для залучення уваги до цього адресату з боку інших слухачів і надання його оціночної характеристики.

Риторичні питання в досліджуваному матеріалі склали 2 % від загальної кількості прикладів та 12,5 % від риторичних прийомів (серію риторичних питань, що йдуть одне за одним, ми рахували як одну одиницю). В цій синтаксичній фігурі стверджувальна або негативна фраза для додання їй більшої експресивності перетворюється на питання, що не вимагає відповіді від слухачів. Наприклад: (75) *Did our generation advance the cause of freedom?* (GWBSIA: URL).

Використання риторичних питань забезпечує функцію контакту та персоналізації. За допомогою цієї синтаксичної фігури політик концентрується на важливих моментах, демонструє власне ставлення до проблеми, тим самим наближаючись до аудиторії. Наведемо уривок з виступу Девіда Кемерона: (87) *Apparently some Russian official said: Britain is “just a small island that no-one pays any attention to”. Really? Let me just get this off my chest. When the world wanted rights, who wrote Magna Carta? When they wanted representation, who built the first Parliament? When they looked for compassion, who led the abolition of slavery? When they searched for equality, who gave women the vote? When their freedom was in peril, who offered blood, toil, tears and sweat? And today – whose music do they dance to? Whose universities do they flock to? Whose football league do they watch?* (DCS: URL).

Ця частина виступу характеризується використанням кількох риторичних питань поспіль для встановлення більш тісного контакту з аудиторією та переконання британців у тому, що Британія – це демократична держава, яка зробила великий історичний внесок у розвиток демократії. Щоб підтвердити свою думку, Девід Кемерон використовує додатково синтаксичний паралелізм: однакову структуру для побудови кожного з питань – “*when <...> who?*”. Після слова *when* говориться про певний загальновідомий факт, який став глобальною проблемою, а після займенника *who*, який підсилює важливість участі у процесі вирішення цієї проблеми Великобританії, розкривається, як сомо Британія її вирішувала. Отже, за допомогою серії риторичних питань політик намагається донести до слухачів думку про значний внесок Великобританії у розвиток світової демократії.

Отже, у політичному дискурсі риторичні питання набувають значення емоційно посиленого ствердження або заперечення. Така асиметрія форми і змісту (адже це позитивне чи негативне судження, вбрані у форму питального речення) є механізмом, що забезпечує експресивність цього прийому.

Антитези в аналізованому матеріалі склали 2 % від загальної кількості прикладів та 12,5 % від риторичних прийомів. Вони засновані на порівнянні двох протилежних явищ або ознак: (69) *But that is the past, and now we are looking only to the future* (DTIA: URL). (84) *The time for empty talk is over. Now arrives the hour of action.* (DTIA: URL). Отже, експресивність антитези полягає у контрасті, що обумовлюється різким протиставленням понять.

Було здійснено квантитативний аналіз частотності використання різних риторичних прийомів в англійськомовному політичному дискурсі. Результати аналізу наведено на діаграмі на Рис. 2.1.

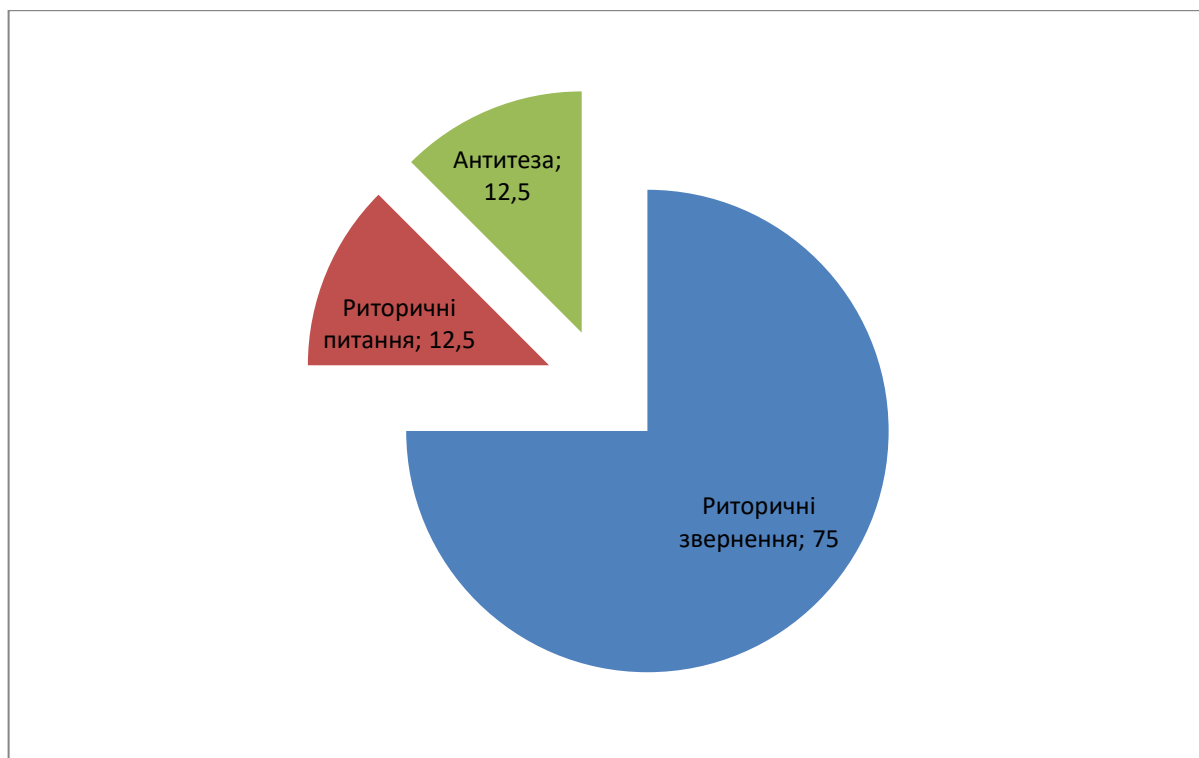


Рис. 2.1 Результати аналізу частотності використання риторичних прийомів в англійськомовному політичному дискурсі, %

Отже, в аналізованому матеріалі серед риторичних прийомів переважно використовувалися риторичні звернення (75 %), а риторичні питання та антитеза зустрічаються значно менше (по 12,5 %).

2.2 Фігури, засновані на повторах

Повтор, це принцип, що лежить в основі утворення деяких синтаксичних фігур. В досліджуваному матеріалі було знайдено 23 % фігур, заснованих на повторах: анафора, епіфора, епімона, кільце, сімплока та анадіпложіс.

Найбільш поширеною фігурою виявилася **анафора** (16 % від загальної кількості прикладів, 69,7 % від кількості фігур, заснованих на повторах). Анафора будується на повторенні тотожних елементів (звуків, сполучень звуків, морфем, слів або словосполучень) на початку кількох відрізків мовлення.

Найчастіше анафора зустрічається в межах одного речення на початку однорідних членів речення, сполучаючись із синтаксичним паралелізмом: (35) *Every battle we fight, every plan we make, every decision we take is to achieve that end...* (DCS: URL). (36) *We share one heart, one home, and one glorious destiny* (DTIA: URL). В цих прикладах повторюється одна лексема, а в наступних – іменник із прийменником: (6) *After the shipwreck of communism came years of relative quiet, years of repose, years of sabbatical – and then there came a day of fire.* (GWBSIA: URL).

В наступному прикладі повтори фраз використовуються на початку однорідних членів речення, поєднаних сполучником: (60) *Through blood drawn by lash and blood drawn by sword, we learned that no union founded on the principles of liberty and equality could survive half-slave and half-free* (BOSIA: URL)

Також анафора може зустрічатися на початку речень, що йдуть одне за одним: (11) *This is your day. This is your celebration* (DTIA: URL). (99) *For us, they packed up their few worldly possessions and traveled across oceans in search of a new life. For us, they toiled in sweatshops and settled the West<...>. For us, they fought and died, in places like Concord and Gettysburg; Normandy and Khe Sanh.* (BOIA:

URL) (97) So it has been. So it must be with this generation of Americans. (BOIA: URL). (9) On this day, we gather because we have chosen hope over fear, unity of purpose over conflict and discord. On this day, we come to proclaim an end to the petty grievances. (BOIA: URL). (12) This is the price and the promise of citizenship. This is the source of our confidence—the knowledge that God calls on us to shape an uncertain destiny. This is the meaning of our liberty and our creed (BOIA: URL) (44) Together, we determined that a modern economy requires railroads <...>. Together, we discovered that a free market only thrives when there are rules to ensure competition and fair play. Together, we resolved that a great nation must care for the vulnerable <...>. (BOSIA: URL) (10) That is what this moment requires. That is what will give real meaning to our creed. (BOSIA: URL) (23) For our journey is not complete until our wives, our mothers, and daughters can earn a living equal to their efforts. Our journey is not complete until our gay brothers and sisters are treated like anyone else under the law <...>. Our journey is not complete until no citizen is forced to wait for hours to exercise the right to vote. Our journey is not complete until we find a better way to welcome the striving <...>. Our journey is not complete until all our children <...> know that they are cared for, and cherished, and always safe from harm. (BOSIA: URL) (26) You and I, as citizens, have the power to set this country's course. You and I, as citizens, have the obligation to shape the debates of our time <...>. (BOSIA: URL). (25) You have seen duty and allegiance in the determined faces of our soldiers. You have seen that life is fragile, and evil is real, and courage triumphs. (GWBSIA: URL). В наведених прикладах повторюються фрази.

В деяких випадках анафора утворена на початку простих речень, але може також вбудовуватися й у складні речення. В такому випадку повтор виділяється інтонаційно: (71) We will bring back our jobs. We will bring back our borders. We will bring back our wealth, and we will bring back our dreams. (DTIA: URL). В наведеному прикладі також повторюються фрази.

Було знайдено також випадок повторення морфеми – частини складного слова: (18) *Think about the America that Franklin Roosevelt saw when he looked out*

of the windows of the White House from his wheelchair – an America where too many were ill-fed, ill-clothed, ill-housed, and insecure (OS: URL).

Отже, анафора дозволяє залучити увагу до певних ключових моментів висловлення.

Епіфора, на відміну від анафори, полягає у повторенні однакових елементів в кінці кількох відрізків мовлення. Епіфора склала 1 % від усього досліджуваного матеріала та 4,3 % від фігур, заснованих на повторах: (46) *Our challenges may be new. The instruments with which we meet them may be new*. (BOIA: URL). Ця синтаксична фігура сприяє затвердженню певної думки, ідеї, яку промовець бажає донести до слухачів.

Епімона (2 % від загальної кількості, 8,7 % від кількості повторів) заснована на повторі будь-якого елементу мовлення (слова, словосполучення) або з невеликими варіаціями, або без змін. Иак, в наступному уривку повторюється речення: (38) *Britain is on the rise. Nothing matters more. Every battle we fight, every plan we make, every decision we take is to achieve that end...Britain on the rise* (DCS: URL) У другому випадку речення повторюється без присудка (еліпсис), що посилює експресивність.

Наведемо ще приклад: (98) *We are one nation and their pain is our pain. Their dreams are our dreams and their success will be our success* (DTIA: URL). Тут постійно повторюються займенники

В наступному прикладі епімону укладають однорідні члени речення: (22) *We must act, knowing that today's victories will be only partial, and that it will be up to those who stand here in four years, and forty years, and four hundred years hence to advance the timeless spirit once conferred to us in a spare Philadelphia hall*. (BOSIA: URL). Тут змінюється кількісний числівник за зростанням, отже, епімона тут поєднується з іншою синтаксичною фігурою – градацією, що також сприяє посиленню експресивності.

Кільце рідко зустрічається у прозовому мовленні. Ця фігура полягає в повторенні компонента (звуку, слова, словосполучення тощо) на початку і в кінці будь-якого мовленнєвого відрізка. В аналізованому матеріалі приклади із

кільцем склали 1 % від усього досліджуваного матеріалу та 4,3 % від фігур, заснованих на повторах: (16) *Self-government relies, in the end, on the governing of the self*. (GWBSIA: URL). Кільце утворено повтором морфеми *self* на початку речення самостійною лексемою наприкінці. Тут кільце як синтаксична фігура сполучається із семантичною фігурою – каламбуром, що допомагає зробити вислів дотепним та таким, що запам'ятовується.

Сімпока (1 % від загальної кількості, 4,3 % від кількості повторів) – це поєднання анафори та епіфори, тобто повторення тотожних елементів на початку і кінці декількох паралельних мовленнєвих відрізків при різній середині: (20) *All this we can do. All this we will do* (BOIA: URL). Як бачимо, в наведеному прикладі змінюється тільки модальне дієслово в середині речення при збереженні початкових та кінцевого елементів.

Анадіпозіс (стик) утворюється повторенням кінцевого елемента будь-якого мовленнєвого на початку наступного за ним відповідного відрізка. В аналізованому матеріалі було знайдено 2 % від загальної кількості прикладів, 8,7 % від кількості фігур, заснованих на повторі: (42) *And I say this too: these are my values – the values I grew up with in an ordinary family in an ordinary town* (JGBS: URL). (43) *And yet, at this moment—a moment that will define a generation—it is precisely this spirit that must inhabit us all*. (BOIA: URL). Використання анадіпозісу допомагає акцентувати увагу слухачів на ключовому моменті речення.

Було здійснено квантитативний аналіз частотності використання фігур, заснованих на повторах в англійськомовному політичному дискурсі. Результати аналізу наведено на діаграмі на Рис. 2.2.

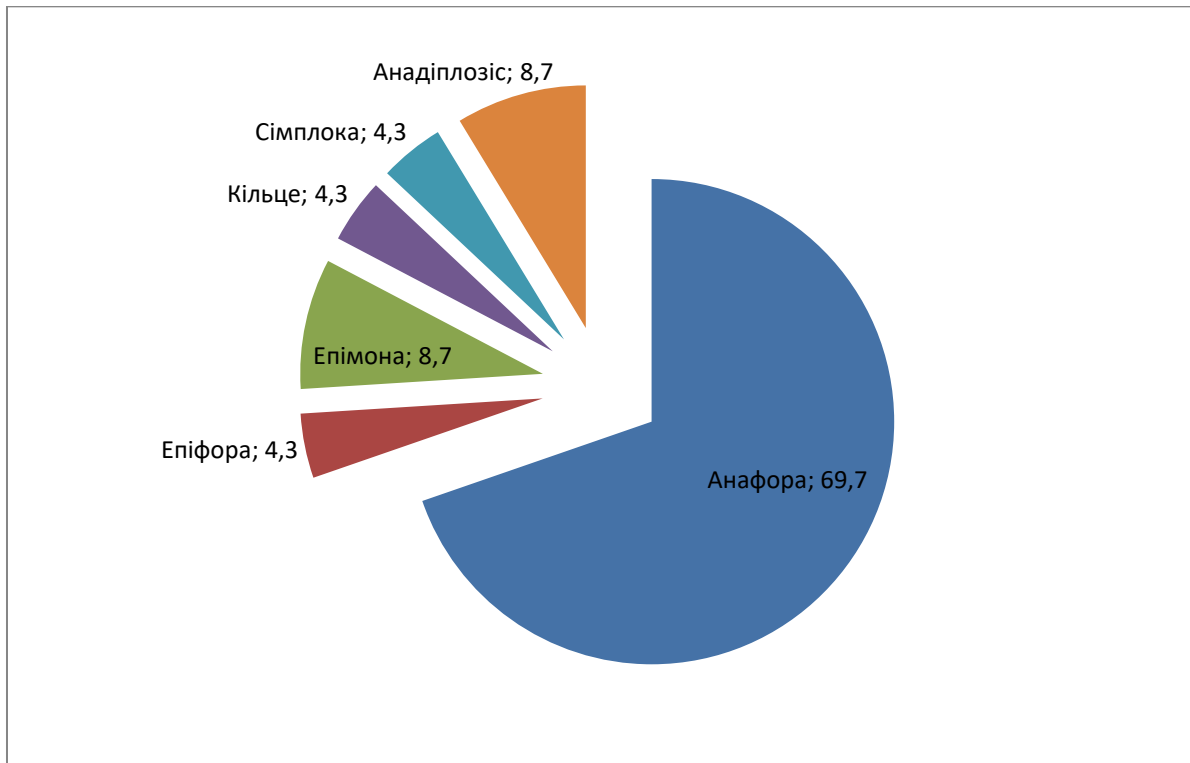


Рис. 2.2 Результати аналізу частотності використання фігур, заснованих на повторах в англійськомовному політичному дискурсі, %

Із Рис. 2.2 ми можемо зробити висновок, що в аналізованих текстах англійськомовного політичного дискурсу серед фігур, заснованих на повторах, переважає анафора – понад дві третини (69,7%) від усіх досліджуваних прикладів. Значно рідше зустрічаються епімона та анадіплозіс (по 8,7 % кожна), і найрідше використовуються епіфора, кільце та сімпока (по 4,3 % кожна).

2.3. Фігури, засновані на семантичному дробленні речення

В досліджуваному матеріалі синтаксичні фігури, засновані на семантичному дробленні речення були представлені асиндетоном, полісиндетоном та парцеляцією і разом склали 13 % від аналізованих прикладів.

Асиндетон полягає в навмисному опущенні сполучників в синтаксичних конструкціях з перерахуванням членів речення або частин складного речення. В досліджуваному матеріалі було знайдено 2 % використання асиндетону від

загальної кількості синтаксичних фігур та 15,4 % від фігур, заснованих на синтаксичному дробленні речення: (61) *It's pretty simple really: a good job, a nice home, more money at the end of the month, a decent education for your children, a safe and secure retirement.* (DCS: URL). (54) *My goal as President will be to ensure that every child in this nation – African-American, Hispanic-American, all Americans – will be placed on the ladder of success: a great education, and a great job* (TAPP: URL). В останньому прикладі асиндетон застосовується у вставній конструкції, що допомагає посилити виразність цієї фрази.

Полісиндетон – це надлишкове з граматичної точки зору повторення сполучників при з'єднанні однорідних членів, частин речення або речень в складі складного синтаксичного цілого. В досліджуваному матеріалі полісиндетон склав 8 % від аналізованих прикладів та 61,5 % від фігур, заснованих на синтаксичному дробленні речення.

Найчастіше в промовах політиків повторюється сполучник *and*: (19) *This is the meaning of our liberty and our creed, why men and women and children of every race and every faith can join in celebration across this magnificent mall* (PBOIA: URL). (39) *And the crime, and the gangs, and the drugs that have stolen too many lives and robbed our country of so much unrealized potential* (DTIA: URL). Тут сполучник повторюється перед однорідними членами речення. В наступному прикладі з виступу Б. Обама він допомагає з'єднати контекстуально антонімічні поняття: (66) *The attempts to play on our fears and exploit our differences to turn us against each other for pure political gain to slice and dice this country into Red States and Blue States; blue-collar and white-collar; white and black, and brown* (NCPN: URL). Повторення сполучника тут дозволяє Б. Обамі висловити свою думку про можливість поєднання різних опозиційних явищ у межах однієї країни. Сполучники можуть повторятися перед будь-якими частинами мови, так, як в наступних прикладах: (7) *That is our generation's task – to make these words, these rights, these values – of Life, and Liberty, and the Pursuit of Happiness – real for every American* (BOSIA: URL) (8) *Time and again these men and women struggled and sacrificed and worked* (BOIA: URL).

Сповільнюючи мовлення вимушеними паузами, полісиндетон підкреслює окремі слова, посилює його виразність. А в наступному прикладі пауза додатково збільшується перед останнім сполучником (це передається за допомогою тире), що дозволяє інтонаційно акцентувати увагу на останньому ж понятті: (32) *We are a nation of Christians and Muslims, Jews and Hindus—and non-believers* (BOIA: URL). Отже, при полісиндетоні використовуються вимушені паузи, які надають виразності слову і мовленню.

Сполучник *or* рідше повторюється: (27) *It's time to remember that old wisdom our soldiers will never forget, that whether we are black, or brown, or white, we all bleed the same red blood of patriots* (DTIA: URL). Повторення сполучника *or* в наведеному прикладі допомагає Д. Трампу підкреслити расове та національне різноманіття громадян США і те, що при цьому вони мають рівні права.

Додатковий експресивний ефект має поєднання полісиндетону із асиндетоном так, як в наступному прикладі: (73) *It doesn't matter whether you're black or white or Hispanic or Asian or Native American or young or old or rich or poor, abled, disabled, gay or straight* (ТОРОENS: URL). Тут Б. Обама почав перерахування із повторенням сполучника *or*, потім кілька однорідних членів з'єднав безсполучниково і наприкінці речення знов використав сполучник, що дозволило зробити додатковий акцент. Такий прийом допоміг показати, що існує безліч ознак, за якими можуть відрізнятися люди, але для демократії ці ознаки не мають значення.

Отже, в цілому полісиндетон допомагає надати висловлюванням експресивного характеру.

Парцеляція – синтаксична фігура, що складається в такому розчленуванні єдиної синтаксичної структури речення, при якому вона втілюється не в одній, а в декількох інтонаційно-смыслових мовленнєвих одиницях, або фразах. В аналізованому матеріалі було знайдено 3 % прикладів із парцеляцією, 23,1 % від фігур, заснованих на синтаксичному дробленні речення. Переважно смислові частини відділялися крапкою: (31) *A country where if you put in, you get out. A Britain everyone is proud to call home. And a real long-term plan to get there*

(DCLSB2014: URL) (53) *The capital was abandoned. The enemy was advancing. The snow was stained with blood.* (BOIA: URL).

В деяких випадках смислові частини відділялися за допомогою крапки із комою: (48) *We need to construct a global alliance for these global values; and act through it* (BTGAFGVS: URL). Тут відділено крапкою з комою однорідний член речення (дієслово) із сполучником *and* і це дозволяє привернути увагу до фрази, продемонструвати важливість інформації, що міститься в ній.

Отже, при розчленуванні речення або фрази на інтонаційні відрізки посилюється їхня семантична і емоційна виразність.

Було здійснено квантитативний аналіз частотності використання фігур, заснованих на семантичному дробленні речення в англійськомовному політичному дискурсі. Результати проведеного аналізу наведено на діаграмі на Рис. 2.3.

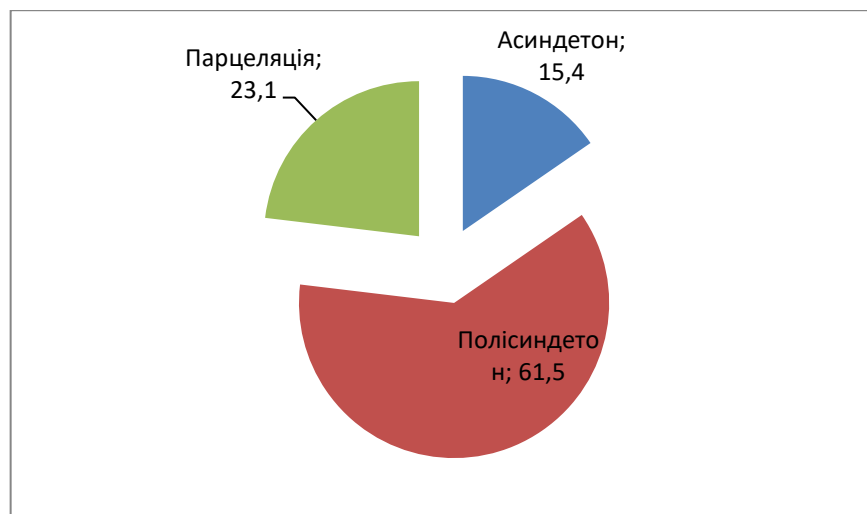


Рис. 2.3 Результати аналізу частотності використання фігур, заснованих на семантичному дробленні речення в англійськомовному політичному дискурсі, %

Отже, ми можемо зробити висновок, що серед фігур, заснованих на семантичному дробленні речення, найчастіше використовується полісиндетон (61,5 %). Середню частотність продемонструвала парцеляція (23,1 %), а найрідше зустрічається асиндетон.

2.4. Фігури, засновані на структурному та семантичному паралелізмі

Фігур, заснованих на структурному та семантичному паралелізмі, було знайдено 7 % від аналізованих прикладів. Усі вони представлені **синтаксичним паралелізмом**: (95) *A new national pride will stir our souls, lift our sights and heal our divisions* (DTIA: URL). (55) *The role we play, the organisations we belong to...and yes – the fact our defence budget remains the 4th largest in the world... all this is not about national vanity – it's about our national interest* (DCS: URL) (50) *But we reject the belief that America must choose between caring for the generation that built this country and investing in the generation that will build its future* (BOSIA: URL)

Часто синтаксичний паралелізм використовується при вживанні контекстуально синонімічних понять: (52) *And we must be a source of hope to the poor, the sick, the marginalized, the victims of prejudice – not out of mere charity, but because peace in our time requires the constant advance of those principles that our common creed describes: tolerance and opportunity; human dignity and justice* (BOSIA: URL). Але синтаксичний паралелізм також прикористовується при вживанні антонімічних конструкцій: (86) *Across the generations we have proclaimed the imperative of self-government, because no one is fit to be a master, and no one deserves to be a slave*. (GWBSIA: URL).

Синтаксичний паралелізм надає симетричності висловлюванню, сприяє тому, що воно краще запам'ятовується і має більший експресивний та прагматичний ефект: (100) *This American carnage stops right here and stops right now* (DTIA: URL).

Отже, синтаксичний паралелізм має багато спільного із повтором, проте він відрізняється тим, що при ньому не обов'язково мають повторюватися одні і ті самі лексеми, але обов'язково – синтаксичні конструкції.

2.5. Фігури, засновані на структурній та семантичній неповноті

В досліджуваному матеріалі було знайдено 16 % синтаксичних фігур, заснованих на структурній та семантичній неповноті. Вони представлені еліпсисом та замовчуванням.

На структурній неповноті заснований **еліпсис** (9 % від загальної кількості прикладів, 56,25 % від кількості фігур, заснованих на неповноті). В цій синтаксичній фігурі можуть бути опущені підмет, присудок або навіть обидва головні члени речення. Часто опускається присудок: (37) *Britain on the rise* (DCS: URL) – опущено присудок *is*; (85) *The debt load for struggling homeowners, especially those who are underwater—owing more on their mortgages than their homes are worth* (ONPFUM: URL) – опущено присудок *is*; (29) *For they have forgotten what this country has already done; what free men and women can achieve when imagination is joined to common purpose, and necessity to courage* (BOIA: URL) – опущено складений присудок *is joined* в останній клаузі; (56) *We, the people, declare today that the most evident of truths – that all of us are created equal* (BOSIA: URL) – опущено присудок *is*.

Наведемо приклади, де опущені обидва головні члени речення: (72) *And a real long-term plan to get there* (DCLSB2014: URL). В цьому прикладі опущено підмет та присудок *we have*. В наступному прикладі підмет і присудок *this is* опущено на початку першої клаузи складного речення: (28) *A country where if you put in, you get out* (DCLSB2014: URL). В наступному прикладі так само опущено підмет і присудок *this is*, при цьому еліпсис поєднується із замовчанням, вираженим трьома крапками: (21) *Not a free-for-all, but a chance for all...the chance of a job, a home, a good start in life...whoever you are, wherever you are from* (DCLSB2014: URL). Опущатися також можуть підмет і присудок із антонімічною семантикою: (2) *And no, that's not saying —you're on your own, but —we are on your side, helping you be all you can* (DCLSB2014: URL) – тут опущена фраза *that's saying*, антонімічна вжитій *that's not saying*.

Як правило, опущені елементи легко відновлюються, проте в деяких випадках фраза залишається семантично відкритою, що наближує еліпсис до замовчування: (45) *An America where more and more Americans were finding*

themselves on the losing end of a new economy, and where there was nothing available to cushion their fall (OS: URL). Якщо *America* – підмет, то тут має бути продовження, пропущений присудок має містити певну характеристику чи номінацію дії, яку повинна вчинити Америка. Або ж *America* є доповненням і опущено конструкцію на початку речення *this is*. Така неповнота, втім, не спотворює семантику висловлювання. Вона дозволяє посилити інтонацію розміркування з боку мовця.

Отже, значення еліпсиса полягає в тому, що він допомагає передати схвильованість мовця, наблизити офіційну мову промови до розмовної, до мови «пересічних громадян», а це, в свою чергу, допомагає здійснити прагматичний ефект на аудиторію – посилити довіру з її боку.

Якщо еліпсис засновано на структурній неповноті, то **замовчання** засновано на неповноті семантичній. Було знайдено 7 % замовчання від загальної кількості прикладів і 43,25 % від фігур неповноти. Найчастіше замовчування реалізовувалося у натяку: мовець стверджував щось про певних людей, але не називав цих людей: (91) *Now, there are some who question the scale of our ambitions—who suggest that our system cannot tolerate too many big plans* (BOIA: URL) (92) *Some thought that our country didn't have a responsibility to do anything about these problems, that people would be better off left to their own devices and the whims of the market.* (OS: URL) (93) *Some have unwisely chosen to test America's resolve, and have found it firm.* (GWBSIA: URL) (94) *Some, I know, have questioned the global appeal of liberty* (GWBSIA: URL). Тут має місце невербальна передача смислу за допомогою замовчання. Смісл передається підтекстом, за допомогою натяку.

Так само і в наступному прикладі: (64) *They are not our friend, believe me.* (TAPP: URL). Д. Трамп обмежується короткою фразою, натякаючи, що він знає істину, чому «вони нам не друзі» і закликає аудиторію повірити йому на слово, не розкриваючи своїх думок. Тим самим мовець немов би оголошує, що не говоритиме про нехороші риси і вчинки опонента, але саме цим і говорить про них.

В наступному прикладі замовчання передається трьома крапками: (89) *A few Americans have accepted the hardest duties in this cause – in the quiet work of intelligence and diplomacy ... the idealistic work of helping raise up free governments ... the dangerous and necessary work of fighting our enemies.* (GWBSIA: URL).

Тут замовчання вживається як синтаксична фігура, при якій фраза різко обривається, щоб передати хвилювання або збентеження мовця, і зрозумілим залишається тільки загальний зміст висловлювання.

Було здійснено квантитативний аналіз частотності використання фігур, заснованих на структурній та семантичній неповноті в англійськомовному політичному дискурсі. Результати проведеного аналізу наведено на діаграмі на Рис. 2.4.

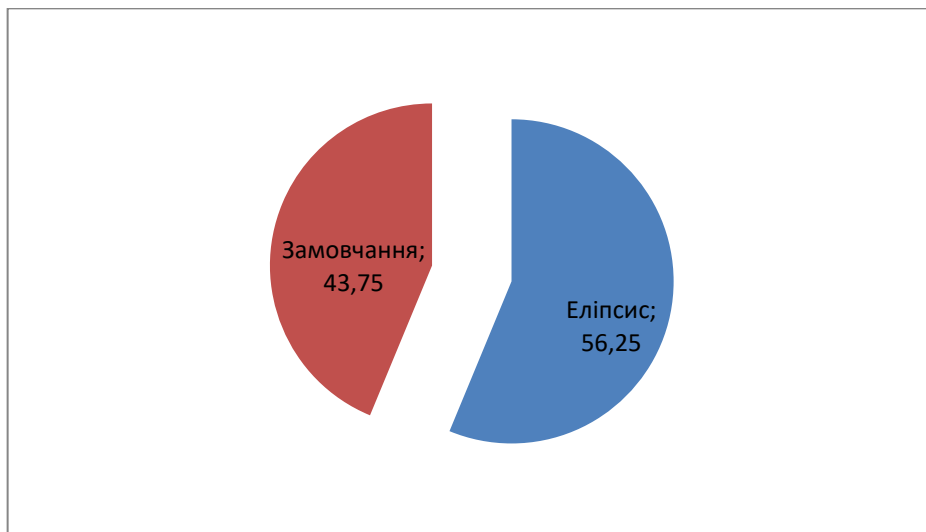


Рис. 2.4 Результати аналізу частотності використання фігур, заснованих на структурній та семантичній неповноті в англійськомовному політичному дискурсі, %

З Рис. 2.4 ми можемо зробити висновок, що еліпсис вживається дещо частіше за замовчання (56,25 % та 43,75 % відповідно). Проте, як ми бачили з наведених прикладів, еліпсис часто поєднується із замовченням, або навіть частково виконує його семантичну функцію.

2.6 Фігури, засновані на порядку слів у реченні

Фігур, заснованих на порядку слів у реченні було знайдено 9 %. Всі вони представлені інверсією.

Інверсія як синтаксична фігура полягає в порушенні загальноприйнятої граматичної послідовності мовлення; перестановка частин фрази надає їй своєрідний виразний відтінок.

Наприклад, обставину винесено перед присудком: (4) *We in this room are a team* (DCS: URL) або перед підметом: (13) *I'll never forget how after my son Ivan was born, a social worker sat patiently in our kitchen and told us about the sort of help we might need* (DCS: URL).

В наступному прикладі інверсія обумовлена винесенням на початок речення обставини, що починається із сполучника *and*: (17) *And whether a child is born in the urban sprawl of Detroit or the windswept plains of Nebraska, they look up at the at the same night sky, they fill their heart with the same dreams and they are infused with the breath of life by the same almighty creator* (DTIA: URL). В прикладах далі так само обставину винесено на початок речення: (5) *Yet, every so often the oath is taken amidst gathering clouds and raging storms.* (BOIA: URL). (57) *Despite the multiple challenges we face in the world today, I am optimistic* (BTSAD: URL). 68 *Only once in a generation is a tax system fundamentally reformed* (JGBS: URL)

Інвертоване прийменникове доповнення може бути винесено на початок речення: (30) *To those crime lords who think they can get away with it, I say No* (DCLSB2014: URL). В наступному прикладі доповнення також винесено перед головними членами речення: (14) *For more than two hundred years, we have* (BOSIA: URL)

Інвертуються також головні члени речення. В наступному прикладі спостерігаємо інверсію присудка: (24) *After the shipwreck of communism came years of relative quiet, years of repose, years of sabbatical – and then there came a day of fire.* (GWBSIA: URL).

Отже, за допомогою інверсії створюється неправильний порядок слів у реченні, який надає промові виразність і здатність змінювати логічний або емоційний наголос.

2.7 Інші фігури

Крім розглянутих фігур експресивного синтаксису, в аналізованому матеріалі було також знайдено анаколүф, пролепсу, антанаклазу, випередження – разом 16 %.

Анаколүф було знайдено у 3 % від загальної кількості фігур, 18,75 % від кількості фігур в аналізованій групі. Анаколүф – це граматична неузгодженість частин або членів речення, що вживається у публічному дискурсі для стилістичного ефекту, наприклад: (96) *But only if we as a country accept we all have to work a bit longer and save a bit more* (DCSOTBSL2010: URL).

В наступному прикладі вживання займенника *they* разом із іменником *heroes* створює синтаксичний плеоназм: адже обидва вони вжиті у функції підмета на позначення одного й того самого поняття і при цьому розділені обставиною: (3) *The heroes on their third and fourth and fifth tour of duty they can't afford four more years of a war* (OWNC: URL)

Наведемо ще приклад: (15) *They gave to us a Republic, a government of, and by, and for the people, entrusting each generation to keep safe our founding creed.* (BOSIA: URL). Тут вжито граматично немотивований перелік прийменників. Цей приклад подібний до поліптотону (відмінкового різноманіття), але тут після прийменників не стоїть у постпозиції іменник “the people”. Тому, як і у випадку еліпсису, зрозуміло, що мається на увазі ‘a government of < the people>, and by < the people>, and for the people’, але для створення певного стилістичного ефекту промовець опустил повтори. Таким чином, залишилося одне слово “the people” і воно стало ключовим у всій фразі, йому немов би підпорядковуються усі інші – і це має сильний експресивний ефект.

Отже, при анаколуфі відбувається відхилення від граматичної (синтаксичної) норми.

Антанаклаза пов'язана із вживанням в реченні одного і того самого слова в одній синтаксичній функції, але в різних значеннях. В досліджуваному матеріалі було знайдено 1 % таких прикладів, 6,25 % від кількості фігур в аналізованій групі: (1) *We will follow two simple rules: buy American, and hire American* (DTIA: URL). В обох випадках тут слово *American* функціонує в реченні в синтаксичній функції додатка, але в першому випадку воно має частиномовну приналежність прикметника 'американське', а в другому – іменника 'американець'.

Випередження характеризується будь-яким підкресленням мовцем того факту, що те, про що повідомляється добре відомо слухачам, але, тим не менш, він зараз ще раз повторить цей добре відомий факт, але при цьому знімає з себе звинувачення в банальності і багатослівності. В досліджуваному матеріалі було знайдено 4 % прикладів випередження, 25 % від кількості фігур в аналізованій групі.

В наступному прикладі Гордон Браун посилається на спільний досвід зі слухачами, а, отже, на те, що їм відомі однакові факти, які, втім, подлягатимуть подальшому обговоренню: (77) *But my arguments tonight are also the latest chapter in what has been a long conversation between us, because many of you here attended the regular events for faith groups and NGOs that I convened throughout my years at the Treasury and many of us are veterans together of those long-shared endeavours to secure for the poorest of the world debt cancellation and increased aid and fairer trade* (JGBS: URL).

У прикладі нижче випередження реалізується в нагадуванні: (90) *Recall that earlier generations faced down fascism and communism not just with missiles and tanks, but with sturdy alliances and enduring convictions.* (BOIA: URL).

В наступному прикладі Б. Обама зауважує, що вже розповідав цим самим слухачам історію шлюба своїх батьків, втім, знов її скорочено повторює: (62) *Four years ago, I stood before you and told you my story of the brief union between a*

young man from Kenya and a young woman from Kansas who were not well-off or well-known but shared a belief that in America, their son could achieve whatever he put his mind to (OSOTDM: URL)

Тут випередження реалізується у фразі *we remember the lessons of our past*, за якою, тим не менш, йде переказ фактів, що малися на увазі: (63) *For we remember the lessons of our past, when twilight years were spent in poverty, and parents of a child with a disability had nowhere to turn* (BOSIA: URL).

Пролепса – синтаксична фігура, що складається у такому відхиленні від звичайної лінійної послідовності елементів речення або тексту, при якому елемент, що передбачає (часто, але не обов'язково – займенник) передує прямому позначенню об'єкта – елемента, що передбачається, із яким він семантично і синтаксично поєднаний. Було знайдено 8 % пролепси, 50 % від синтаксичних фігур в аналізованій групі.

Наприклад: (88) *We assembled here today are issuing a new decree to be heard in every city, in every foreign capital, and in every hall of power, from this day forward: a new vision will govern our land, from this day forward, it's going to be only America first.* (DTIA: URL). Тут фраза *a new vision will govern our land* – елемент, що передбачає, а *it's going to be only America first* – елемент, що передбачається.

Наведемо ще приклад: (78) *The time has come to reaffirm our enduring spirit; to choose our better history; to carry forward that precious gift, that noble idea, passed on from generation to generation: the God-given promise that all are equal, all are free, and all deserve a chance to pursue their full measure of happiness* (BOIA: URL). Тут фраза *a that noble idea, passed on from generation to generation that noble idea, passed on from generation to generation* – елемент, що передбачає, а *the God-given promise that all are equal, all are free, and all deserve a chance to pursue their full measure of happiness* – елемент, що передбачається.

Було здійснено квантитативний аналіз частотності використання інших синтаксичних фігур. Результати проведеного аналізу наведено на діаграмі на Рис. 2.5.

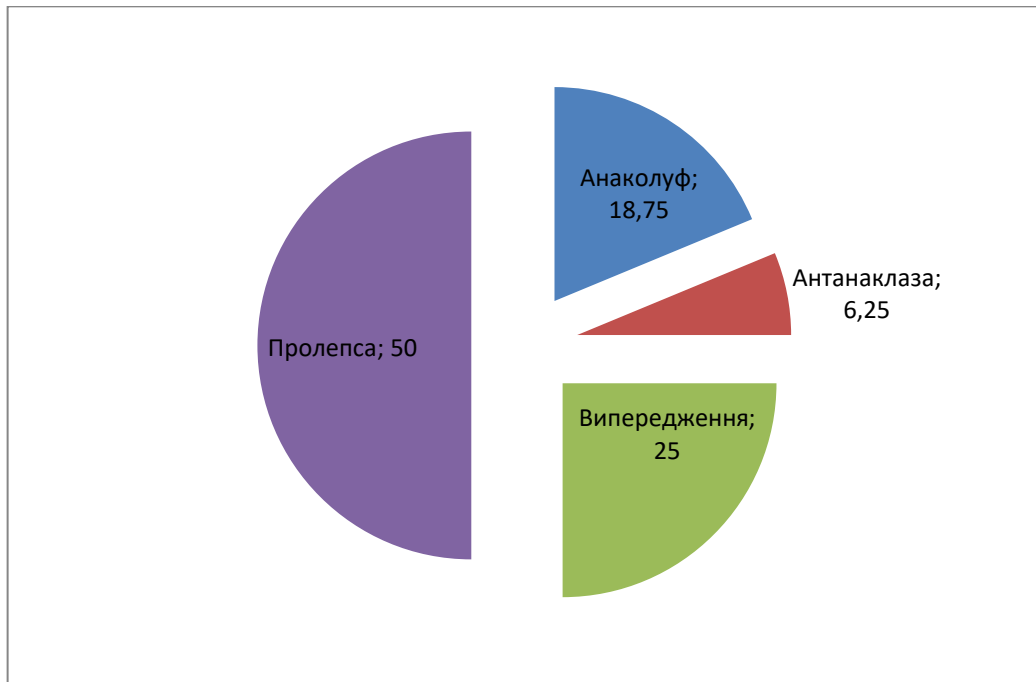


Рис. 2.5 Результати аналізу частотності використання інших синтаксичних фігур в англійськомовному політичному дискурсі, %

Отже, серед інших фігур експресивного синтаксису найчастіше використовується пролепса – випадки її вживання склали половину (50 %) від усіх фігур аналізованої групи. Середню частотність продемонстрували випередження (25 %) та анаколуф (18,75 %), а найрідше в цій групі зустрічається анатаклаза (6,25 %).

Крім того, ми здійснили квантитативний аналіз для узагальненого визначення та порівняння частотності усіх фігур експресивного синтаксису, що було знайдено в досліджених текстах політичного дискурсу. Результати аналізу наведено на Рис. 2.6.

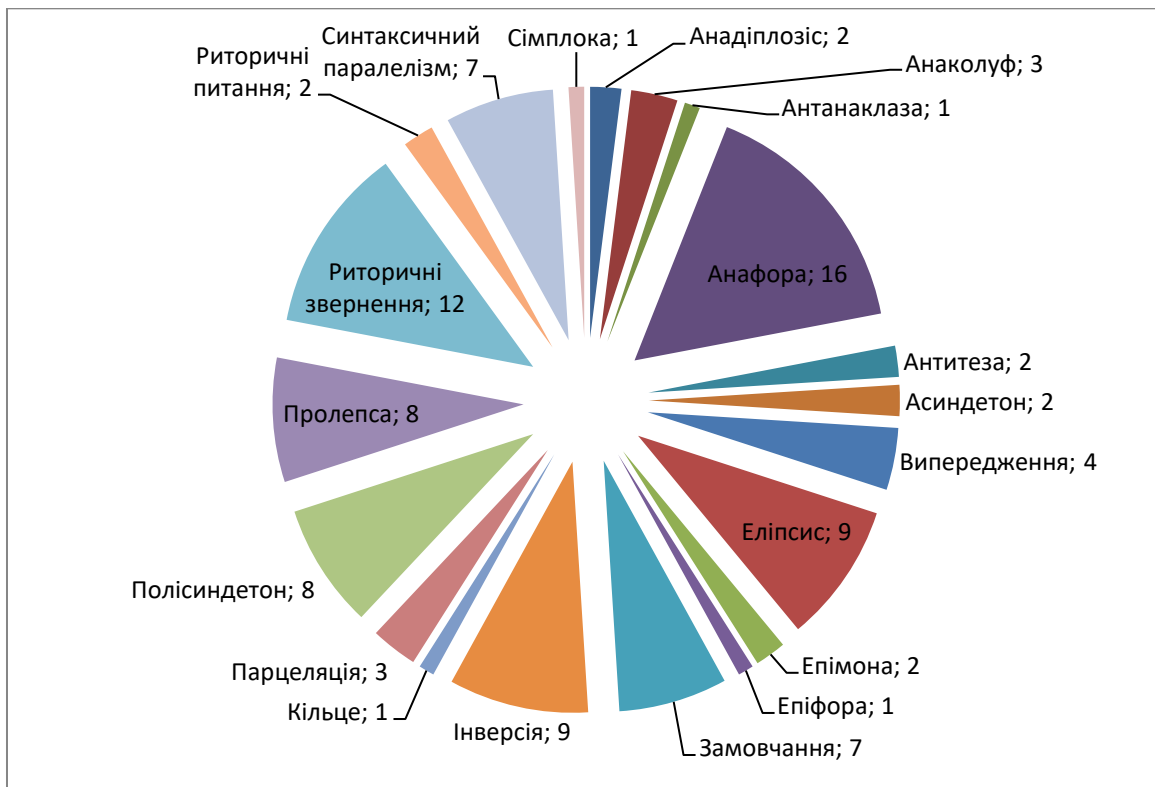


Рис. 2.6 Результати аналізу частотності використання фігур експресивного синтаксису в англійськомовному політичному дискурсі, %

З Рис. 2.5 ми можемо зробити висновок, що в англійськомовному політичному дискурсі найчастіше вживаються такі фігури експресивного синтаксису як анафора (16 %) та риторичні звернення (12 %). Середню частотність продемонстрували еліпсис, інверсія (по 9 % кожний), полісиндетон, пролепса (по 8 % кожний), замовчання та синтаксичний паралелізм (по 7 % кожний). Найрідше зустрічаються випередження (4 %), парцеляція, анаколүф (по 3 % кожний), антитеза, асиндетон, анадіпложіс, риторичні питання епімона (по 2 % кожний). Також зустрічались поодинокі випадки вживання епіфори, анатаклази, сімплоки та кільця (по 1 % кожний).

Висновки до Розділу 2

Було проаналізовано фігури експресивного синтаксису у текстах англійськомовних політичних промов. Риторичні прийоми склали 16 % від усіх досліджуваних фігур експресивного синтаксису. В аналізованому матеріалі

зустрічалися такі прийоми, як риторичні звернення, риторичні питання та антитеза. Серед них переважно використовувалися риторичні звернення (75 %), а риторичні питання та антитеза зустрічаються значно менше (по 12,5 %).

Було знайдено 23 % фігур, заснованих на повторах: анафора, епіфора, епімона, кільце, сімплока та анадіпложіс, серед яких переважає анафора – понад дві третини (69,7%) від усіх досліджуваних прикладів. Значно рідше зустрічаються епімона та анадіпложіс (по 8,7 % кожна), і найрідше використовуються епіфора, кільце та сімплока (по 4,3 % кожна).

Синтаксичні фігури, засновані на семантичному дробленні речення були представлені асиндетоном, полісиндетоном та парцеляцією і разом склали 13 % від аналізованих прикладів. Серед них найчастіше використовується полісиндетон (61,5 %). Середню частотність продемонструвала парцеляція (23,1 %), а найрідше зустрічається асиндетон.

Фігур, заснованих на структурному та семантичному паралелізмі, було знайдено 7 % від аналізованих прикладів. Усі вони представлені синтаксичним паралелізмом.

В досліджуваному матеріалі було знайдено 16 % синтаксичних фігур, заснованих на структурній та семантичній неповноті. Вони представлені еліпсисом та замовчуванням. Еліпсис вживається дещо частіше за замовчування (56,25 % та 43,75 % відповідно). Проте він часто поєднується із замовченням, або навіть частково виконує його семантичну функцію.

Фігур, заснованих на порядку слів у реченні було знайдено 9 %. Всі вони представлені інверсією.

Крім розглянутих фігур експресивного синтаксису, в аналізованому матеріалі було також знайдено анаколуф, пролепсу, антанаклазу, випередження – разом 16 %. Серед них найчастіше використовується пролепса – випадки її вживання склали половину (50 %) від усіх фігур аналізованої групи. Середню частотність продемонстрували випередження (25 %) та анаколуф (18,75 %), а найрідше в цій групі зустрічається анатаклаза (6,25 %).

В цілому, в англійськомовному політичному дискурсі найчастіше вживаються такі фігури експресивного синтаксису як анафора (16 %) та риторичні звернення (12 %). Середню частотність продемонстрували еліпсис, інверсія (по 9 % кожний), полісиндетон, пролепса (по 8 % кожний), замовчання та синтаксичний паралелізм (по 7 % кожний). Найрідше зустрічаються випередження (4 %), парцеляція, анаколүф (по 3 % кожний), антитеза, асиндетон, анадіпложіс, риторичні питання епімона (по 2 % кожний). Також зустрічалтсґя поодинокі випадки вживання епіфори, анатаклази, сімплоки та кільця (по 1 % кожний).

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ СПОСОБІВ ВІДТВОРЕННЯ ФІГУР ЕКСПРЕСИВНОГО СИНТАКСИСУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

3.1 Використання граматичних трансформацій для відтворення фігур експресивного синтаксису

Граматичні трансформації використовувалися у 72 % випадків відтворення фігур експресивного синтаксису в аналізованому матеріалі. При цьому синтаксичі фігури в перекладеному тексті могли зберігатися – повністю або частково – чи втрачатися, інколи із компенсацією.

Буквальне відтворення синтаксичної структури було використано в 21 % відтворення, 29,2 % від кількості граматичних трансформацій. В усіх випадках синтаксичну фігуру було збережено.

Наприклад:

<p>(44) <i>Together, we determined that a modern economy requires railroads and highways to speed travel and commerce; schools and colleges to train our workers. Together, we discovered that a free market only thrives when there are rules to ensure competition and fair play. Together, we resolved that a great nation must care for the vulnerable, and protect its people from life's worst hazards and misfortune. (BOSIA: URL)</i></p>	<p><u>Разом ми</u> визначили, що для сучасної економіки потрібні залізниці та шосе, щоб пришвидшити подорожі та торгівлю; школи та коледжі для підготовки наших робітників. <u>Разом ми</u> виявили, що вільний ринок процвітає лише тоді, коли існують правила, що забезпечують конкуренцію та чесну гру. <u>Разом ми</u> вирішили, що велика нація повинна піклуватися про вразливих і захищати свій народ від найгірших життєвих небезпек і нещасть.</p>
---	---

Тут анафора також відтворена анафорою, початкові слова, що її утворюють *together, we* відтворено буквально *разом ми*, збережено структуру прислівник + займенник.

Втім, при буквальному відтворенні інколи синтаксична фігура відтворюється формально: синтаксична структура зберігається, проте експресивний вплив втрачається чи слабшає:

(37) <i>Britain on the rise</i> _(DCS: URL)	Великобританія на підйомі.
---	----------------------------

В наведеному прикладі еліпсис (опущений присудок *is*) також відтворено неповним реченням без присудка. Проте в українській мові, на відміну від англійської, таке опущення не має емпатичного впливу, оскільки зазвичай присудок в таких реченнях в ній не вживається.

Додавання було використано у 5 % випадків перекладу та у 6,9 % від кількості граматичних трансформацій. У трьох випадках додавання синтаксична фігура була збережена, у двох втрачена.

Наведемо приклад:

(55) <i>The role we play, the organisations we belong to... and yes – the fact our defence budget remains the 4th largest in the world... all this is not about national vanity – it's about our national interest</i> (DCS: URL)	Роль, яку ми відіграємо, організації, до яких ми належимо ... і так – той факт, що наш оборонний бюджет залишається 4-м за величиною у світі ... все це не стосується національної пихи – це стосується наших національних інтересів
---	--

В наведеному прикладі було додано граматикалізовану одиницю *яку* в обидві паралельні фрази завдяки чому фігуру синтаксичного паралелізму вдалося відтворити.

Втрата синтаксичної фігури не завжди пов'язана безпосередньо із трансформацією додавання, наприклад:

(1) <i>We will follow two simple rules: <u>buy American</u>, and <u>hire American</u></i> (DTIA: URL).	В цій справі ми повинні керуватися двома простими принципами: <u>купуй американське і наймай на роботу американців</u> .
--	--

В цьому прикладі антанаклазу втрачено через морфологічні розбіжності: в англійській мові на позначення прикметника ‘американське’, та іменника ‘американець’ використовується одна і та сама лексема *American*, а в українській – різні. Додавання словосполучення ‘на роботу’ в цьому випадку не вплинуло на збереження чи втрачення фігури. Але в деяких перекладах фігура втрачається саме в результаті додавання:

(2) <i>And no, that's not saying —you're on your own, but —we are on your side, helping you be all you can_</i> (DCLSB2014: URL)	І ні, це не означає, <u>що ти сам по собі</u> , <u>адже</u> ми на твоєму боці , допомагаючи тобі зробити все, що можеш
--	--

Додавання граматикалізованих одиниць в наведеному вище прикладі відновило неповне речення і, отже, еліпсис не було відтворено.

Опущення було використано у 20 % випадків перекладу та у 27,8 % від кількості граматичних трансформацій. У 12-ти випадках опущення синтаксична фігура була збережена, у 6-ти втрачена, в 1-му збережена частково, в 1-му перекладацька втрата була компенсована.

Наведемо приклад втрати фігури через трансформацію опущення:

(3) <i><u>The heroes</u> on their third and fourth and fifth tour of duty <u>they</u> can't afford four more years of a war</i> (OWNC: URL)	<u>Герої</u> третього, четвертого та п'ятого призовів не можуть дозволити собі ще чотири роки війни
---	---

У прикладі вище вживання займенника *they* разом із іменником *heroes* граматично немотивовано: обидві лексеми вжиті у функції підмета на позначення одного й того самого поняття, граматично неузгоджені і утворюють

анаколуф. У перекладі «зайвий» займенник було опущено і фраза стала граматично правильною, але емпатичність її була втрачена і анаколуф не відтворився.

В наступному прикладі також використовується опущення, проте фігура втрачається не через нього:

(4) <i>We in this room are a team</i> (DCS: URL)	Ми в цій кімнаті – команда.
--	-----------------------------

Опущення присудка обумовлено розбіжностями у граматичній структурі речень англійської та української мови. Інверсія, що присутня в англійському реченні, відтворена майже дослівно в українському, проте перекладене речення виявилось не інвертованим, а синтаксично і граматично узгодженим, тому що в українській мові допускається розміщувати обставину перед присудком.

(23) *For our journey is not complete until our wives, our mothers, and daughters can earn a living equal to their efforts. Our journey is not complete until our gay brothers and sisters are treated like anyone else under the law – for if we are truly created equal, then surely the love we commit to one another must be equal as well. Our journey is not complete until no citizen is forced to wait for hours to exercise the right to vote. Our journey is not complete until we find a better way to welcome the striving, hopeful immigrants who still see America as a land of opportunity; until bright young students and engineers are enlisted in our workforce rather than expelled*

Адже наша подорож не завершена, доки дружини, матері та дочки не зможуть заробити собі на життя, дорівнюючи своїм зусиллям. Наша подорож не завершена, доки до наших братів-геїв не будуть ставитись, як до будь-кого іншого, згідно із законом – адже якщо ми справді створені рівними, то, безумовно, любов, яку ми виявляємо одне до одного, повинна бути рівною. Наша подорож не завершена, доки жоден громадянин не буде змушений годинами чекати, щоб скористатися виборчим правом. Наша подорож не завершена, доки ми не знайдемо кращого способу прийняти тих, хто прагне надіти іммігрантів, які все ще бачать Америку як країну

<p><i>from our country. <u>Our journey is not complete until all our children, from the streets of Detroit to the hills of Appalachia to the quiet lanes of Newtown, know that they are cared for, and cherished, and always safe from harm.</u></i> (BOSIA: URL)</p>	<p>можливостей; поки яскраві молоді студенти та інженери не будуть залучені до нашої робочої сили, а не вислані з нашої країни. <u>Наша подорож не завершена, доки</u> всі наші діти, від вулиць Детройта до пагорбів Аппалачі до тихих провулків Ньютауна, не знають, що про них піклуються, їх бережуть і завжди захищають від шкоди..</p>
---	--

Опущення дієслова обумовлено граматичними розбіжностями в аналізованих мовах, решту слів, що утворюють анафору, перекладено буквально і розміщено симетрично до їх розміщення в оригіналі, отже, попри опущення, анафору збережено.

В наступному прикладі опущено підмет, і анафору вдалося зберегти лише частково:

<p>(97) <i><u>So it has been. So it must be with this generation of Americans.</u></i> (BOIA: URL)</p>	<p><u>Так</u> і було. <u>Так</u> має бути і з цим поколінням американців.</p>
--	---

Отже, опущено займенник *it*, що повторюється в обох реченнях, але відтворено частку *so* → *так*. Частково анафору збережено, проте експресивність висловлення зменшилася.

Втрату синтаксичної фігури через опущення при перекладі компенсовано в наступному прикладі:

<p>(100) <i>This American carnage <u>stops right here and stops right now</u></i> (DTIA: URL)</p>	<p>Ця американська бійня <u>припиниться тут і зараз!</u></p>
---	--

У прикладі вище в оригіналі використано синтаксичний паралелізм. При перекладі опущено обставину *right* в та повтор присудка *stops*. В результаті

синтаксична фігура не відтворена. Але її компенсовано іншою фігурою експресивного синтаксису – риторичним вигуком.

Перестановки було використано у 11 % випадків перекладу та у 15,3 % від кількості граматичних трансформацій. Всі вони представлені **синтаксичними замінами**. У 6-ти випадках синтаксичних заміні синтаксична фігура була збережена, у 4-х втрачена, в 1-му збережена частково.

Наприклад:

<p>(70) <u><i>My fellow citizens:</i></u> <i>I stand here today humbled by the task before us, grateful for the trust you have bestowed, mindful of the sacrifices borne by our ancestors.</i> (BOIA: URL)</p>	<p><u>Мої співгромадяни:</u> Я стою тут сьогодні, сповнений відповідальності за завдання, яке стоїть перед нами, вдячний за вашу довіру, пам'ятаючи про жертви, які несли наші предки.</p>
--	---

В наведеному прикладі синтаксична заміна була реалізована лексичним згортанням: словосполучення *fellow citizens* було перекладено словом *співгромадяни*. Прийом риторичного звернення при цьому було збережено.

Наведемо ще приклад:

<p>(98) <u><i>We are one nation and their pain is our pain. Their dreams are our dreams and their success will be our success</i></u> (DTIA: URL)</p>	<p>Ми — єдина нація. І <u>їх біль — це наш біль, їх мрії — це наші мрії, їх успіхи стануть нашими успіхами.</u></p>
---	---

В цьому прикладі при відтворенні двох речень, що містять фігуру синтаксичного паралелізму відбулося і членування, і об'єднання речень. В оригіналі вжито два складносурядні речення із сполучниковим зв'язком, а в перекладі – просте та складносурядне безсполучникове.

Транспозицію (заміну порядку слів) було використано у 7 % випадків перекладу та у 9,7 % від кількості граматичних трансформацій. У 5-ти випадках транспозиції синтаксична фігура була збережена, у 2-х втрачена.

(14) <i>For more than two hundred years, we have</i> (BOSIA: URL)	Ми маємо більше двохсот років.
--	--------------------------------

В наведеному прикладі використано інверсію – додаток розміщено перед головними членами речення. У перекладі підмет і присудок переміщено на початок речення, перед додатком. Тому інверсію втрачено.

(26) <i>You and I, as citizens, have the power to set this country's course. You and I, as citizens, have the obligation to shape the debates of our time – not only with the votes we cast, but with the voices we lift in defense of our most ancient values and enduring ideals.</i> (BOSIA: URL)	<u>Ми з вами, як громадяни, маємо владу визначати курс цієї країни. Ми з вами, як громадяни, зобов'язані формувати дискусії нашого часу – не лише голосами, які ми віддали, але й голосами, які ми піднімаємо на захист наших найдавніших цінностей та стійких ідеалів.</u>
---	---

У прикладі вище анафора утворюється повторенням слів *You and I, as citizens*. У перекладі займенники переставлено місцями, і додатково використано морфологічну заміну: сполучник відтворено прийменником. Однак ця конструкція в цілому релевантна оригінальній і симетрично оригіналу повторюється в тексті. Отже, анафору збережено.

В деяких випадках для відтворення синтаксичних фігур знадобилося використовувати більше однієї граматичної трансформації, тому слід окремо розглянути **комплексні граматичні трансформації** (8 % від загальної кількості перекладів, 11,1 % від кількості граматичних трансформацій). В усіх випадках фігури експресивного синтаксису були збережені, наприклад:

(30) <i>To those crime lords who think they can get away with it, I say No</i> (DCLSB2014: URL)	Тим кримінальним лідерам, які думають, що їм вдасться впоратися, я кажу «Ні».
--	---

Тут фігурою експресивного синтаксису в оригіналі та перекладі є інверсія: додаток знаходиться у препозиції до головних членів речення. При перекладі відбулося кілька граматичних трансформацій: додавання граматикалізованої одиниці *що* перед займенником *їм*, синтаксична перестановка, зокрема, заміна словосполучення словом: *get away*→*впоратися*, опущення словосполучення *with it*.

Було здійснено квантитативний аналіз з метою визначення частотності використання різних граматичних трансформацій при відтворенні фігур експресивного синтаксису в політичному дискурсі. Результати аналізу наведено на рис. 3.1.

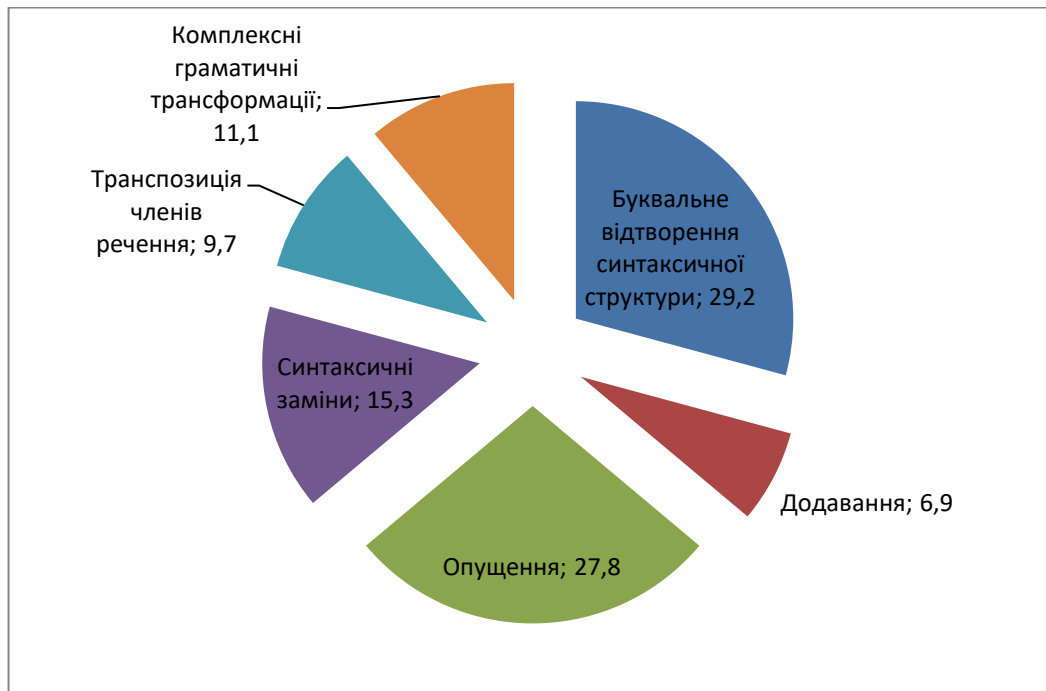


Рис. 3.1 Частотність використання граматичних трансформацій при відтворенні фігур експресивного синтаксису в політичному дискурсі, %

З Рис. 3.1 ми можемо зробити висновок, що серед граматичних трансформацій при відтворенні фігур експресивного синтаксису в політичному дискурсі найчастіше використовується буквальне відтворення синтаксичної структури (29,2 %) та опущення (27,8 %). Середню частотність продемонстрували такі трансформації, як синтаксичні заміни (15,3 %) та

комплексні граматичні трансформації (11,1 %). Найрідше зустрічаються транспозиція членів речення (9,7 %) та додавання (6,9 %).

Крім того, було проаналізовано частотність збереження фігур експресивного синтаксису в перекладеному тексті в результаті застосування граматичних трансформацій (рис. 3.2).

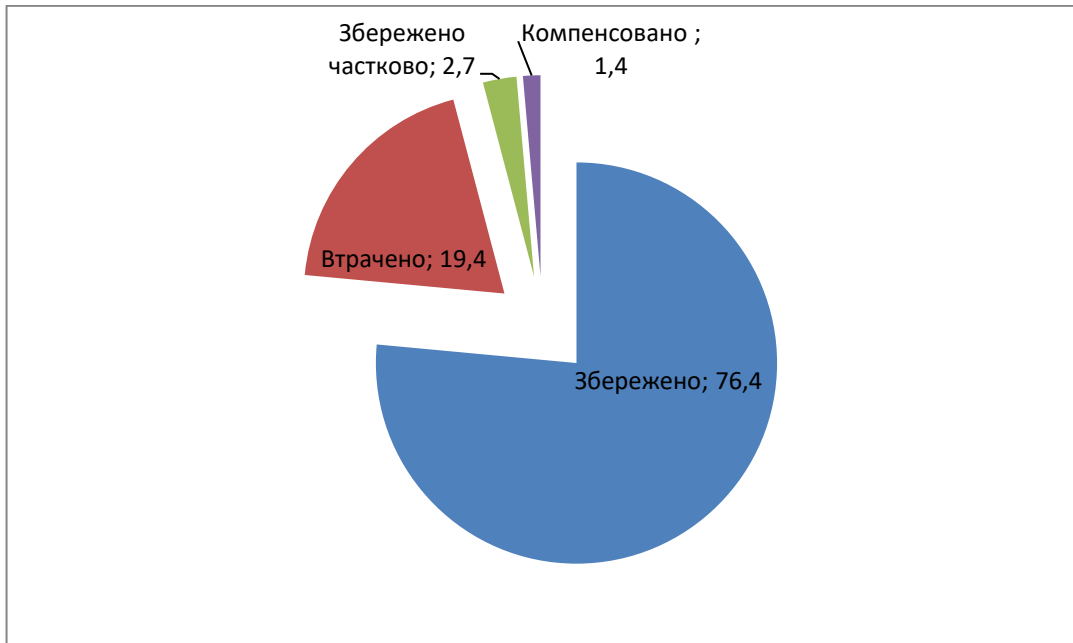


Рис. 3.2. Частотність збереження фігур експресивного синтаксису в перекладеному тексті в результаті застосування граматичних трансформацій

Отже, у 19,4 % випадків синтаксичну фігуру було втрачено при перекладі, 76,4 % – збережено, у 2,7 % – збережено частково і у 1,4 % – компенсовано (від випадків відтворення за допомогою граматичних трансформацій). Таким чином, в більшості випадків вдається відтворити у перекладі фігуру експресивного синтаксису із збереженням її експресивного потенціалу.

3.2 Використання лексико-граматичних трансформацій для відтворення фігур експресивного синтаксису

Лексико-граматичні трансформації використовувалися у 28 % випадків відтворення фігур експресивного синтаксису в досліджуваному матеріалі. Вони

були представлені цілісним перетворенням та антонімічним перекладом. Крім того, використовувалися комплексні лексико-граматичні трансформації, що передбачають кілька лексичних та граматичних трансформаційних втручань без цілісної реорганізації тексту.

Цілісне перетворення було використано в 5 % від загальної кількості відтворень, 17,9 % від кількості лексико-граматичних трансформацій. В 3-х випадках синтаксичну фігуру було втрачено, в 2-х – збережено.

Наприклад:

(16) <i>Self-government relies, in the end, on the governing of the <u>self</u>.</i> (GWBSIA: URL)	Врешті-решт, самоврядування покладається на управління собою.
--	---

Кільце, що було вжито в оригіналі, було втрачено у перекладі через лексико-граматичні трансформації.

(85) <i>The debt load for struggling homeowners, especially those who are underwater—owing more on their mortgages than their homes are worth</i> (ONPFUM: URL)	Боргове навантаження для власників будинків, які переживають труднощі, особливо тих, що знаходяться у скрутних фінансових умовах, – заборгованість за їх іпотеку більша, ніж їх вартість їх будинків.
---	---

Еліпсис в оригіналі вдалося відтворити і у перекладі попри цілісне перетворення тексту.

Антонімічний переклад було використано в 1 % від загальної кількості відтворень, 3,6 % від кількості лексико-граматичних трансформацій, синтаксичну фігуру при цьому було збережено.

Зокрема:

(86) <i>Across the generations we have proclaimed the imperative of self-government, because <u>no one is fit to be</u></i>	Упродовж поколінь ми проголошували імператив самоврядування, тому що <u>ніхто не має</u>
---	--

<i>a master, and no one deserves to be a slave.</i> (GWBSIA: URL)	бути господарем, і ніхто не заслуговує бути рабом.
---	---

Тут заперечувальні словосполучення відтворено одиницями без частки *no* і навпаки: *no one* → *ніхто*, *is fit to be* → *не має бути*, *deserves to be* → *не заслуговує бути*. Але фрази побудовано таким чином, що синтаксичний паралелізм зберігся і у перекладі.

Комплексні лексико-граматичні трансформації було використано в 22 % випадків від загальної кількості відтворень, 78,6 % від кількості лексико-граматичних трансформацій. В 4-х випадках синтаксичну фігуру було втрачено, в 17-ти – збережено, в 1-му – збережено частково.

Наприклад, частково було збережено фігуру в наступному прикладі:

(99) <i>For us, they packed up their few worldly possessions and traveled across oceans in search of a new life. For us, they toiled in sweatshops and settled the West; endured the lash of the whip and plowed the hard earth. For us, they fought and died, in places like Concord and Gettysburg; Normandy and Khe Sanh.</i> (BOIA: URL)	Для нас вони зібрали свої нечисленні мирські надбання та подорожували океанами у пошуках нового життя. Для нас вони трудилися у магазинах та влаштовували Захід; витримали бич батога і орали тверду землю. За нас вони воювали та гинули в таких місцях, як Конкорд та Геттисбург; Нормандія та Кхе Сань.
--	--

В цьому прикладі анафора складається із трьох повторів. При перекладі перших двох повторів було використано граматичну трансформацію – буквальне відтворення синтаксичної структури, але при перекладі третього – лексичну трансформацію, зокрема, диференціацію значення, оскільки прийменник *for* в цьому випадку доречніше перекласи як *за*. В результаті анафора була збережена частково.

Наведемо ще приклад.

<p>(83) <u><i>To those who cling to power through corruption and deceit and the silencing of dissent, know that you are on the wrong side of history; but that we will extend a hand if you are willing to unclench your fist.</i></u> (BOIA: URL)</p>	<p><u>Тим, хто тримається за владу шляхом корупції та обману та замовчування інакомислення</u>, знайте, що ви не на тому боці історії; але що ми протягнемо руку, якщо ви готові розтиснути кулак.</p>
--	--

Уривок містить риторичне звернення, у якому політик звертається до певних груп осіб. На початку його стоїть прийменник *to* і ця синтаксична фігура сполучається із інверсією. У перекладі, попри використання кількох лексичних та граматичних трансформацій, ця фігура збережена.

Було здійснено квантитативний аналіз з метою визначення частотності використання лексико-граматичних трансформацій при відтворенні фігур експресивного синтаксису в політичному дискурсі. Результати аналізу наведено на рис. 3.3.



Рис. 3.3 Частотність використання лексико-граматичних трансформацій при відтворенні фігур експресивного синтаксису в політичному дискурсі, %

З Рис. 3.3 ми можемо зробити висновок, що серед лексико-граматичних трансформацій при відтворенні фігур експресивного синтаксису в політичному дискурсі переважно використовувався комплекс лексичних та граматичних трансформацій (78,6 %). Значно рідше було використано цілісне перетворення (17,8 %), а антонімічний переклад зустрічався в поодиноких випадках (3,6 %).

Також було проаналізовано частотність збереження фігур експресивного синтаксису в перекладеному тексті в результаті застосування лексико-граматичних трансформацій (рис. 3.4).



Рис. 3.4. Частотність збереження фігур експресивного синтаксису в перекладеному тексті в результаті застосування лексико-граматичних трансформацій, %

Отже, фігура експресивного синтаксису втрачається внаслідок застосування лексико-граматичних трансформацій у чверті випадків (25 %). В решті випадків її можливо було зберегти повністю (71,4 %) або частково (3,6 %).

Слід також визначити розподіл усіх – лексичних та лексико-граматичних трансформацій, що використовувалися для перекладу фігур експресивного синтаксису в політичному дискурсі. Результати аналізу наведено на рис. 3.5.

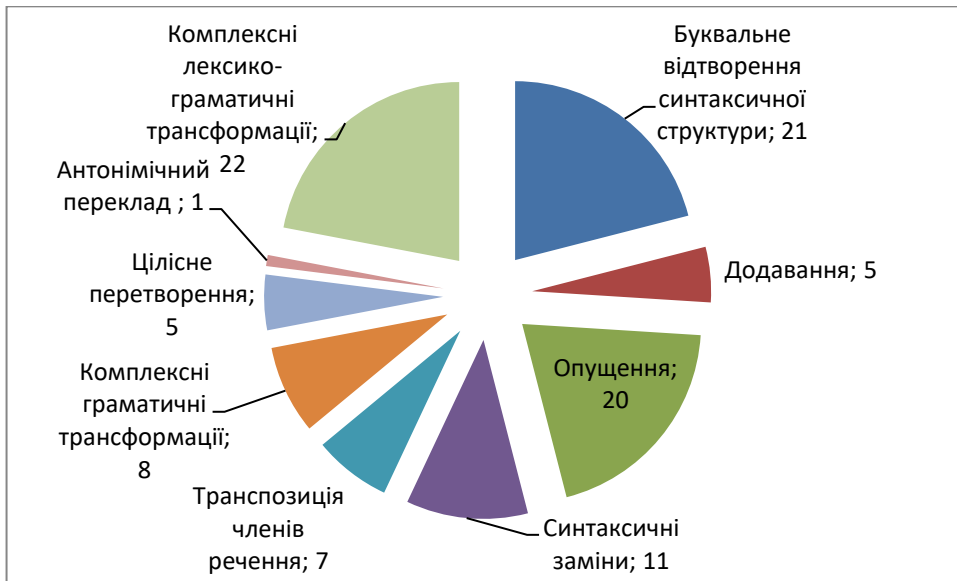


Рис. 3.5 Частотність використання граматичних та лексико-граматичних трансформацій при відтворенні фігур експресивного синтаксису в політичному дискурсі, %

З Рис. 3.5 ми можемо зробити висновок, що при відтворенні фігур експресивного синтаксису в політичному дискурсі найчастіше використовуються комплексні лексико-граматичні трансформації (22 %), а також такі граматичні трансформації, як буквальне відтворення синтаксичної структури (21%) та опущення (20%). Середню частотність продемонстрували такі граматичні трансформації, як синтаксичні заміни (11 %), транспозиція членів речення (7 %) та комплексні граматичні трансформації (8 %). Найрідше зустрічаються такі граматичні трансформації, як додавання (5 %) та такі лексико-граматичні трансформації як цілісне перетворення (5 %) та антонімічний переклад (1 %).

Висновки до Розділу 3

Для аналізу способів перекладу фігур експресивного синтаксису у політичному дискурсі було використано трансформаційний підхід. Було визначено, що граматичні трансформації використовувалися у 72 % випадків відтворення фігур експресивного синтаксису в аналізованому матеріалі, а

лексико-граматичні – у 28 %. Серед граматичних трансформацій при відтворенні фігур експресивного синтаксису в політичному дискурсі найчастіше використовується буквальне відтворення синтаксичної структури (29,2 %) та опущення (27,8 %). Середню частотність продемонстрували такі трансформації, як синтаксичні заміни (15,3 %) та комплексні граматичні трансформації (11,1 %). Найрідше зустрічаються транспозиція членів речення (9,7 %) та додавання (6,9 %). При цьому у 19,4 % випадків синтаксичну фігуру було втрачено при перекладі, 76,4 % – збережено, у 2,7 % – збережено частково і у 1,4 % – компенсовано (від випадків відтворення за допомогою граматичних трансформацій). Таким чином, в більшості випадків вдається відтворити у перекладі фігуру експресивного синтаксису із збереженням її експресивного потенціалу.

Серед лексико-граматичних трансформацій при відтворенні фігур експресивного синтаксису в політичному дискурсі переважно використовувався комплекс лексичних та граматичних трансформацій (78,6 %). Значно рідше було використано цілісне перетворення (17,8 %), а антонімічний переклад зустрічався в поодиноких випадках (3,6 %). Фігура експресивного синтаксису втрачається внаслідок застосування лексико-граматичних трансформацій у чверті випадків (25 %). В решті випадків її можливо було зберегти повністю (71,4 %) або частково (3,6 %).

Якщо узагальнити усі досліджувані приклади, то при відтворенні фігур експресивного синтаксису в політичному дискурсі найчастіше використовуються комплексні лексико-граматичні трансформації (22 %), а також такі граматичні трансформації, як буквальне відтворення синтаксичної структури (21%) та опущення (20%). Середню частотність продемонстрували такі граматичні трансформації, як синтаксичні заміни (11 %), транспозиція членів речення (7 %) та комплексні граматичні трансформації (8 %). Найрідше зустрічаються такі граматичні трансформації, як додавання (5 %) та такі лексико-граматичні трансформації як цілісне перетворення (5 %) та антонімічний переклад (1 %).

В абсолютній більшості випадків (74 % від загальної кількості прикладів) фігуру експресивного синтаксису вдається зберегти при перекладі, у 22 % випадків вона втрачається, у 3 % випадків фігура збережена частково, в 1 % випадків – компенсована.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Було проаналізовано фігури експресивного синтаксису у текстах англійськомовних політичних промов. Риторичні прийоми склали 16 % від усіх досліджуваних фігур експресивного синтаксису. В аналізованому матеріалі зустрічалися такі прийоми, як риторичні звернення, риторичні питання та антитеза. Серед них переважно використовувалися риторичні звернення (75 %), а риторичні питання та антитеза зустрічаються значно менше (по 12,5 %).

Було знайдено 23 % фігур, заснованих на повторах: анафора, епіфора, епімона, кільце, сімплока та анадіпложіс, серед яких переважає анафора – понад дві третини (69,7%) від усіх досліджуваних прикладів. Значно рідше зустрічаються епімона та анадіпложіс (по 8,7 % кожна), і найрідше використовуються епіфора, кільце та сімплока (по 4,3 % кожна).

Синтаксичні фігури, засновані на семантичному дробленні речення були представлені асиндетоном, полісиндетоном та парцеляцією і разом склали 13 % від аналізованих прикладів. Серед них найчастіше використовується полісиндетон (61,5 %). Середню частотність продемонструвала парцеляція (23,1 %), а найрідше зустрічається асиндетон.

Фігур, заснованих на структурному та семантичному паралелізмі, було знайдено 7 % від аналізованих прикладів. Усі вони представлені синтаксичним паралелізмом.

В досліджуваному матеріалі було знайдено 16 % синтаксичних фігур, заснованих на структурній та семантичній неповноті. Вони представлені еліпсисом та замовчуванням. Еліпсис вживається дещо частіше за замовчування (56,25 % та 43,75 % відповідно). Проте він часто поєднується із замовченням, або навіть частково виконує його семантичну функцію.

Фігур, заснованих на порядку слів у реченні було знайдено 9 %. Всі вони представлені інверсією.

Крім розглянутих фігур експресивного синтаксису, в аналізованому матеріалі було також знайдено анаколуф, пролепсу, антанаклазу, випередження

– разом 16 %. Серед них найчастіше використовується пролепса – випадки її вживання склали половину (50 %) від усіх фігур аналізованої групи. Середню частотність продемонстрували випередження (25 %) та анаколуф (18,75 %), а найрідше в цій групі зустрічається атаклаза (6,25 %).

В цілому, в англійськомовному політичному дискурсі найчастіше вживаються такі фігури експресивного синтаксису як анафора (16 %) та риторичні звернення (12 %). Середню частотність продемонстрували еліпсис, інверсія (по 9 % кожний), полісиндетон, пролепса (по 8 % кожний), замовчання та синтаксичний паралелізм (по 7 % кожний). Найрідше зустрічаються випередження (4 %), парцеляція, анаколуф (по 3 % кожний), антитеза, асиндетон, анадіпложіс, риторичні питання епімона (по 2 % кожний). Також зустрічались поодинокі випадки вживання епіфори, атаклази, сімплоки та кільця (по 1 % кожний). Для аналізу способів перекладу фігур експресивного синтаксису у політичному дискурсі було використано трансформаційний підхід. Було визначено, що граматичні трансформації використовувалися у 72 % випадків відтворення фігур експресивного синтаксису в аналізованому матеріалі, а лексико-граматичні – у 28 %. Серед граматичних трансформацій при відтворенні фігур експресивного синтаксису в політичному дискурсі найчастіше використовується буквально відтворення синтаксичної структури (29,2 %) та опущення (27,8 %). Середню частотність продемонстрували такі трансформації, як синтаксичні заміни (15,3 %) та комплексні граматичні трансформації (11,1 %). Найрідше зустрічаються транспозиція членів речення (9,7 %) та додавання (6,9 %). При цьому у 19,4 % випадків синтаксичну фігуру було втрачено при перекладі, 76,4 % – збережено, у 2,7 % – збережено частково і у 1,4 % – компенсовано (від випадків відтворення за допомогою граматичних трансформацій). Таким чином, в більшості випадків вдається відтворити у перекладі фігуру експресивного синтаксису із збереженням її експресивного потенціалу.

Серед лексико-граматичних трансформацій при відтворенні фігур експресивного синтаксису в політичному дискурсі переважно використовувався

комплекс лексичних та граматичних трансформацій (78,6 %). Значно рідше було використано цілісне перетворення (17,8 %), а антонімічний переклад зустрічався в поодиноких випадках (3,6 %). Фігура експресивного синтаксису втрачається внаслідок застосування лексико-граматичних трансформацій у чверті випадків (25 %). В решті випадків її можливо було зберегти повністю (71,4 %) або частково (3,6 %).

Якщо узагальнити усі досліджувані приклади, то при відтворенні фігур експресивного синтаксису в політичному дискурсі найчастіше використовуються комплексні лексико-граматичні трансформації (22 %), а також такі граматичні трансформації, як буквально відтворення синтаксичної структури (21%) та опущення (20%). Середню частотність продемонстрували такі граматичні трансформації, як синтаксичні заміни (11 %), транспозиція членів речення (7 %) та та комплексні граматичні трансформації (8 %). Найрідше зустрічаються такі граматичні трансформації, як додавання (5 %) та такі лексико-граматичні трансформації як цілісне перетворення (5 %) та антонімічний переклад (1 %).

В абсолютній більшості випадків (74 % від загальної кількості прикладів) фігуру експресивного синтаксису вдається зберегти при перекладі, у 22 % випадків вона втрачається, у 3 % випадків фігура збережена частково, в 1 % випадків – компенсована.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамович С. Д. Мовленнева комунікація. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 472 с.
2. Абуржейла С. Політичний компроміс як засіб подолання конфліктних і кризових ситуацій. Дис. Київ, 2017. 190 с.
3. Аванесова Н. Эмоциональность и экспрессивность – категории коммуникативной лингвистики. *Вестник Югорского государственного университета*. 2010 Вып.2 (17). С. 5—9
4. Алексієвець О. Англomовний політичний дискурс: особливості просодичної організації. URL: http://shron1.chtyvo.org.ua/Aleksiiievets_Oksana/Anhlovnyy_politychnyy_dyskurs_osoblyvosti_prosodychnoi_orhanizatsii.pdf
5. Андриановна Е. К. Прагматическая направленность метакоммуникативных элементов дискурса. *Прагматическая интерпретация и планирование дискурса*. Пятигорск: ПГПИИЯ, 1991. С. 58-59.
6. Аристотель. Риторика URL: <http://lib.ru/POEEAST/ARISTOTEL/ritoriki.txt>
7. Арнольд И. В. Стилистика современного английского языка: стилистика декодирования. Москва: Просвещение, 2010. 304 с.
8. Артеменко Ю. Дискурсотвірний потенціал стратегії переконування (на матеріалі англійської мови). *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Філологія. 2015. Вип. 22. С. 47—50.
9. Артюшкина Л. В. Семантический аспект эвфемистической лексики в современном английском языке. Дисс. М., 2002. Автореф. 18 с.
10. Александрова О.В. Проблемы экспрессивного синтаксиса: на материале английского языка. Москва: ЛИБРОКОМ, 2008. 216 с.
11. Баранов А. Н., Казакевич Е. Г. Парламентские дебаты: традиции и новации. Москва: Знание, 2015. 42 с.
12. Бархударов Л.С. Язык и перевод. Москва: РЯ. 1975. С. 212—226.

13. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Академія, 2014. 344 с.
14. Безугла Л. Р. Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. Харків: Константа, 2005. 345 с.
15. Безугла Л.Р. Вербалізація імпліцитних смислів у німецькомовному діалогічному дискурсі. Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2007. 332 с.
16. Белова А. Д. Поняття «стиль», «жанр», «дискурс», «текст» у англійській лінгвістиці. *Вісник іноземна філологія*. 2002. Вип. 32–33. С. 10–14.
17. Брандес М.П. Стилистика текста. Москва: Прогресс-Традиция, 2014.
18. Будаев Э. В. Метафора в политической коммуникации. Москва: Флинта, 2018. 247 с.
19. Бурбело В. Б. Сучасні концепції дискурсу та лінгвопрагматичні засади дискурсології. *Іноземна філологія*. 2002. Вип. 32–33. С. 79–84.
20. Василькова Н.Н. Особенности употребления стилистических фигур в современных средствах массовой информации. *Стилистика завтрашнего дня*. Москва: МедиаМир, 2012. – С. 55–63.
21. Васютина Е В. Особенности словообразования политических неологизмов в английском языке 21 века. *Известия ВГПУ*. Гуманитарные науки. 2014. № 1 (262). С. 247–248.
22. Вафеев, Р. А. К определению категории «оценочности» и «экспрессивности» при сопоставлении языков. *Роль иностранных языков в подготовке специалистов нефтегазового комплекса: проблемы и перспективы изучения в современных условиях*. Тюмень: ТюмГНГУ, 2010. С. 178–179.
23. Волков А. Г. Использование политического текста институтами власти. *Культура народов Причерноморья*. 2004. №47. С. 140–142.
24. Волков А.А. Курс русской риторики. Москва: Изд-во храма св. муч. Татианы, 2011.
25. Волченко О. Використання синтаксичних трансформацій для досягнення еквівалентності перекладу. *Молодий вчений*. 2017. № 4.1. С. 46–43.

26. Воронцова Т. А. О соотношении понятий публичный дискурс – дискурс СМИ – публичная речь. URL: http://vestnyk.udsu.ru/2008/2008-13/vuu_08_053_03.pdf.
27. Гайкова О. В. Предвыборный дискурс как жанр политической коммуникации (На материале английского языка). Дисс. Волгоград, 2013. 211 с.
28. Гак В. Сопоставительная лексикология. Москва: Междунар. отношения, 1977.
29. Галкина-Федорук, Е. М. Об экспрессивности и эмоциональности в языке. *Сб. статей по языкознанию*. Москва, 1958. С. 107.
30. Гальперин И. Р. Стилистика английского языка. Москва: Высшая шк., 1981. 316 с.
31. Гарбовский Н.К. Теория перевода. Москва: ИМУ, 2014. 544 с.
32. Денисенко Н. В. Емфаза як загальнолінгвістичне і перекладознавче поняття. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія : Філологія. 2015. Вип. 73. С. 61—64.
33. Домилівська Л. До питання класифікації модальності в реченнях-конструкціях. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/apyl_2008_16_9.pdf
34. Зарецкая Е. Н. Риторика. Теория и практика речевой коммуникации. СПб., 2015. 345 с.
35. Зарицький М. Переклад: створення та редагування. Київ: Парлам. Вид-во, 2014.
36. Зорівчак Р. Реалія і переклад. Львів, 1989. 216 с
37. Карасик В. И. О типах дискурса. *Языковая личность: институциональный и персональный дискурс*. Волгоград: Перемена, 2000. С. 34—39.
38. Кириллов А. Политический нарратив. *Материалы и тезисы докладов VII Межрегиональной научно-практической конференции*. Самара, 2007. С. 13—15.

39. Комиссаров В.Н. Теория перевода. – Москва, 1999.
40. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). Вінниця: Нова Книга, 2011. 448 с.
41. Лассан Э. Дискурс власти и инакомыслия в СССР: когнитивно-риторический анализ. Вильнюс, 1995. 232 с.
42. Латышев А. К. Курс перевода: эквивалентность и способы её достижения. Москва: Междунар. отнош., 1981. 247 с.
43. Максимов С. Практичний курс перекладу, КНЛУ, 2016
44. Мамчур Л. Основні форми міжособистісної комунікації. 2015. URL: http://library.udpu.org.ua/library_files/psuh_pedagog_probl_silsk_shkolu/15/visnuk_11.pdf
45. Методология исследований политического дискурса. *Актуальные проблемы содержательного анализа общественно-политических текстов*. 2001. Вып. 2. 479 с.
46. Миньяр-Белоручев Р. Теория и методы перевода. Москва: Московский лицей, 2016.
47. Миронова П. О. Коммуникативная стратегия редуционизма в политическом дискурсе. *Язык. Человек. Картина мира*. 2000. Ч. 1. С. 163—165.
48. Мілова М. «Тронні промови» як символічний ресурс влади: український контекст. *Політичне життя*. 2012. № 1 – 2. С. 68—73.
49. Москвин В.П. Стилистика русского языка. Ростов н/Д: Феникс, 2013.
50. Нарійчук М. Ф. Англомовний політичний дискурс і міжкультурна комунікація: лінгводидактичний аспект. *Наукові записки*. Серія «Філологічна». 2013. № 33. С. 109—111.
51. Ножин Е. А. Мастерство устного выступления. Москва: Наука, 2017.
52. Опарина Е. О. Метафора в политическом дискурсе. *Политическая наука. Политический дискурс*. М., 2012. С. 20—25.
53. Паршин А. Теория и практика перевода. Москва: Русский язык, 2010.

54. Плотникова С. Н. Дискурсивные технологии и их роль в конструировании социального мира. *Вестник МГЛУ ЕАЛИ*. 2015. Вып. 3 (714). С. 72—83.

55. Пода Т.А. Дискурс влади та владні відносини у постсучасності: соціально-філософський аспект. *Вісник НАУ*. Серія: Філософія. Культурологія. 2015. № 1 (21). С. 64—68.

56. Полухина В. Опыт Словаря тропов Бродского. *Митин журнал*. 1995. Вып. 52.

57. Поникарева А. Ю. Аргументативно-суггестивный потенциал сложных синтаксических структур англоязычного политического дискурса. Дисс. Харьков, 2016. 221 с.

58. Потапова Р. К. Новые информационные технологии и медиа лингвистика. *Труды и материалы II Международ. конгресса исследователей русского языка*. М, 2004. С. 23—25.

59. Почепцов Г. Г. Прагматический аспект изучения предложения (к построению теории прагматического синтаксиса). *Иностр. яз. в шк.* 1975. № 6. С. 15—25.

60. Приходько Г. І. Практикум зі стилістики англійської мови. Запоріжжя: ЗНУ, 2005. 36 с.

61. Рецкер Я. Теория перевода и переводческая практика. Москва Валент, 2014.

62. Романюк С. Лінгвостилістичні особливості інавгураційної промови. *Лінгвостилістичні студії*. 2015. Вип. 3. С. 158—166.

63. Румянцева М. Место сравнения в общей системе изобразительно-выразительных средств языка. *ACTA LINGUISTICA*. 2012. Т.1. С.78—86.

64. Сериио П. Как читают тексты во Франции. *Квадратура смысла*. Москва, 1999. С. 26—27.

65. Сіняговська І. Визначення та класифікація перекладацьких трансформацій у процесі художнього перекладу тексту. *Наукові праці*. Філологія. Мовознавство. 2014. Вип. 209. Т. 221. С. 89—93.

66. Скребнев Ю. М. Основы стилистики английского языка. Москва: АСТ, 2016. 220 с.
67. Смузинська І. Суб'єктивна модальність риторико-стилістичного рівня художнього тексту. URL: <http://web.znu.edu.ua/herald/issues/archive/articles/785.pdf>
68. Стрій Л. Структурно-композиційні особливості інавгураційної промови як жанру політичного дискурсу. URL: http://irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/slzb_2014_18_30.pdf
69. Терёбков А. С. Нарративность языковых игр Л. Витгенштейна. Язык и практика. *Международный научно-исследовательский журнал*. 2015. № 11 (42), ч.4.-С. 58—60.
70. Ткачева И. О. Политическая лексика в современном русском языке семантические особенности и проблемы лексикографического представления. Дисс. СПб., 2008. Автореф. 25 с.
71. Тричик М. В. Концептуальные метафоры в политическом дискурсе (на материале предвыборной речи Б. Обамы и М. Ромни). Дисс. Алматы 2014 162 с
72. Федосеев А. А. Метафора как средство манипулирования сознанием в предвыборном агитационном дискурсе. Дисс. Иркутск, 2003. 170 с.
73. Филинский А. А. Критический анализ политического дискурса предвыборных кампаний Дисс. Тверь, 2002. 163 с.
74. Хазагеров Т.Г., Ширина Л.С. Общая риторика. Словарь риторических фигур. Ростов-на-Дону: Феникс, 2009. 320 с.
75. Хованская З.И. Стилистика французского языка. Москва: Высшая школа, 2014.
76. Чудинов А. П. Политическая лингвистика. Екатеринбург, 2018. 194с.
77. Шаховский В. И. Эмоции в коммуникативной лингвистике / В. И. Шаховский. *Горизонты современной лингвистики: Традиции и новаторство*. Москва: Языки славянских культур, 2009. С. 671—683.

78. Швейцер, А. Перевод и лингвистика, Москва: Воениздат, 1973.
79. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса. Волгоград: Перемена, 2017. 368 с.
80. Шейгал Е. И. Театральность политического дискурса. *Единицы языка и их функционирование*. 2000. Вып. 6. С. 92—96.
81. Шишкина М. Ю. Паблик рилейшнз в системе социального управления. СПб, 2016. 444 с
82. Bayley P. Live oratory in the television age: The language of formal speeches. Campaign language: Language, image, myth in the U.S. presidential elections 1984. Bologna: Cooperativa Libreria Universitaria Editrice Bologna, 1985. P. 77—174.
83. Clark R. Meaningful Games: Exploring Language with Game Theory. MIT Press, 2011. 376 p.
84. Crystal D. Language and the Internet. Cambridge University Press, 2018. 272 p.
85. Davidson J. Political Science and Political Fiction. American Political Science Review. Vol. 55, Issue 4, December 1961. P. 851—860.
86. Dieckmann W. Politische Sprache, politische Kommunikation: Vorträge, Aufsätze, Entwürfe. Heidelberg: Winter, 2019. 279 p.
87. Dijk T. A. van. What is political discourse analysis?. *Blommaert J., Bulkaen C. Politikal linguistics*. Amsterdam: Benjamins, 1998. Pp. 11—52.
88. Dijk Teun A. van. Text and Context. Explorations in the Semantics and Pragmatics of Discourse. London: Longman, 1977.
89. Foote Joe S. Television Access and Political Power. The Networks, the Presidency and the «Loyal Opposition». N. Y., London: Praeger Publishers Inc, 2018. 212 p.
90. Graber D. Political Languages. Handbook of Political Communication. Beverly Hills, London: Sage Publications, 1981. P. 195—224.
91. Holly W. Credibility and Political Language. Language, Power and Ideology. Amsterdam / Philadelphia: John Benjamins, 1989. P. 115—135.

92. Lodge D. *The modes of modern writing : metaphor, metonymy, and the typology of modern literature*. N. Y.: Cornell University Press, 1977. 279 p.
93. Miram, G. *Translation Algorithms*, Elga, 2014
94. Obeng S. G. *Political Discourse Analysis / Samuel Gyasi Obeng*. N. Y.: Nova Science Publishers, 2008. 199 p.
95. Schudson M. *The sociology of news production revisited (again)*. *Mass media and society*. M. Schudson J. Curran, M. Gurevitch (eds).. London : Arnold, Hodder Headlines, 1997. 282 p.
96. Simpson P. *Stylistics: A Resource Book for Students / Paul Simpson*. Psychology Press, 2004. 247 p.
97. Sparks C. *Globalization, Development and the Mass Media*. SAGE, 2017. 264 p.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

BOSIA — Barack Obama’s Second Inaugural Address. URL: https://en.wikisource.org/wiki/Barack_Obama%27s_Second_Inaugural_Address

DCLSB2014 — David Cameron. Leader’s speech, Birmingham 2014. URL: <http://www.britishpoliticalspeech.org/speech-archive.htm?speech=356>

DCS — David Cameron’s speeches. URL: <http://www.britishpoliticalspeech.org/speech-archive.htm>

DCSOTBSL2010 — David Cameron. Speech on the Big Society, Liverpool 2010. URL: <http://www.britishpoliticalspeech.org/speech-archive.htm?speech=321>.

DTIA — Donald Trump’s Inaugural Address. URL: https://en.wikisource.org/wiki/Donald_Trump%27s_Inaugural_Address

GBLSB2007 — Gordon Brown Leader’s speech, Bournemouth, 2007. URL: <http://www.britishpoliticalspeech.org/speech-archive.htm?speech=179>

JGBS — James Gordon Brown’s speeches. URL: <http://www.britishpoliticalspeech.org/speech-archive.htm>

MFII — Moving Forward In Iraq. URL: https://en.wikisource.org/wiki/Moving_Forward_In_Iraq

NCPN — North Carolina Primary Night. URL: <http://andrethegiant.blogspot.com/2008/05/obama-fight-mediocrity-and-mediocracy.html>

ONPFUM — Obama’s new plan for underwater mortgages. URL: <https://publicintegrity.org/inequality-poverty-opportunity/obamas-new-plan-for-underwater-mortgages-may-be-too-little-too-late/>

OS — Obama speeches. URL: <http://obamaspeeches.com/014-National-Press-Club-Obama-Speech.htm>

OSOTDM — Obama spells out the defining moments. URL: <https://www.newvision.co.ug/news/1182089/obama-spells-defining-moments>

OWNC — Obama Wins NC. URL:
<http://www.floppingaces.net/2008/05/06/obama-wins-nc-update-hillary-winning-big-with-blue-collar-workers/>

TOPOENS — Transcript of President Obama's Election Night Speech. URL:
<https://www.nytimes.com/2012/11/07/us/politics/transcript-of-president-obamas-election-night-speech.html>

BOIA — Barack Obama's Inaugural Address. URL:
<http://www.nytimes.com/2009/>

PBOIA — President Barack Obama's Inaugural Address. URL:
https://obamawhitehouse.archives.gov/realitycheck/the_press_office/President_Barack_Obamas_Inaugural_Address

TAPP — The American Presidency Project. URL:
http://www.presidency.ucsb.edu/2016_election.php

BTGAFGVS — Blair T. Global alliance for global values speech. URL:
<http://number-10.gov.uk/output/Page9245.asp>.

BTSAD — Blair T. Speech at Davos. [URL:
<http://number10.gov.uk/output/Page10858.asp>.

GWBSIA — George W. Bush's Second Inaugural Address. URL:
https://en.wikisource.org/wiki/George_W._Bush%27s_Second_Inaugural_Address

ДОДАТОК

Переклад фігур експресивного синтаксису

№	Оригінал	Переклад
1.	<i>We will follow two simple rules: <u>buy American, and hire American</u> (DTIA: URL).</i>	В цій справі ми повинні керуватися двома простими принципами: <u>купуй американське і наймай на роботу американців</u> . (переклад наш – М. С.)
2.	<i>And no, that's not saying —you're on your own, but —we are on your side, helping you be all you can (DCLSB2014: URL)</i>	І ні, це не означає, що ти сам по собі, <u>адже</u> ми на твоєму боці , допомагаючи тобі зробити все, що можеш
3.	<i><u>The heroes on their third and fourth and fifth tour of duty they can't afford four more years of a war</u> (OWNC: URL)</i>	Герої третього, четвертого та п'ятого призовів не можуть дозволити собі ще чотири роки війни
4.	<i>We in this room are a team (DCS: URL)</i>	Ми в цій кімнаті – команда.
5.	<i><u>Yet, every so often the oath is taken amidst gathering clouds and raging storms.</u> (BOIA: URL)</i>	<u>Проте</u> , так часто присяга дається серед скупчення хмар та бурхливих штормів.
6.	<i>After the shipwreck of communism came years of relative quiet, years of repose, years of sabbatical – <u>and then there came a day of fire.</u> (GWBSIA: URL)</i>	Після краху комунізму настали роки відносної тиші, роки спокою, роки відпочинку – <u>а потім настав день пожежі..</u>
7.	<i>That is our generation's task – to make these words, these rights, these values – of Life, and Liberty, and the Pursuit of Happiness – real for every American (BOSIA: URL)</i>	Це завдання нашого покоління – зробити ці слова, ці права, ці цінності – Життя, Свобода та Прагнення до Щастя – справжніми для кожного американця.
8.	<i>Time and again these men and women struggled and sacrificed and worked (BOIA: URL)</i>	Знову і знову ці чоловіки та жінки боролися, жертвували і працювали

9.	<p><i>On this day, we gather because we have chosen hope over fear, unity of purpose over conflict and discord. On this day, we come to proclaim an end to the petty grievances.</i> (BOIA: URL)</p>	<p>У цей день ми збираємось, тому що ми обрали надію замість страху, єдність цілей над конфліктом та розбратом. Цього дня ми проголошуємо про припинення дрібних скарг</p>
10.	<p><i>That is what this moment requires. That is what will give real meaning to our creed.</i> (BOSIA: URL)</p>	<p>Цього вимагає цей момент. Саме це надасть справжнього значення нашому віросповіданню.</p>
11.	<p><i>This is your day. This is your celebration, and this, the United States of America, is your country.</i> (DTIA: URL)</p>	<p>Це ваш день. Це ваше свято. І ці Сполучені Штати Америки — ваша країна.</p>
12.	<p><i>This is the price and the promise of citizenship.</i> <i>This is the source of our confidence—the knowledge that God calls on us to shape an uncertain destiny.</i> <i>This is the meaning of our liberty and our creed</i> (BOIA: URL)</p>	<p>Це ціна і обіцянка громадянства. Звідси наша впевненість – знання, що Бог закликає нас формувати непевну долю. Це сенс нашої свободи та нашого віросповідання</p>
13.	<p><i>I'll never forget how after my son Ivan was born, a social worker sat patiently in our kitchen and told us about the sort of help we might need</i> (DCS: URL)</p>	<p>Я ніколи не забуду, як після народження мого сина Івана соціальний працівник терпляче сидів на нашій кухні і розповідав нам про те, яка допомога нам може знадобитися</p>
14.	<p><i>For more than two hundred years, we have</i> (BOSIA: URL)</p>	<p>Ми маємо більше двохсот років.</p>
15.	<p><i>They gave to us a Republic, a government of, and by, and for the people, entrusting each generation to keep safe our founding creed.</i> (BOSIA: URL)</p>	<p>Вони дали нам республіку, уряд від народу і для народу, довіривши кожному поколінню захищати наше заснування.</p>

16.	<i>Self-government relies, in the end, on the governing of the <u>self</u>.</i> (GWBSIA: URL)	Врешті-решт, самоврядування покладається на управління собою..
17.	<i>And whether a child is born in the <u>urban sprawl of Detroit or the windswept plains of Nebraska</u>, they look up at the at the same night sky, they fill their heart with the same dreams and they are infused with the breath of life by the same almighty creator</i> (DTIA: URL).	<u>Неважливо, чи дитина народилась в міських багатоповерхівках Детройту, чи на відкритих вітрах рівнинах Небраски</u> , вони споглядають на те ж нічне небо, вони наповнюють свої серця тими ж мріями, в них вирує життя, подароване Всемогутнім Творцем.
18.	<i>Think about the America that Franklin Roosevelt saw when he looked out of the windows of the White House from his wheelchair – an America where too many were <u>ill-fed, ill-clothed, ill-housed, and insecure</u></i> _(OS: URL)	Подумайте про Америку, яку побачив Франклін Рузвельт, визируючи з вікна Білого дому зі свого інвалідного візка, – Америку, де занадто багато <u>голодних, погано одягнутих, безпритульних та невпевнених в собі</u>
19.	<i>This is the meaning of our liberty and our creed, why <u>men and women and children of every race and every faith can join in celebration across this magnificent mall</u></i> (PBOIA: URL)	Значення нашої свободи та нашого віросповідання полягає в тому, що <u>дорослі та діти</u> будь-якої раси та будь-якої віри можуть долучитися до святкування у цьому чудовому торговому центрі
20.	<i>All this we can do. All this we will do</i> (BOIA: URL)	Все це ми можемо зробити. Все це ми будемо робити.
21.	<i><u>Not a free-forall, but a chance for all...the chance of a job, a home, a good start in life...whoever you are, wherever you are</u></i> from(DCLSB2014: URL)	<u>Не щось безкоштовне, а шанс для всіх ...</u> шанс на роботу, дім, хороший старт у житті ... ким би ви не були, звідки б ви не були..

22.	<p><i>We must act, knowing that today's victories will be only partial, and that it will be up to those who stand here <u>in four years, and forty years, and four hundred years hence to advance the timeless spirit once conferred to us in a spare Philadelphia hall.</u> (BOSIA: URL)</i></p>	<p>Ми повинні діяти, знаючи, що сьогоднішні перемоги будуть лише частковими, і це залежить від тих, хто стоятиме тут <u>через чотири роки, і через сорок, і через чотириста років,</u> отже, щоб просунути позачасовий дух, колись наданий нам у залі Філадельфії.</p>
23.	<p><i>For <u>our journey is not complete until our wives, our mothers, and daughters can earn a living equal to their efforts. Our journey is not complete until our gay brothers and sisters are treated like anyone else under the law – for if we are truly created equal, then surely the love we commit to one another must be equal as well. Our journey is not complete until no citizen is forced to wait for hours to exercise the right to vote. Our journey is not complete until we find a better way to welcome the striving, hopeful immigrants who still see America as a land of opportunity; until bright young students and engineers are enlisted in our workforce rather than expelled from our country. Our journey is not complete until all our children, from the streets of Detroit to the hills of Appalachia to the quiet lanes of Newtown, know that they are cared for, and cherished, and always safe from harm.</u> (BOSIA: URL)</i></p>	<p>Адже <u>наша подорож не завершена, доки</u> дружини, матері та дочки не зможуть заробити собі на життя, дорівнюючи своїм зусиллям. <u>Наша подорож не завершена, доки до</u> наших братів-геїв не будуть ставитись, як до будь-кого іншого, згідно із законом – адже якщо ми справді створені рівними, то, безумовно, любов, яку ми виявляємо одне до одного, повинна бути рівною. <u>Наша подорож не завершена, доки</u> жоден громадянин не буде змушений годинами чекати, щоб скористатися виборчим правом. <u>Наша подорож не завершена, доки</u> ми не знайдемо кращого способу прийняти тих, хто прагне надіти іммігрантів, які все ще бачать Америку як країну можливостей; поки яскраві молоді студенти та інженери не будуть залучені до нашої робочої сили, а не вислані з нашої країни. <u>Наша подорож не завершена, доки</u> всі наші діти, від вулиць Детройта до пагорбів Аппалачі до тихих провулків Ньютауна, не знають, що про них піклуються, їх бережуть і завжди захищають від шкоди..</p>

24.	<i>After the shipwreck of communism came <u>years of relative quiet, years of repose, years of sabbatical</u> – and then there came a day of fire. (GWBSIA: URL)</i>	Після краху комунізму настали <u>роки</u> відносної тиші, <u>роки</u> спокою, <u>роки</u> відпочинку – а потім настав день пожежі..
25.	<i><u>You have seen duty and allegiance in the determined faces of our soldiers. You have seen that life is fragile, and evil is real, and courage triumphs.</u> (GWBSIA: URL)</i>	<u>Ви бачили</u> обов’язок і вірність у рішучих обличчях наших солдатів. <u>Ви бачили</u> , що життя крихке, а зло справжнє, а мужність торжествує.
26.	<i><u>You and I, as citizens, have the power to set this country’s course. You and I, as citizens, have the obligation to shape the debates of our time – not only with the votes we cast, but with the voices we lift in defense of our most ancient values and enduring ideals.</u> (BOSIA: URL)</i>	<u>Ми з вами, як громадяни</u> , маємо владу визначати курс цієї країни. <u>Ми з вами, як громадяни</u> , зобов’язані формувати дискусії нашого часу – не лише голосами, які ми віддали, але й голосами, які ми піднімаємо на захист наших найдавніших цінностей та стійких ідеалів.
27.	<i>It’s time to remember that old wisdom our soldiers will never forget, that <u>whether we are black, or brown, or white, we all bleed the same red blood of patriots</u> (DTIA: URL).</i>	Час згадати стару мудрість, яку ніколи не забували наші солдати: <u>чи ми чорні, чи білі</u> — у всіх нас тече та ж червона кров патріотів.
28.	<i>A country where if you put in, you get out (DCLSB2014: URL)</i>	Країна, в якій якщо ти вкладеш, то отримаєш
29.	<i>For they have forgotten what this country has already done; what free men and women can achieve when imagination is joined to common purpose, and <u>necessity to courage</u> (BOIA: URL)</i>	Бо вони забули, що ця країна вже зробила; чого можуть досягти вільні чоловіки та жінки, коли уява приєднується до спільних цілей, а <u>необхідність – до мужності</u> .

30.	<i>To those crime lords who think they can get away with it, I say No</i> (DCLSB2014: URL)	Тим кримінальним лідерам, які думають, що їм вдасться впоратися, я кажу «Ні».
31.	<i>A country where if you put in, you get out. A Britain everyone is proud to call home. And a real long-term plan to get there</i> (DCLSB2014: URL)	Країна, в якій якщо ти вкладеш, то отримаєш. Британію всі з гордістю називають домом. І реальний довгостроковий план туди дістатися.
32.	<i>We are a nation of <u>Christians and Muslims, Jews and Hindus—and non-believers</u></i> (BOIA: URL)	Ми – нація <u>християн та мусульман, євреїв та індусів – і атеїстів.</u>
33.	<i>Today I'm going to set out a serious argument to this country about how we do that</i> (DCS: URL)	Сьогодні я збираюся навести серйозний аргумент цій країні про те, як ми це робимо.
34.	<i>What makes America exceptional are the bonds that hold together the most diverse nation on Earth</i> (TOPOENS: URL)	Що робить Америку винятковою – це узи, що утримують разом найрізноманітніші нації Землі
35.	<i><u>Every</u> battle we fight, <u>every</u> plan we make, <u>every</u> decision we take is to achieve that end...</i> (DCS: URL)	<u>Кожна</u> битва, яку ми ведемо, <u>кожен</u> наш план, <u>кожне</u> рішення, яке ми приймаємо, – це досягнення цієї мети ..
36.	<i>We share <u>one heart, one home, and one glorious destiny</u></i> (DTIA: URL)	Ми розділяємо <u>одне серце, один дім і одну славу</u> долю.
37.	<i>Britain on the rise</i> (DCS: URL)	Великобританія на підйомі.
38.	<i><u>Britain is on the rise. Nothing matters more. Every battle we fight, every plan we make, every decision we take is to achieve that end...</u><u>Britain on the rise</u></i> (DCS: URL)	<u>Великобританія знаходиться на підйомі.</u> Більше нічого не має значення. Кожна битва, яку ми ведемо, кожен наш план, кожне рішення, яке ми приймаємо, – це досягнення цієї мети ... <u>Великобританія на підйомі.</u>

39.	<i><u>And the crime, and the gangs, and the drugs</u> that have stolen too many lives and robbed our country of so much unrealized potential (DTIA: URL).</i>	І злочинність, і банди, і наркотики вкрали стільки життів, відібрали у нашої країни так багато нереалізованого потенціалу.
40.	<i><u>And friends</u>, you know what someone said about us recently? (DCS: URL)</i>	І друзі, ви знаєте, що хтось нещодавно говорив про нас?
41.	<i><u>You know</u>, there is a golden thread of common humanity that across nations and faiths binds us together and it can light the darkest corners of the world (GBLSB2007: URL)</i>	Ви знаєте, є золота нитка спільності людства, яка між народами та віруваннями пов'язує нас разом, і вона може освітлити найтемніші куточки світу
42.	<i>And I say this too: these are my <u>values – the values</u> I grew up with in an ordinary family in an ordinary town (JGBS: URL)</i>	І я теж це кажу: це мої <u>цінності – цінності</u> , з якими я виріс у звичайній родині в звичайному місті.
43.	<i>And yet, at this <u>moment—a moment</u> that will define a generation—it is precisely this spirit that must inhabit us all. (BOIA: URL)</i>	І все ж, у цей <u>момент – момент</u> , який визначить покоління – саме цей дух повинен заселити нас усіх..
44.	<i><u>Together, we</u> determined that a modern economy requires railroads and highways to speed travel and commerce; schools and colleges to train our workers. <u>Together, we</u> discovered that a free market only thrives when there are rules to ensure competition and fair play. <u>Together, we</u> resolved that a great nation must care for the vulnerable, and protect its people from life's worst hazards and misfortune. (BOSIA: URL)</i>	Разом ми визначили, що для сучасної економіки потрібні залізниці та шосе, щоб пришвидшити подорожі та торгівлю; школи та коледжі для підготовки наших робітників. Разом ми виявили, що вільний ринок процвітає лише тоді, коли існують правила, що забезпечують конкуренцію та чесну гру. Разом ми вирішили, що велика нація повинна піклуватися про вразливих і захищати свій народ від найгірших життєвих небезпек і нещасть.

45.	<i><u>An America where more and more Americans were finding themselves on the losing end of a new economy, and where there was nothing available to cushion their fall</u></i> (OS: URL)	<u>Америка</u> , де все більше і більше американців збіднили через крах програми нової економіки, і де не було нічого, що могло б пом'якшити їх падіння
46.	<i><u>Our challenges may be new. The instruments with which we meet them may be new.</u></i> (BOIA: URL)	Наші виклики <u>можуть бути новими</u> . Інструменти, за допомогою яких ми їх зустрічаємо, <u>можуть бути новими</u> .
47.	<i><u>So this Party doesn't do the politics of envy and class warfare...</u></i> (DCLSB2014: URL)	Тож ця партія не займається політикою заздрості та класової війни ...
48.	<i><u>We need to construct a global alliance for these global values; and act through it</u></i> (BTGAFGVS: URL)	Нам потрібно створити глобальний союз для цих глобальних цінностей; і діяти через нього
49.	<i><u>But know this, America—they will be met.</u></i> (BOIA: URL)	<u>Але знай це, Америко</u> – їх зустрінуть.
50.	<i><u>But we reject the belief that America must choose between caring for the generation that built this country and investing in the generation that will build its future</u></i> (BOSIA: URL)	Але ми відкидаємо віру в те, що Америка повинна вибирати між <u>турботою про покоління, яке побудувало цю країну, та інвестуванням у покоління, яке буде будувати своє майбутнє</u> .
51.	<i><u>America, in the face of our common dangers, in this winter of our hardship, let us remember these timeless words.</u></i> (BOIA: URL)	<u>Америка</u> , зіткнувшись із нашими спільними небезпеками, в цю зиму наших труднощів, пам'ятаймо ці позачасові слова.

52.	<i>And we must be a source of hope to the poor, the sick, the marginalized, the victims of prejudice – not out of mere charity, but because peace in our time requires the constant advance of those principles that our common creed describes: <u>tolerance and opportunity; human dignity and justice</u> (BOSIA: URL)</i>	І ми повинні бути джерелом надії для бідних, хворих, маргіналізованих, жертв упереджень – не з чистої любові, а тому, що мир у наш час вимагає постійного просування тих принципів, які описує наше загальне віросповідання: <u>толерантність та можливість; людська гідність і справедливість</u> .
53.	<i>The capital was abandoned. The enemy was advancing. The snow was stained with blood. (BOIA: URL)</i>	Столиця була занедбана. Ворог наступав. Сніг був заплямований кров'ю.
54.	<i>My goal as President will be to ensure that every child in this nation – <u>African-American, Hispanic-American, all Americans</u> – will be placed on the ladder of success: a great education, and a great job (TAPP: URL).</i>	Моєю метою Президента буде забезпечити, щоб кожна дитина в цій країні – <u>афроамериканська, латиноамериканська, всі американські діти</u> – була поставлена на сходинку успіху: чудова освіта та чудова робота
55.	<i><u>The role we play, the organisations we belong to...</u> and yes – the fact our defence budget remains the 4th largest in the world... all this is not about national vanity – it's about our national interest (DCS: URL)</i>	<u>Роль, яку ми відіграємо, організації, до яких ми належимо ...</u> і так – той факт, що наш оборонний бюджет залишається 4-м за величиною у світі ... все це не стосується національної пики – це стосується наших національних інтересів
56.	<i>We, the people, declare today that the most evident of truths – that all of us are created equal (BOSIA: URL)</i>	Сьогодні ми, люди, заявляємо, що найбільш очевидна істина – що <u>всі ми створені рівними</u>
57.	<i>Despite the multiple challenges we face in the world today, I am optimistic (BTSAD: URL)</i>	Незважаючи на численні виклики, з якими ми стикаємось сьогодні у світі, я налаштований оптимістично

58.	<p><u>Today, America speaks anew to the peoples of the world:</u></p> <p><i>All who live in tyranny and hopelessness can know: the United States will not ignore your oppression, or excuse your oppressors. When you stand for your liberty, we will stand with you.</i> (GWBSIA: URL)</p>	<p><u>Сьогодні Америка по-новому звертається до народів світу:</u></p> <p><u>Усі, хто живе в тиранії та безнадії, можуть знати:</u> <u>Сполучені Штати не будуть ігнорувати ваш гніт або вибачати ваших гнобителів. Коли ви відстоюєте свою свободу, ми будемо стояти з вами.</u></p>
59.	<p><u>Today, I also speak anew to my fellow citizens:</u></p> <p><i>From all of you, I have asked patience in the hard task of securing America.</i> (GWBSIA: URL)</p>	<p><u>Сьогодні я також по-новому звертаюсь до своїх співгромадян:</u></p> <p>Від усіх вас я попросив терпіння у важкому завданні забезпечення Америки.</p>
60.	<p><i>Through <u>blood drawn by lash and blood drawn by sword</u>, we learned that no union founded on the principles of liberty and equality could survive half-slave and half-free</i> (BOSIA: URL)</p>	<p>Через <u>кров, витягнуту бичем, і кров, витягнуту мечем</u>, ми дізналися, що жоден союз, заснований на принципах свободи та рівності, не може включати напіврабів і напіввільних.</p>
61.	<p><i>It's pretty simple really: a good job, a nice home, more money at the end of the month, a decent education for your children, a safe and secure retirement.</i> (DCS: URL)</p>	<p>Насправді це досить просто: хороша робота, гарний дім, більше грошей в кінці місяця, гідна освіта для ваших дітей, безпечна пенсія.</p>
62.	<p><i>Four years ago, I stood before you and told you my story of the brief union between a young man from Kenya and a young woman from Kansas who were not well-off or well-known but shared a belief that in America, their son could achieve whatever he put his mind to</i> (OSOTDM: URL)</p>	<p><u>Чотири роки тому я стояв перед вами і розповідав вам історію короткого шлюбу між молодим чоловіком з Кенії та молодою жінкою з Канзасу, які не були заможними чи відомими, але поділяли віру, що в Америці їх син може досягти того, на що він сподівається</u></p>

63.	<i>For <u>we remember the lessons of our past</u>, when twilight years were spent in poverty, and parents of a child with a disability had nowhere to turn (BOSIA: URL)</i>	Бо <u>ми пам'ятаємо уроки свого минулого</u> , коли смутні роки пройшли в злиднях, а батькам дитини з обмеженими можливостями нікуди було звернутися.
64.	<i>They are not our friend, <u>believe me</u>. (TAPP: URL).</i>	Вони нам не друзі, <u> повірте</u> .
65.	<i><u>My fellow Americans, we are made for this moment, and we will seize it – so long as we seize it together.</u> (BOSIA: URL)</i>	<u>Співвітчизники, американці</u> , ми створені для цього моменту, і ми його використаємо – до тих пір, поки ми будемо його використовувати разом.
66.	<i>The attempts to play on our fears and exploit our differences to turn us against each other for pure political gain to slice and dice this country into <u>Red States and Blue States; blue-collar and white-collar; white and black, and brown</u> (NCPN: URL)</i>	Спроби зіграти на наших страхах та використати наші розбіжності, щоб перетворити нас один на одного з чистою політичною вигодою, щоб розрізати та нарізати цю країну на <u>Червоні Штати та Блакитні Штати; сині комірці і білі комірці; білих і чорних</u> .
67.	<i><u>To the people of poor nations, we pledge to work alongside you to make your farms flourish and let clean waters flow; to nourish starved bodies and feed hungry minds.</u> (BOIA: URL)</i>	<u>Жителям бідних народів</u> : ми зобов'язуємось працювати разом з вами, щоб ваші ферми процвітали і пускали чисті води; жити голодні тіла та годувати голодні уми.
68.	<i>Only once in a generation is a tax system fundamentally reformed (JGBS: URL)</i>	Лише один раз у покоління податкова система докорінно реформується.
69.	<i>But that is the past, and now we are looking only to the future (DTIA: URL)</i>	Але це все вже в минулому. Зараз ми дивимося тільки в майбутнє.

70.	<p><u>My fellow citizens:</u></p> <p><i>I stand here today humbled by the task before us, grateful for the trust you have bestowed, mindful of the sacrifices borne by our ancestors.</i> (BOIA: URL)</p>	<p><u>Мої співгромадяни:</u></p> <p>Я стою тут сьогодні, сповнений відповідальності за завдання, яке стоїть перед нами, вдячний за вашу довіру, пам'ятаючи про жертви, які несли наші предки.</p>
71.	<p><u>We will bring back our jobs. We will bring back our borders. We will bring back our wealth, and we will bring back our dreams.</u> (DTIA: URL).</p>	<p><u>Ми повернемо наші робочі місця. Ми повернемо наші кордони. Ми повернемо наше багатство. І ми повернемо наші мрії.</u></p>
72.	<p><i>And a real long-term plan to get there</i> (DCLSB2014: URL)</p>	<p>І реальний довгостроковий план туди дістатися.</p>
73.	<p><i>It doesn't matter whether you're black or white or Hispanic or Asian or Native American or young or old or rich or poor, abled, disabled, gay or straight</i> (TOPOENS: URL)</p>	<p>Не має значення, чорний ти чи білий, латиноамериканець, азіат чи корінний американець, молодий чи старий, багатий, чи бідний, працездатний чи інвалід, гей чи натурал.</p>
74.	<p><i>I met a couple on Sunday – Emily and James</i> (DCS: URL)</p>	<p>У неділю я зустрів пару – Емілі та Джеймса.</p>
75.	<p><i>Did our generation advance the cause of freedom?</i> (GWBSIA: URL)</p>	<p>Чи просунуло наше покоління справу свободи?</p>
76.	<p><u>My fellow Americans, the oath I have sworn before you today, like the one recited by others</u> (BOSIA: URL)</p>	<p><u>Мої співгромадяни американці, присяга, яку я сьогодні дав перед вами, подібно до тієї, яку читали інші</u></p>

77.	<p><i>But my arguments tonight are also the latest chapter in what has been a long conversation between us, because many of you here attended the regular events for faith groups and NGOs that I convened throughout my years at the Treasury and many of us are veterans together of those long-shared endeavours to secure for the poorest of the world debt cancellation and increased aid and fairer trade (JGBS: URL)</i></p>	<p>Але мої аргументи сьогодні вночі також є останньою частиною довгої розмови між нами, <u>тому що багато хто з вас відвідував регулярні заходи для релігійних груп та громадських організацій, які я скликав протягом своїх років у Казначействі, і багато хто з нас є ветеранами, які докладали спільних зусиль щодо забезпечення скасування боргів для найбідніших країн світу, збільшення допомоги та впровадження більш справедливої торгівлі</u></p>
78.	<p><i>The time has come to reaffirm our enduring spirit; to choose our better history; to carry forward that precious gift, <u>that noble idea, passed on from generation to generation: the God-given promise that all are equal, all are free, and all deserve a chance to pursue their full measure of happiness</u> (BOIA: URL)</i></p>	<p>Настав час підтвердити наш незмінний дух; вибрати кращу історію; продовжувати той дорогоцінний дар, <u>цю благородну ідею, що передається з покоління в покоління: дана Богом обіцянка, що всі рівні, всі вільні і всі заслуговують на шанс досягти своєї повної міри щастя.</u></p>
79.	<p><i>What the cynics fail to understand is that the ground has shifted beneath them—that the stale political arguments that have consumed us for so long no longer apply. (BOIA: URL)</i></p>	<p>Те, що циніки не розуміють, – це те, що земля зрушилася під них – що застарілі політичні аргументи, які поглинали нас так довго, вже не застосовуються.</p>
80.	<p><i>What is required of us now is a new era of responsibility—a recognition, on the part of every American, that we have duties to ourselves (BOIA: URL)</i></p>	<p>Що від нас вимагається зараз, це нова ера відповідальності – визнання з боку кожного американця того, що ми маємо обов’язки перед собою.</p>

81.	<i>We are led, by events and common sense, to one conclusion: The survival of liberty in our land increasingly depends on the success of liberty in other lands. (GWBSIA: URL)</i>	Події та здоровий глузд ведуть нас до одного висновку: виживання свободи на нашій землі все більше залежить від свободи в інших країнах.
82.	<i><u>To those leaders around the globe who seek to sow conflict, or blame their society's ills on the West—</u> know that your people will judge you on what you can build, not what you destroy. (BOIA: URL)</i>	<u>Тим лідерам по всьому світу, які прагнуть сіяти конфлікти або звинувачувати в бідах свого суспільства Захід</u> – знайте, що ваші люди будуть судити вас по тому, що ви можете побудувати, а не по тому, що ви руйнуєте.
83.	<i><u>To those who cling to power through corruption and deceit and the silencing of dissent, know that you are on the wrong side of history; but that we will extend a hand if you are willing to unclench your fist. (BOIA: URL)</u></i>	<u>Тим, хто тримається за владу шляхом корупції та обману та замовчування інакомислення</u> , знайте, що ви не на тому боці історії; але що ми протягнемо руку, якщо ви готові розтиснути кулак.
84.	<i>The time for empty talk is over. Now arrives the hour of action. (DTIA: URL).</i>	Часи порожніх розмов завершилися. Прийшов час діяти.
85.	<i>The debt load for struggling homeowners, especially those who are underwater—owing more on their mortgages than their homes are worth (ONPFUM: URL)</i>	Боргове навантаження для власників будинків, які переживають труднощі, особливо тих, що знаходяться у скрутних фінансових умовах, – заборгованість за їх іпотеку більша, ніж їх будинки.
86.	<i>Across the generations we have proclaimed the imperative of self-government, because <u>no one is fit to be a master, and no one deserves to be a slave.</u> (GWBSIA: URL)</i>	Упродовж поколінь ми проголошували імператив самоврядування, тому що <u>ніхто не має бути господарем, і ніхто не заслуговує бути рабом.</u>

87.	<p><i>Apparently some Russian official said: Britain is “just a small island that no-one pays any attention to”. Really? Let me just get this off my chest. <u>When the world wanted rights, who wrote Magna Carta? When they wanted representation, who built the first Parliament? When they looked for compassion, who led the abolition of slavery? When they searched for equality, who gave women the vote? When their freedom was in peril, who offered blood, toil, tears and sweat? And today – whose music do they dance to? Whose universities do they flock to? Whose football league do they watch?</u> (DCS: URL)</i></p>	<p>Очевидно, якийсь російський чиновник сказав: Британія – "просто маленький острів, на який ніхто не звертає уваги". Справді? Дозвольте мені просто відповісти. <u>Коли світ хотів прав, хто писав «Велику хартію»? Коли вони хотіли представництва, хто побудував перший парламент? Коли вони шукали співчуття, хто керував скасуванням рабства? Коли вони шукали рівності, хто дав голос жінкам? Коли їх свобода була в небезпеці, хто пропонував кров, працю, сльози та піт? А сьогодні – під чію музику вони танцюють? У чії університети вони збираються? Чію футбольну лігу вони дивляться?</u></p>
88.	<p><i>We assembled here today are issuing a new decree to be heard in every city, in every foreign capital, and in every hall of power, from this day forward: a new vision will govern our land, from this day forward, it’s going to be only America first. (DTIA: URL)</i></p>	<p>Сьогодні ми зібралися тут і хочемо, щоб нас почули в кожному місті, в кожній іноземній столиці та в усіх коридорах влади. З цього дня наша держава буде керуватися новою стратегією: Америка передусім.</p>
89.	<p><i>A few Americans have accepted the hardest duties in this cause – in the quiet work of intelligence and diplomacy ... the idealistic work of helping raise up free governments ... the dangerous and necessary work of fighting our enemies. (GWBSIA: URL)</i></p>	<p>Деякі американці прийняли найскладніші обов’язки в цій справі – у спокійній роботі розвідки та дипломатії ... ідеологічній роботі щодо сприяння піднесенню вільних урядів ... небезпечній і необхідній роботі в боротьбі з нашими ворогами.</p>

90.	<i>Recall that earlier generations faced down fascism and communism not just with missiles and tanks, but with sturdy alliances and enduring convictions. (BOIA: URL)</i>	Нагадаємо, що попередні покоління стикалися з фашизмом та комунізмом не просто ракетами та танками, а міцними союзами та стійкими переконаннями.
91.	<i>Now, there are <u>some</u> who question the scale of our ambitions—who suggest that our system cannot tolerate too many big plans (BOIA: URL)</i>	Зараз є <u>деякі</u> , хто ставить під сумнів масштаби наших амбіцій – які припускають, що наша система не може терпіти занадто великих планів.
92.	<i><u>Some</u> thought that our country didn't have a responsibility to do anything about these problems, that people would be better off left to their own devices and the whims of the market. (OS: URL)</i>	<u>Деякі</u> вважали, що наша країна не несе відповідальності за те, щоб щось робити із цими проблемами, що людям краще залишити їх на власний розсуд і примхи ринку.
93.	<i><u>Some</u> have unwisely chosen to test America's resolve, and have found it firm. (GWBSIA: URL)</i>	<u>Деякі</u> нерозумно вирішили перевірити рішучість Америки і визнали її твердою.
94.	<i><u>Some</u>, I know, have questioned the global appeal of liberty (GWBSIA: URL)</i>	<u>Деякі</u> , я знаю, сумнівались у глобальній привабливості свободи
95.	<i>A new national pride will <u>stir our souls, lift our sights and heal our divisions</u> (DTIA: URL).</i>	Нова національна гордість буде <u>рухати наші душі, визначати наш погляд і загоїть наші відмінності.</u>
96.	<i><u>But only if we as a country accept we all have to work a bit longer and save a bit more</u> (DCSOTBSL2010: URL)</i>	<u>Але лише якщо ми, як країна, що приймає іммігрантів</u> , ми всі повинні працювати трохи довше і економити трохи більше
97.	<i><u>So it has been. So it must be with this generation of Americans.</u> (BOIA: URL)</i>	<u>Так і було. Так має бути і з цим поколінням американців.</u>

98.	<p><i>We are one nation and <u>their pain is our pain. Their dreams are our dreams and their success will be our success</u> (DTIA: URL)</i></p>	<p>Ми — єдина нація. І <u>їх біль — це наш біль, їх мрії — це наші мрії, їх успіхи стануть нашими успіхами.</u></p>
99.	<p><i><u>For us, they packed up their few worldly possessions and traveled across oceans in search of a new life.</u></i></p> <p><i><u>For us, they toiled in sweatshops and settled the West; endured the lash of the whip and plowed the hard earth.</u></i></p> <p><i><u>For us, they fought and died, in places like Concord and Gettysburg; Normandy and Khe Sanh.</u> (BOIA: URL)</i></p>	<p><u>Для нас вони зібрали свої нечисленні мирські надбання та подорожували океанами у пошуках нового життя.</u></p> <p><u>Для нас вони трудились у магазинах та влаштовували Захід; витримали бич батога і орали тверду землю.</u></p> <p><u>За нас вони воювали та гинули в таких місцях, як Конкорд та Геттисбург; Нормандія та Кхе Сань..</u></p>
100	<p><i><u>This American carnage stops right here and stops right now</u> (DTIA: URL)</i></p>	<p><u>Ця американська бійня <u>припиниться тут і зараз!</u></u></p>

РЕЗЮМЕ

The topic of our research work: “Figures of expressive syntax in the texts of English political discourse: functional, communicative and translation aspects”

The aim of the research is: theoretically investigate and practically analyze the figures of expressive syntax in the texts of English political discourse in the functional, communicative and translation aspects.

Objectives of the study:

1. Investigate the theoretical aspects of figures of expressive syntax in political discourse in linguistics and translation studies.

2. To analyze the features of the functioning of figures of expressive syntax in political discourse.

3. To analyze the means of reproducing the figures of expressive syntax in political speeches when translating from English into Ukrainian.

The study was based on speeches by US and British politicians.

The expressiveness of the text as a whole implies the influence of the latter on the reader, and the expressive syntax helps to express the author's attitude to the events that are described not in the whole text, but in a specific statement or sentence. Expressive syntax figures are syntactic constructions designed to influence the reader. They belong to the stylistic figures, ie techniques of verbal design of thought, through which the speaker shows the audience his attitude to its content and significance. There is no single approach to the classification of expressive syntax figures in the scientific literature. In this paper, we divide them into the following groups: 1) rhetorical techniques; 2) figures based on repetitions; 3) figures based on syntactic fragmentation of a sentence; 4) figures based on structural and semantic parallelism; 5) figures based on structural and semantic incompleteness; 6) figures based on the order of words in a sentence; 7) other figures. The basis for the classification were the phenomena that organize the syntactic reception.

The main difficulties in translating figures of expressive syntax are that the spectrum of expressive syntactic means in the system of modern English is more diverse than the corresponding spectrum in the system of Ukrainian. The narrower range of syntactic means of expression in the Ukrainian language is compensated by intonation and / or greater semantic (connotative) capacity of units. The task of the translator is to adequately convey the content of the original to the audience, while maintaining the expressiveness of the original. Translation methods of reproducing expressive syntax figures consist in the application of approaches carried out by the translator within the traditions of certain translation schools and related new trends in translation. The transformational approach is considered as translation methods of reproduction of units. The transformational approach is to transform and transform units and structures from the original language into the language of translation. Currently, there are a variety of approaches to the division of translation transformations into types and many classifications proposed by different authors. But when translating sentences, the most frequent are grammatical, among which some scholars distinguish syntactic.

Political discourse is a verbal product of social relations in the political sphere, which is determined by the mental attitudes of all subjects of communication, specific values and social norms, conditions and social practices in an atmosphere of different views in society. The communicative activity of the highest echelons of power acts as a public political discourse. From the point of view of the main intention of the struggle for power, the main genres of public political discourse are debates, public speeches by politicians, the inaugural address of the president, government reports in parliament, approval or discussion of the budget, and so on.

Linguistic features of political speeches include such groups of linguistic means as lexical, phraseological, derivational and morphological and stylistic-syntactic. The above tools have a significant stylistic resource, if they are properly selected and used appropriately. The use of a set of tools is especially effective. For example, stylistic devices as a purposeful combination of expressive and visual means of different

language levels with a dynamic change of their functions (theatricality, language play) can be supported by lexical and phraseological (euphemisms, aphorisms, references to authority), stylistic paths and figures (metaphors), irony). This helps to achieve the desired pragmatic effect in speech.

Figures of expressive syntax in the texts of English political speeches were analyzed. Rhetorical techniques accounted for 16% of all studied figures of expressive syntax. In the analyzed material there were such techniques as rhetorical appeals, rhetorical questions and antithesis. Among them, rhetorical appeals were mostly used (75%), and rhetorical questions and antithesis are much less common (12.5% each).

23% of figures based on repeats were found: anaphora, epiphora, epimon, ring, simplok and anadiplosis, among which anaphora prevails - more than two thirds (69.7%) of all studied examples. Epimonis and anadiplosis are much less common (8.7% each), and epiphora, ring, and simplex (4.3% each) are least commonly used.

Syntactic figures based on semantic fragmentation of sentences were represented by asyndeton, polysyndeton and parcelling and together accounted for 13% of the analyzed examples. Among them, polysyndetone is most often used (61.5%). The average frequency was demonstrated by parcelling (23.1%), and asindetone is the least common.

Figures based on structural and semantic parallelism were found in 7% of the analyzed examples. All of them are represented by syntactic parallelism.

16% of syntactic figures based on structural and semantic incompleteness were found in the studied material. They are represented by an ellipse and a default. Ellipse is used slightly more often by default (56.25% and 43.75%, respectively). However, it is often combined with default, or even partially fulfills its semantic function.

Figures based on word order in the sentence were found 9%. They are all represented by inversion.

In addition to the considered figures of expressive syntax, anacoluf, proleps, antanaclase, anticipation were also found in the analyzed material - a total of 16%. Among them, prolepsy is most often used - cases of its use accounted for half (50%) of all figures in the analyzed group. The average frequency was shown by advances (25%) and anacoluf (18.75%), and the least common in this group is anataclase (6.25%).

In general, in English-language political discourse such figures of expressive syntax as anaphora (16%) and rhetorical appeals (12%) are most often used. The average frequency was demonstrated by ellipsis, inversion (9% each), polysyndeton, prolepsy (8% each), silence, and syntactic parallelism (7% each). The least common are advances (4%), parcelling, anacoluf (3% each), antithesis, asidenton, anadiplosis, rhetorical questions of epimon (2% each). There are also isolated cases of use of epiphora, anataclase, simplok and rings (1% each). A transformational approach was used in political discourse to analyze ways of translating figures of expressive syntax. It was determined that grammatical transformations were used in 72% of cases of reproduction of expressive syntax figures in the analyzed material, and lexical-grammatical - in 28%. Among grammatical transformations in the reproduction of figures of expressive syntax in political discourse, the literal reproduction of syntactic structure (29.2%) and omission (27.8%) are most often used. Transformations such as syntactic substitutions (15.3%) and complex grammatical transformations (11.1%) showed an average frequency. The least common are transposition of sentence members (9.7%) and addition (6.9%). At the same time, in 19.4% of cases the syntactic figure was lost during translation, 76.4% was preserved, in 2.7% it was partially preserved and in 1.4% it was compensated (from cases of reproduction by means of grammatical transformations). Thus, in most cases it is possible to reproduce in translation the figure of expressive syntax while preserving its expressive potential.

Among the lexical-grammatical transformations in the reproduction of figures of expressive syntax in the political discourse the complex of lexical and grammatical transformations was mainly used (78.6%). Holistic transformation was used much less

often (17.8%), and antonymous translation was found in isolated cases (3.6%). The figure of expressive syntax is lost due to the use of lexical and grammatical transformations in a quarter of cases (25%). In other cases, it was possible to keep it in full (71.4%) or partially (3.6%).

If we summarize all the studied examples, then in the reproduction of expressive syntax figures in political discourse most often used complex lexical and grammatical transformations (22%), as well as such grammatical transformations as literal reproduction of syntactic structure (21%) and omission (20%). Grammatical transformations such as syntactic substitutions (11%), sentence members' transposition (7%) and complex grammatical transformations (8%) showed a medium frequency. The least common are such grammatical transformations as addition (5%) and such lexical and grammatical transformations as integral transformation (5%) and antonymous translation (1%).

In the vast majority of cases (74% of the total number of examples) the figure of expressive syntax can be preserved in translation, in 22% of cases it is lost, in 3% of cases the figure is partially preserved, in 1% of cases - compensated.